

2 + H T X 4 4

0

4H4AO XTTH+THO
MDKO)4Y L4HTL4MCH 1W
H4Y4ZAYK THKO04I AS

3

#

A

+

X

1

T

A

D

Friedrich Klára
Új Rovásírás Tankönyv
és Szakköri Ötletár

K

2

3

D

)

8

0

X

Y

I

A

H

1

2

Y

H

M

X

4

M

M

„Régóta gyanús előttem az a régi előítélet, amely szerint többnyire azt hittük, hogy mindazon szavaink, melyek az idegenekhez hasonlítanak, kölcsönöztek és idegenek, arra határoztam magamat, hogy némely szavaink származattját minden figyelemmel megtekintsem, s nyelvünk becsületét e részben is oltalmazsam. Bukdozásaim haszon nélkül nem maradtak, sőt örömmel tapasztaltam, hogy mindenütt többet találtam, mint kerestem, elannyira, hogy csakhamar állallátám azt, hogy a magyar nyelv tán az egész óvilág nyelveinek gyökere és anyja, mert nyilván tapasztalám azt, hogy a legközönségesebb természeti tárgyaknak nevezeteit nemcsak az igen rokon déli és keleti, de még az egészen idegennek vélt európai nyelvekben is általában magyar gyökerekből lehet származtatni.”

Berzsenyi Dániel (1776-1836)
(Radics Géza: A magyar nyelv, 1996)

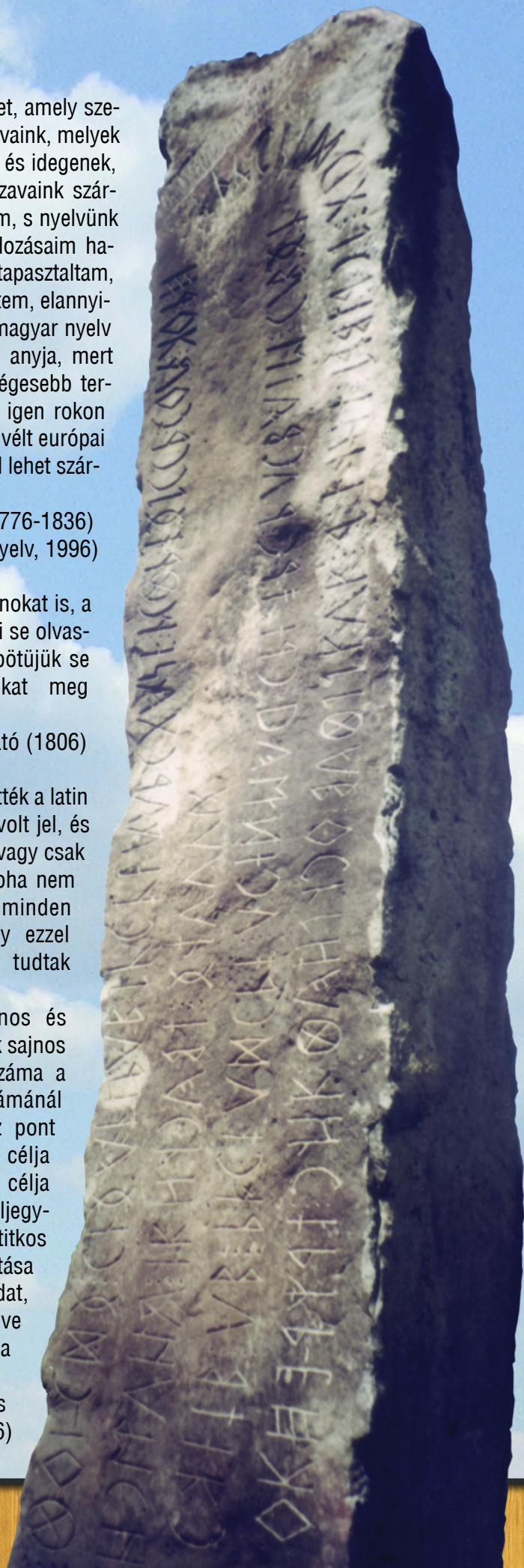
„Kik a Scitákat (egyszer is mind a Honnokat is, a Magyarokat is) azzal gyalázzák: hogy se írni se olvasni nem tudtak; sőt egész Uradalmukban bötűjük se vólt: vagy hazudnak, vagy olvasatlanságokat megvallyák.”

Dugonics András királyi oktató (1806)

„...amikor a magyarságra rákényszerítették a latin betűs írást, a latinban 13 hangunkra nem volt jel, és így a magyar nyelvet a latin betűkkel nem, vagy csak úgy tudták jegyezni, ahogyan a magyar soha nem beszélt. Rovásírásunkban viszont minden hangunkra megvolt a megfelelő jel, így ezzel helyesírásunknak megfelelően pontosan tudtak róni, illetve később már írni...

A különböző népek általában általános és nemzeti műveltséggel rendelkeznek. Nálunk sajnos az általános műveltséggel rendelkezők száma a nemzeti műveltséggel rendelkezők számánál sokkal magasabb, míg más népeknél ez pont fordítva van. Legyen könyvünk egyik célja nemzeti műveltségünk emelése, másik célja pedig a rovásírás gyakorlati alkalmazása, feljegyzések, naplók írása, baráti levelezések, titkos írásként való alkalmazása, stb. Elsajátítása tehát ne legyen valamiféle kötelező feladat, hanem szeretettel, nemzeti öntudattal eltelve igyekezzenek magukévá tenni, ami egyúttal a tanulást is megkönnyíti.”

Forrai Sándor: A magyar rovásírás
elsajátítása (1996)

ᐱᐱᐱᐱ ᐱᐱᐱᐱᐱᐱᐱᐱᐱᐱ
ᐱᐱᐱᐱᐱᐱ ᐱᐱᐱᐱᐱᐱᐱᐱ ᐱᐱ
ᐱᐱᐱᐱᐱᐱᐱ ᐱᐱᐱᐱᐱᐱ ᐱᐱ

Friedrich Klára
Új Rovásírás Tankönyv
és Szakköri Ötlettár

Nyolcadik, javított kiadás,
Budapest, 2011

Friedrich Klára: A rovásírás fogalma - nemzeti írásunk

A rovásírás egy jellegzetes, vonalas, többnyire egyenes szárú betűkből álló régi írásfajta, amely minden íráshordozóra, (kő, fa, fém, pergamen, papír, selyem, stb.) alkalmazható. A rovásírás szó tehát főfogalmat jelöl, ez alá tartozik a rovás fogalma, amelyről akkor beszélünk, ha az írás faragással, véséssel, karcolással történik, tehát ennek során az íráshordozó felületébe mélyítjük a betűket. Ugyancsak a rovásírás, mint főfogalom alá tartozik a számítógépes rovásírás fogalma is.

Nemzeti írásunkat, a magyar rovásírást szkíta, hun, avar elődeinktől örököltük.

Régészeti, tárgyi emlékek alapján elmondhatjuk, hogy ez a legelső „egy hang-egy betű” írás Földünkön.

Az írásfajták közül ez a legésszerűbb, amelyben minden beszédhangra külön jel van, ezekkel a beszéd, a gondolat maradéktalanul lejegyezhető. A fogalomírás és a szótagírás ehhez képest nehézkes kifejező eszköz.

Rovásírása más népeknek is volt (például föníciai, türk, germán), azonban írástörténeti kutatásaim azt bizonyítják, hogy ezek a mi elődeink rovásírásából fejlődtek.

A rovásírás emlékei bizonyítják igen régi jelenlétünket a Kárpát-medencében, továbbá szkíta-hun-avar-magyar folytonosságunkat, mert ezeknek az elődeinknek régészeti leletein megtalálható.

Forrai Sándor nyomdokain haladva az első, 1998-ban közreadott oktató füzetem óta Szakács Gáborral és több felkészítő tanárral, szakkörvezetővel, cserkészvezetővel közösen sikerült újból általánosan ismertté tenni őseink írását a Kárpát-medencében.

Második gyakorlófüzetem, amely 2000-ben jelent meg, a Rovásírás gyakorlatok nem csak gyerekeknek címet viselte. S valóban, minden korosztálynak ajánlható értelmes elfoglaltság versek, szövegek átírása vagy levelezés őseink betűivel, különösen értékes ez, ha kézzel és nem számítógéppel készül. Nagymama, nagypapa korú honfitársaink is készítettek azóta kötetnyi átírást a magyar irodalom gyöngyszemeiből.

A tankönyv nyolcadik kiadását első oktatófüzetem címével ajánlom az olvasóknak:

Tanuljuk és tanítsuk a rovásírást!

© Friedrich Klára, 2003

Szakács Gábor kiadása

A borítót tervezte, a kiadványt gondozta, valamint
a 12., 14., 17., 86. és 87. oldal rajzait készítette Barta József

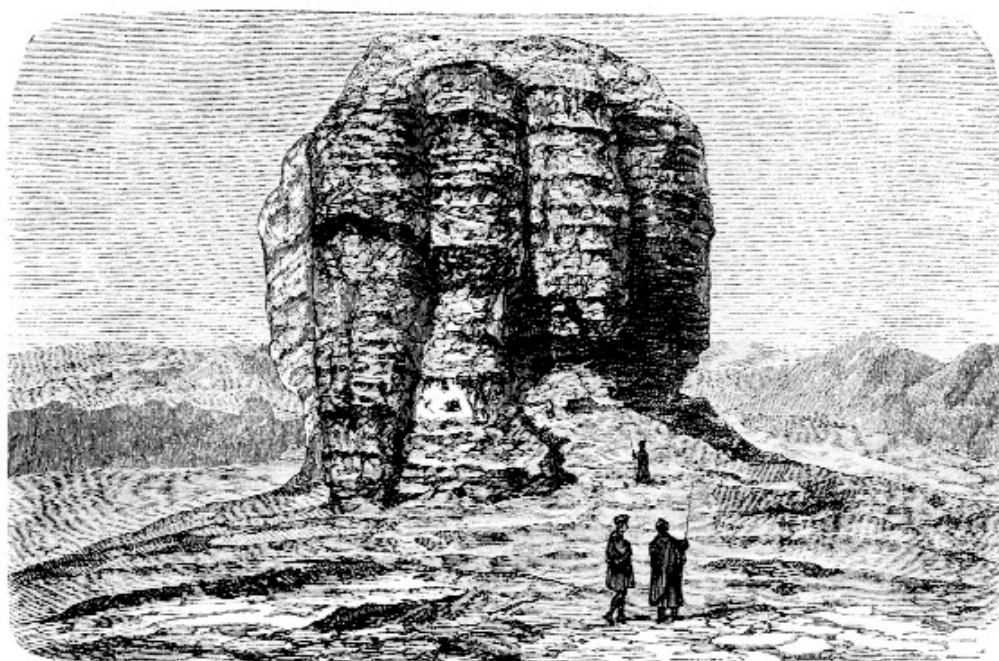
ISBN 963-060-285-7

A borító belsőn Sebestyén Gyula néprajzkutató által 1934-ben felállított
rovásírásos szerkő látható, amely Balatonszepezd-Szepezdfürdő határában áll.

A fényképet Friedrich Klára készítette.

Tartalom

1.	Előszó	4
2.	Az ábécé és a betűtanulás sorrendje	5
3.	A rovásírás legfontosabb szabályai	7
4.	Az 1 száras betűk	9
5.	A 2 száras betűk	10
6.	A hajlítgatott betűk	11
7.	Az olvasás-írás gyakorlatai	12
8.	A számrovás	37
9.	Barta József: Műveletek rovásszámokkal	42
10.	Kakukk	48
11.	A rövidítéses rovásírás	49
12.	A hangos olvasás és a másolás szövegei	51
13.	Sokat tettek a rovásírásért	64
14.	Szakköri ötlettár	67
15.	Bothné Kósa Erika: Óravázlat	71
16.	Szakács Gábor: Rovásírás versenyeiről	74
17.	Megoldások	81
18.	Irodalom	83
19.	A Forrai Sándor Rovásíró Kör honlapja	84
20.	Függelék: A Rovásírás Játék füzete	85

*Birsz Nimrud, a „Bábel tornya” maradványai
(Ribáry Ferenc: Világtörténet, 1879)*

A rovásírásról tartott előadások során folyamatosan felmerül az igény felnőttek, szülők, gyermekek részéről újabb gyakorlófüzet iránt. Cserkészvezetők, rovásírás oktatók is megkerestek, érdeklődtek, milyen ötletekkel lehetne színesebbé tenni a szakköri foglalkozásokat.

Az első két gyakorló füzet kiadása óta szerzett tapasztalataim megerősítettek abban, hogy legkorábban a harmadik osztály befejezése után kezdjük a rovásírás oktatását. Ennek oka nem a rovásírás nehézségében keresendő, hanem a nyelvüinktől idegen elemeket tartalmazó, nehézkes latin betűs írás kis- és nagybetűs, írott és nyomtatott változataiban.

A rovásírás, mint a magyarok őseinek írása, nyelvünkkel együtt fejlődött, tehát minden hangunkra volt és van benne jel. A 10–11. században át kellett térnünk a fejletlenebb latin betűs írásra, amellyel magyar nyelvünk 11 vagy 13 hangját nem lehetett lejegyezni (Ty, Gy, Ny, Ly, Sz, Zs, Cs, J, K, Á, É, Ö, Ü). Csak a 19. század közepére alakult ki úgy-ahogy ezen hangjaink leírása.

A rovásírás szellemisége és oktatói nem vállalhatják, hogy a befolyásolható közvélemény őket okolja a latin betűs írás-olvasás zavaraiért. A harmadik osztály elvégzése után már a legrosszabb indulattal sem állíthatja senki, hogy a gyermek a rovásírás oktatása miatt nem sajátította el rendesen a latin betűs írás-olvasást. (Csak zárójelben szeretnék emlékeztetni arra, hogy amikor a nyelvüinktől és lelküinktől teljesen idegen orosz, cirill betűket kellett negyven évig tanulnunk, senki sem aggódott az illetékesek közül, mennyire zavarja a latin betűs oktatást és milyen megterhelést jelent a kis gyermekek számára.)

A rovásírás a világ legelső írásrendszerei közé tartozik, őseinkkel együtt itt a Kárpát-medencében született. Itt szeretném cáfolni azt a téves állítást, hogy az első könyveket a nyugati térítő papok hozták hazánkba. Lukianosz (Kr. u. II. sz.) beszámol egy kőoszlopról, amelyen kezében könyvet tartó szkíta férfi ábrázolása látható. Jóval a növényi rostokból készült papír feltalálása előtt (Kína, Kr.e. II. század), őseink már juhbőrből készült pergamenlapokból állították össze könyveiket. A pergamen feltalálói szkíta őseink voltak. A rovásbotokra többnyire rövid üzeneteket, feljegyzéseket, emlékeztetőket róttak.

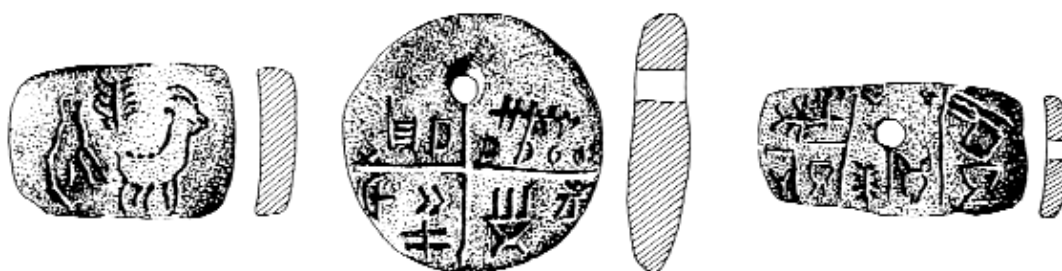
A rovásírás ésszerű, egyszerű, 5-6 szakköri foglalkozás alatt megtanulható. Fejleszti az intelligenciát, azaz értelmességet, a képzelőerőt, gyermek és felnőtt ismereteit, személyiségét egyaránt gazdagítja.

Tanári munkám során sajnálattal tapasztaltam a magyar szókincs fogyását, az idegen szavak térnyerését. A füzet egyik célja ennek lehetőség szerint gátat vetni.

Betűinket Forrai Sándor tanár, írástörténész, rovásírás kutató válogatta hiteles nyelvemlékekből.

A betűtanulás sorrendjét jómagam állítottam össze évtizedes tanítási gyakorlat alapján.

A tankönyvhöz szükséges egy vonalas gyakorló füzet. Legjobb a nagy alakú 81-32-es, amelyben minden második sorba írjunk.

A 7-8000 éves tatárlakai táblácskák (Barta Gábor: Erdély, 1989)

2.

Az ábécé és a betűtanulás sorrendje

<===== jobbról balra

A rovásírás ábécéje Forrai Sándor szerint

É	E	D	CS	C	B	Á	A
aK	J	Í	I	H	GY	G	F
Ó	O	NY	N	M	LY	L	eK
TY	T	SZ	S	R	P	Ő	Ö
	ZS	Z	V	Ú	Ü	Ú	U

A betűtanulás sorrendje Friedrich Klára szerint

GY	TT	T	J	D	I	Í	SZ
	M	P	Á	A	Ö	ZS	C
	RR	R	L	G	S	TY	B
	Ú	U	V	ZZ	Z	CCS	CS
É	E	Ő	Ó	O	H	NY	N
		AK (?)	K	Ü	Ú	F	LY

A rovásírás legfontosabb szabályai

1. A rovásírást jobbról balra írjuk, mert legtöbb írásemlékünkben így szerepel. Lehet balról jobbra is írni, ebben az esetben azonban meg kell fordítani a betűket. Ezért inkább maradjunk a jobbról balra haladásnál, mert az írásképp így természetesebb, és rovásemlékeink bizonyossága szerint ez a hagyománykövető.

Az igen régi írások, az egyiptomi szent vésetek, a hieroglifák egy része, valamint az egyiptomi hieratikus (papi) írás, a legkorábbi sumer képirás, az ógörög és etruszk írás legtöbbször szintén jobbról balra haladt. Alsó tagozatos gyermekeknek sem jelent gondot jobbról balra írni, több balkezes tanuló pedig arról számolt be, hogy ez könnyebbséget jelent számukra.

2. A szavakat szóközökkel választjuk el egymástól. Az írásjelek ugyanazok, mint a latin betűs írásnál, de a kérdőjelet, vesszőt, idézőjelet megfordítjuk.

A rovásírásban csak nagybetűket használunk, írott és kisbetűs forma nem hátráltatja a gondolatközlést. Aki szükségesnek érzi, nagyobb betűmérettel kiemelheti a mondatok és a tulajdonnevek kezdő betűit, pl.: **H**Ó**T**Á**N** **T**Á**N**HÓ**Ö**

3. Rovásemlékeink többségében két fajta K betű jelenik meg. Fischer Károly Antal és Magyar Adorján szerint az egyik a szó végeire, a másik a szó belsejébe kerül. Forrai Sándor véleménye ezzel szemben az, hogy a kétfajta K használatát a mellettük lévő magánhangzók hangrendje dönti el. Egyszerűbb, és ezt az egyszerűsítést Forrai Sándor is elfogadta, ha csak a $\diamond$ jelet használjuk K-ként. Ugyanis régen nem csak az (e)f, (e)l, (e)m, (e)n, (e)ny, (e)r, (e)s, (e)sz hangoknál ejtették elől az e-t, hanem mindegyik mássalhangzónknál. Tehát (e)b, (e)c, (e)cs ... (e)k, ennek a jele pedig a $\diamond$.

Tankönyvemben tehát nem használom a „szóvégi”, vagy „mély hangrendű” ak (1) jelet, mert hiteles rovásemlékeink nem igazolják a rá vonatkozó szabályokat. (Lásd: Friedrich Klára – Szakács Gábor: Kárpát-medencei birtoklevelünk a rovásírás című könyvének 61., a Kőbe vésték, fába rótták... című könyv 130. oldalán, a Tászk-tetőtől a bosnyák piramisokig című könyv 112. oldalán és az Ősök és írások című könyv 140. oldalán). De ne feledjük el, őrizzük meg, talán felbukkan egy olyan rovásemlék, amely tisztázza szerepét.

4. A rovásbetűk között nincs Q, X, Y, W. Rovásírással így jelöljük őket:

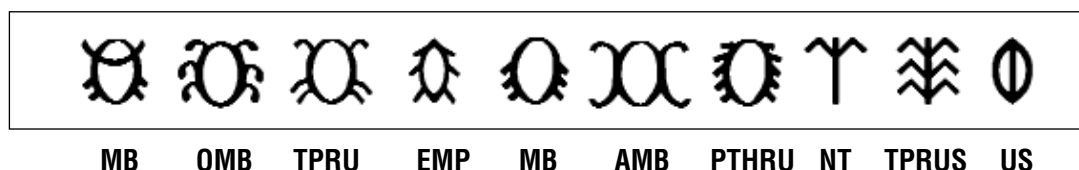
QU = KV	pl.:	Aquincum quartz	ᠠᠬᠤᠢᠨᠴᠤᠮᠤ ᠠᠷᠠᠵᠤ
X = KSZ	pl.:	taxi	ᠲᠠᠭᠢ
Y = I vagy J	pl.:	Vörösmarty York yoghurt	ᠦ᠋ᠷᠦᠰᠢᠮᠠᠷᠲᠤ ᠶᠣᠷᠦᠨ ᠶᠣᠭᠣᠬᠤᠷᠠᠲᠤ
W = V	pl.:	Wesselényi	ᠦᠱᠡᠰᠡᠯᠡᠨᠶᠢ

5. Néhány példa a kétjegyű hosszú mássalhangzók írására:

meggyes	Λǻ#ǻǻ	rizzsel	ΛǻYǻtH
fonnyad	tǻDDǻ	loccsan	>ǻHǻΛ
hattyú	MXXǻǻ	helyel	Λǻǻǻǻ
hosszú	MIIǻǻ		

6. Nem használom az úgynevezett bogárjeleket sem, mert kutatásaim szerint nem a betűrendbe tartoztak, hanem a rovásbotok tulajdonosainak névjegyei, tulajdonjegyei voltak, amelyek sok-sok másolás után, már tollal írva bekerültek egyes ábécék betűsorába. (Lásd Kárpát-medencei birtoklevelünk a rovásírás 73. oldalán, továbbá az Ősök és írá-sok című könyv 144. oldalán.)

Egyes bogárjelek utalhattak a rovásboton lévő szövegek tartalmára is, például az ǻ (NT), amely nagy valószínűséggel a SZENT szó rövidítése.

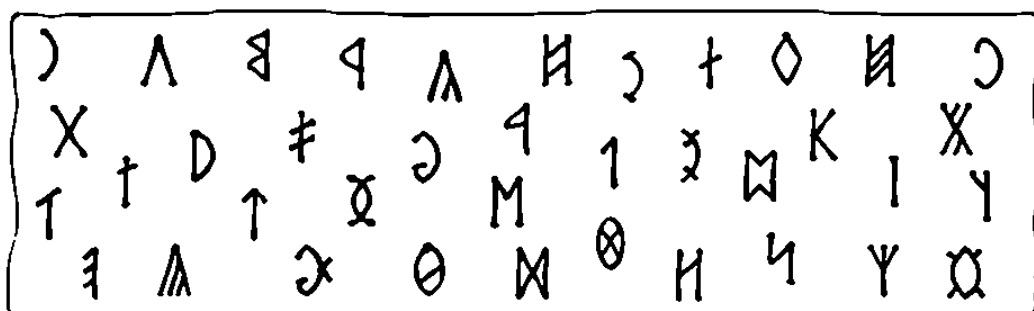
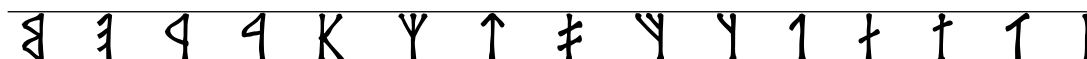

Szövegben csupán három fordul elő, az első és a nyolcadik a Marsigli féle botnaptáron, az ötödik a Konstantinápolyi Feliratban.

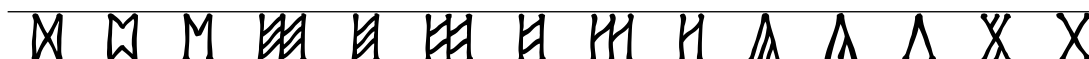
7. Fontos szabály, hogy rovásírásunkban csak azokat a betűváltozatokat használhatjuk, amelyek valamely régi, hiteles rovásemlékben megtalálhatók.

*A Nikolsburgi Ábécé, amelyet 1483 előtt jegyezték le.
(Széchényi Könyvtár)*

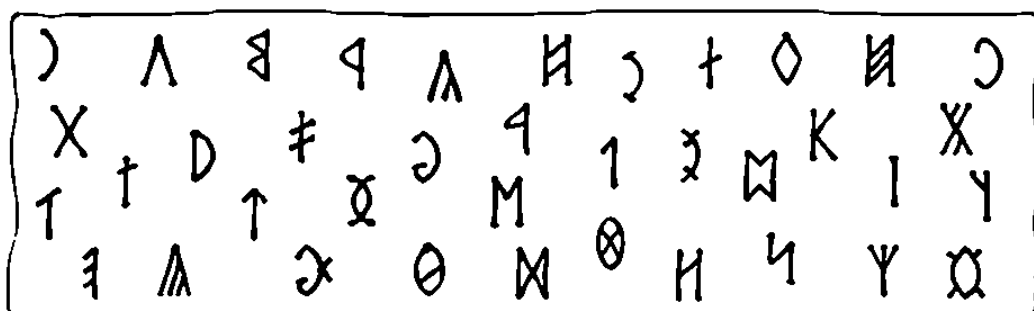

2 **felülről lefelé húzott** szárra helyezzük el a mellékvonalkákat.
Írd a rovásbetűk fölé a hangértékeket az 5. oldalról!

1

Karikázd be a halmazban a 2 száras betűket!

2

Írd be jobbról balra haladva a betűk rovásírásos párját a megfelelő kockába!

Ú	U	V	ZZ	Z	CS	CS	RR	R	L	G	S	TY	B

3

Olvasd el, majd másold le az eddig tanult betűkből alkotott szavakat, mondatokat!
Gyűjts még hozzájuk!

,4A†H ,H†M ,H4M ,4X4 ,44A ,44A ,44X ,HM ,11M ,1M
,H†Y ,4Y4Y ,44X4B ,44M4 ,4X4H ,†44 ,4X4X ,†44K
,H4H ,44†H44 ,44H†H44 ,X4444A ,H444B ,44H44 ,44H4
4444X ,H4H ,Y†H ,4X4X ,4444K1 ,44H4A

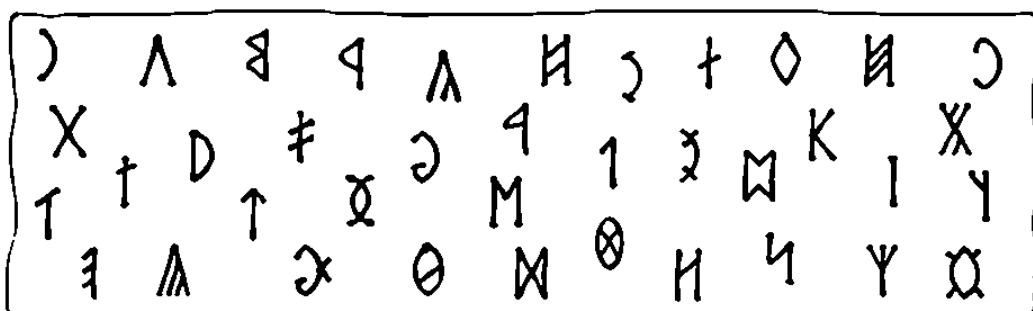
X4444A 44M 44A !44444M†4 H4M 4 1444 ,44X4B
4 44H4A Y†4 .44H4A 444A 1M 4Y4Y ?444 4444
!4444X4X 4 4444†M .4†X4A 4444K1 †44K

Ívelt vagy egyenes, **felülről indított** vonalakból hajlítgatjuk a következő betűket.
Írd a rovásbetűk fölé a hangértékeket az 5. oldalról!

◊ 4 ǻ 0 0 3 3 3 3 3 3 3 3 3

1

Karikázd be a halmazban a hajlítgatott betűket!

2

Írd be jobbról balra haladva a betűk rovásírásos párját a megfelelő kockába!

K	Ü	Ú	F	LY	É	E	Ő	Ó	O	H	NY	N

3

Olvasd el, majd másold le az új betűkből alkotott szavakat és a mondatot!

hxxßx , ǻΛ03X , H4D , 030 , 30 , M3 , 33 , †Λ33 , †4
 , D3MK3 , Λ4040 , 33H40 , 3030 , 40H30 , 33Λ3 , 3†H3
 Λ4IH3DD3ß , H33†Y , 3H33 , DKΛΛ40 , 404Y , †3334
 .33Λ4IH3H4†4ß ΛK0K3ßK3 Λ4YIH330 , 43† 4 033030 33

4

Most már minden betűt ismersz!

Írd le rovásírással a saját nevedet és azokét, akiket a legjobban szeretsz!

JÓ GYAKORLÁST!

1

Írd be a betűk párját a megfelelő kockába!

	H		†			4	#		Λ		3	↑
D		E		H	B			A		F		C
2	Λ			0			)		K	D	†	
		LY	Ó		M	P		J				O
		X			H	Q	M			Y		
ZS	U		V	S				Ü	Z		SZ	

2

Írd a képek számát a megfelelő szó mellé! Másold le a gyakorló füzetedbe!

	3.		2.		1.
	6.		5.		4.
	9.		8.		7.
	12.		11.		10.
Λ3113		3HAKX		H381↑	
Λ4		4M3		QHQ#	
X83Λ		48Λ4		1↑†	
40		2Λ3		2Λ33H	

3 ✿ Írd be a szavak párját a kockába!

09991		Λ9H†M	I9M9Y	19)		98Λ9
	FÉNY				ÁG	ALMA
2Λ3	HΛK84†		H9D	D9H9X		†Λ38
		PARIPA			FELHŐ	

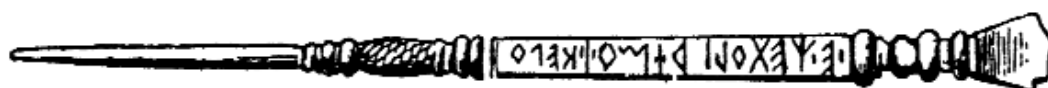
4 ✿ Írd le rovásírással legkedvesebb könyveid szerzőjét és címét a füzetedbe!

5 ✿ Karikázd be az értelmes szavakat, és írd le a gyakorló füzetedbe rovásírással!

,83Λ ,HH30 ,H0 ,XMO† ,Λ3† ,Λ† ,Λ† ,†3X ,03X ,9†3 ,93
 ,8M1 ,H91 ,XD3† ,X83† ,3†† ,3†† ,†H38 ,3H8 ,09X9Λ ,Λ†Λ
 ,9Λ3Y98 ,M88 ,Y38 ,†Λ3 ,†3Λ ,Λ3X30 ,H90 ,0H0 ,Λ3†3M†
 ,MK ,8K ,90H9DMΛ ,90H9ΛMD ,†IMD ,†3K† ,†3†† ,†9) ,D9)
 ,Λ3Λ ,Λ9Λ ,HH3 ,HH8 ,39Λ191 ,391H91 ,ΛKHK† ,ΛKHK†
 ,H3 ,H4 ,YΛ4 ,Λ4 ,Λ4 ,†M ,†M ,Y43 ,Y49 ,8†I ,M†I ,3Λ†Λ
 .9Y3Y ,3Λ8KY ,X3Y ,03Y ,333H ,33H ,33Λ9M ,33†9M

6 ✿ Rendezd az összekevert lányneveket, írd le!

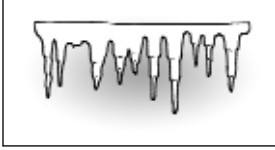
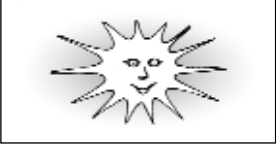
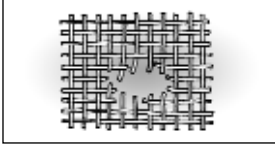
,†H33 ,93Λ9Y ,9†Λ3H9H ,†933Λ ,X3H9Λ9X ,909Y)†Λ
 ,††9 ,†1Λ3H90 ,9Λ33Λ ,3H33Λ ,9H90)9 ,31)9†Λ9)
 ,†3†Y ,9Λ†ΛΛ3H ,9)Λ98Λ3† ,933Λ9Λ ,H98Λ†Y ,903M3H†)
 ,903H3Λ ,4Y33† ,9H30 ,3YH3Y3X ,89†H9 ,3†MΛ9 ,3898
 .†3H9X33 ,09H9Λ ,9H3X†ΛΛ9 ,9)9)

Etruszk íróvessző bronzból (Sebestyén Gyula: Rovás és rovásírás, 1909)

7

Írd a képek számát a megfelelő szó mellé! Másold le a gyakorló füzetedbe!

	15.		14.		13.
	18.		17.		16.
	21.		20.		19.
	24.		23.		22.
†Λ∩X		14)		40H48	
∩Y∩∩		0M0		D∩H4H40	
ΛMD		∩Λ		Λ∩†	
Λ4H†		Λ∩1		4H∩	

8

Írd be az üres helyekre egy „reggeli” hiányzó betűit! Másold le!

,H4M.....Λ ,H...8 ,4...Y∩Y...4H ,1...M ,3.....KY ,03...3...X4H
 ,H...Λ...0 ,∩4...40 ,13... ,Λ...1...8X...30 ,43... ,H...D...0
 .Y...4Λ ,4...∩...Λ ,4...∩∩...4I ,H...0...† ,...M...0 ,Λ...1...Y...4Λ

9

Rakj össze értelmes szavakat a szótagokból, írd le a füzetedbe!

,H48-	,†H-	,Λ∩I-	,H∩X-	,-∩3I	,-3X	,-∩Y	,-38
,Λ∩Λ-	,†3M-	,Λ4I-	,H4Y-	,-4I	,-4I	,-∩0	,-40
,†∩3M-	,†3M-	,H∩X-		,-4Λ	,-4Y	,-4Y	,-∩I
,H∩X-	,∩4X-	,∩4X-	,H∩X-				-∩H
							,-MΛ
							,-HK

10

Keresd az évszakokat és a hét napjait a rejtvényben! Színezd zöldre és írd le a gyakorló füzetedbe!

X	Ź	Ø	H	Ɔ	†	I	Ɔ	M	Ɔ	Y	Ɔ	†	Λ
Λ	Ɔ	Y	Ø	I	Ź	Λ	D	Ɔ	Λ	Ɔ	H	Ɔ	D
Ø	M	M	Y	Ɔ	Ź	Ø	Y	Ɔ	Ź	X	X	Ź	Ø
Λ	H	X	†	†	†	Ɔ	Ź	Y	Ɔ	Ɔ	†	Ź	Ɔ
Ɔ	†	†	Ź	Ɔ	X	H	Ø	†	Ɔ	I	†	†	Ɔ
Ź	D	Ø	†	Ɔ	Ɔ	H	Ɔ	Λ	Ɔ	M	Ø	I	†
†	Y	H	Ɔ	†	H	Ź	I	K	Ɔ	Ź	†	†	X
Λ	†	†	X	K	Y	Y	Ɔ	X	Ź	Ɔ	I	Ø	†
†	Ɔ	K	Y	H	K	Y	Y	H	Ø	†	Ɔ	X	D

11

Összekeveredtek a fiúnevek betűi. Rendezd, írd le!

Ź†ØΛƆΛ ,†ƆHƆΛ ,ŹHƆƆY ,†ŹH ,ƆHƆØ ,ŹΛŹ† ,ØŹH†Ź
 ,XŹ†Ź ,M†ƆYƆH ,Ź†ŹƆØ ,YHŹΛ ,†HƆ† ,ŹHΛM
 ,HƆYXŹH ,HƆHΛ ,HƆHƆY ,†YHŹ ,ƆYƆY ,HƆH ,ΛHƆΛ
 ,Y†MƆΛ ,YΛƆY ,†MΛ ,XHΛY ,XHΛY† ,ΛŹΛHŹ
 .ŹHŹΛ ,H†MΛ ,H†MΛ ,ΛHƆH

12

Írd be a hiányzó betűket, ezek közül választhatsz: Ø, D, †, X Másold le!

...ŹŹ ,†Ɔ.....ƆØ ,ŹH...ƆØ ,...HΛ ,ØM... ,ΛM... ,Ø†... ,ØM...
 ,X...ŹΛŹØ ,...YΛHƆ ,HƆM...† ,ŹƆ... ,H...HŹ ,ΛMƆH... ,HƆ...
 ,...HΛ ,H...HΛ ,†.....† ,†...HŹ ,.....HØ ,...HƆ ,...HƆ...
 .ΛŹHŹ... ,ΛK.....K† ,ØŹHŹ... ,M.....HŹ ,HƆ...ŹØ

13

Szólánc – folytasd 30 szóig! Írd le a gyakorló füzetedbe!

...† ,†ØŹYŹ† ,†HΛ† ,†XHΛ

14.

Két-három szóval egészítsd ki a mondatot!

... 890MD9

... 124128

... APMXpB

... ƎΛCΛΛ†H

... 19020

... 2 A t H t M 9

... 9 IIII V ≠ † M

... 4904H40

... H3YΛ3BIPMCA2x0 4

... ସଂସ୍କୃତମଧ୍ୟ ଯଦି

... $\Delta^2 \Delta \Delta^2 H$

...) XX A H

... 4A319+BX

15.

Keresd a mondat másik felét! Írd le együtt a gyakorló füzetbe!

ҮНДЭД .БЭГДЭНХ 4 ХНӨБӨИ 1.

ተመዝግቦ የሚገኝ የግል ስም ይጻፍ፡

†) ᲛᲗᲚᲚᲚ ᲛᲗᲚ ᲚᲗᲗᲛᲗᲚ ᲕᲚᲗᲗᲗᲗᲚ Ლ

ሃይማኖትና ልማት ለሰላም 4.

ҮНДЭЛ .ОКНДХӨ ҮЛЭМЖАЛЧӨМӨЛ 5.

ሃገሪታችን ለጥፋት ላይ የደረሰችበት ሁኔታ ተቃራኒ ነው፡፡

.၂၀၁၈ခုနှစ်အတွက် အကျဉ်းချုပ် ဝင်ငွေနှင့် ထွက်ငွေ

3A3Y3 1)3M+30 4 119 09)894+0 4

.Y4098090 9 3||||H3)3AA3 #38

..A2X A2A29 Y40140 Y13#3

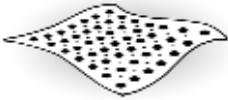
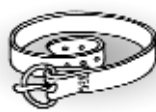
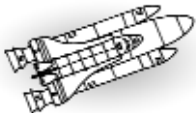
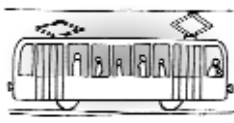
16

Összekeveredtek az állatnevek betűi. Rendezd, írd le!

„J A t X t H O „ t X 4 O „ Y x x j j „ H x X H 4 „ 1 M x „ x Y x M 0 4 „ M x t A „
 „ O K H K „ J A M t t j 4 A „ j j O x „ A A 4 „ 8 O H O 8 4 Y „ A 1 4 x 4 H „ j O j t
 „ j t t j O „ A t t j O „ t t j O „ 4 H M O „ 4 X M j O „ H t H 4 j 4 Y
 „ 4 Y O K H „ x O x A x O „ j x H x D „ H 4 O O 4 x „ t A t A 4 Y „ 0 4 A H 4 O
 „ 4 O 4 H „ H j A t „ Y x M x „ A 4 j O j O H „ M O 4 x „ O 4 8 4 H „ t # j O
 „ t M j A t H „ 4 x x x M „ 4 t 4 j „ 4 8 j O 8 „ x t 8 x M

17

Írd a képek számát a megfelelő szó mellé! Másold le a gyakorló füzetedbe!

	27.		26.		25.
	30.		29.		28.
	33.		32.		31.
	36.		35.		34.
	39.		38.		37.
„ J A t H „		„ O 4 Y „		„ O M x „	
A 4 A 1 M		4 O H O x M		„ j 1 4 x H x „	
„ j 4 t A M Y „		A j 8 4 A M t M		A x M Y	
„ J A t H „		„ x A x i „		„ j 4 A „	
M K		A K x x K i		H x	

18

Keress rokon értelmű szavakat! Írd le!

	8944M
	321
	89940
	8000
	9114
	8338830
	8343H
	83D30
	8343881
	83034H3

19

Írd be a hiányzó betűket. Ezek közül választhatsz: I, Y, H

980...48 H1... H9M9... 1...4... 9A1... 04... 80...
 ...9H9A X3... 11A3... 30... 38BK... 8001... M1...
 1...10 01...48 3.....3838 9000...M 9...40 0900...
 9100... ...9H91 80881... M.....08 900...01 83...30
 3498000...0 09H1...

20

Kivel, mivel? Másold le a füzetedbe, írd le latin betűkkel is!

99YYHH 99YY0H 90008 9009IM 9DD9A
 8DD3AH3M 9009H10 9DD90H9A 9DD90H00X
 8333A 8333AK8 833338 9339 9HH9A9HY
 9HH9891 9119M0A 9119M00 911MX 911M8
 833331 9HH9A90 833340 9333001

21

Írj a gyakorló füzetedbe rovásírással 10 olyan foglalkozást, amelyet szívesen végeznél!

22

Írd le az ellentétét, többet is lehet!

ΛξΥξΛζΟΚΥ
 ζΓΛΓΥΛΜΥΙΜΛ
 ζξΛΥξΥξξ†ξΛξθ
 †ξΛΓ†ΓΗΗζθ
 ζξΛξΥDζξξΗ
 ζΥ†Ο†Η
 ΛζθΜΛ
 ΛξθζΙξΜ
 ΛΛ†Ηθ
 ΛζΥΓΜζ

23

Egészítsd ki minél több szóvá! Írd le a gyakorló füzetedbe is!

.XΥΛ ,ΛΓΥζΟΛΓ ,ΓξΛΓ ,...ΛΓ
 ...ξΥ
 ...ζX
 ...Γθ
 ...ΓΗ
 ...ζΙ
 ...ΟΚ
 ...ΜD
 ...†ξ
 ...ξ†
 ...Οξ
 ...Μ†

24.

Pótold tetszésed szerint a hiányzó szavakat!

ሃገራዊ	ጽድቃማ ማሞ
ዘጸጋጅነትና ግንኙነት	የ ጽንሰተሠራር
	ቅጂ ጽሑፍና ጥናታዊ ሥራዎች ለሀገራዊ ጥቅም
ዕድሜ	ዕለደራሴና የሰዓት ሥራ
ጽሑፍ	የ ማህበራዊ

25.

Alkoss minél több szót a következő betűkből és írd be a gyakorló füzetedbe!
(Legalább 60 szó készíthető.)

.M ,Y ,A ,H ,X ,O ,C ,B ,O ,M ,T ,J ,Q ,Q

26

Egy betű megváltoztatásával alkoss új szavakat!

.X9A ,A9D ,#98 ,A90 ,A98 ,A9X - A98
- H9Y
- 89M
- 19Y
- H90
- 9TM

27.

Írd le ábécé sorrendben a költők neveit a gyakorló füzetedbe!

[illegible]

28

Melyik a kakukktojás? Karikázd be!

1. :40#338 ,40↑404 ,4000 ,40H4D ,400↑↑
2. ;0H1D00 ,4MY0H0X ,30X3H3A ,4140 ,0A4
3. ;0000 ,04Y41 ,0Y ,H1M04YΛ↑H0 ,H3A)3Y
4. ;H0 ,84000 ,038H3H ,0000 ,04Y41 ,0Y
5. ;04)4X ,3YHK0 ,0↑↑ ,H)4H4) ,80H4↑↑ ,48A4
6. ;4↑4)40 ,Λ4IH0A0D41A ,4↑H4IM4 ,Λ4IH0H4#48
7. ;A0 ,4Y0A41 ,A3Y00 ,H0Y4A ,H48
8. ;H1441 ,A3M483I ,AA0Y ,H1↑4H ,4H0H3↑
9. ;40A0A ,Y0)31A ,4Y4A4A ,A0X4A ,4YI0440
10. ;Y4X40 ,H3M0A01 ,HMAA ,4D00I ,A3M4
11. ;↑Y31 ,3A83A ,↑Y40 ,↑H0# ,↑H30 ,↑↑4A
12. ;0A4Y)↑8 ,3A413H ,A084AA↑M ,0Y04
13. ;YK ,↑)3A↑0 ,#3 ,↑A0D ,Y08 ,80H48
14. ;↑4A48 ,0MX ,A↑HΛ↑Y ,400H ,A0D
15. .03830 ,3I0H ,3HAKX ,A4)40 ,H4804

29

Bontsd szavakra az egybeírt szöveget, és írd le a gyakorló füzetedbe!

Λ3Λ3ΛI3Λ348#480004Λ348#48ΛKHKM4

30

Melyik jó az üres helyre? Írd be!

Y Λ M X —	344↑ ,0H31 ,4↑4X
) 3 ↑ ↑ —	3HX3 ,3HX↑ ,4↑H0
↑ A 0 0 —	Λ4X ,A↑8 ,A04
H 4 M H 0 8 3 I —	0A300 ,Λ3D30 ,Λ3D30
H 4 0 —	3YH0A ,4MA04 ,48H0H

31

Alkoss összetett szavakat! Számold be! Írd le!

.....	ᄃᄃᄃᄃᄃ	ᄃᄃᄃᄃᄃ	1.
.....	ᄃᄃᄃᄃ	ᄃᄃᄃᄃ	2.
.....	ᄃᄃᄃᄃᄃ	ᄃᄃᄃᄃᄃ	3.
.....	ᄃᄃᄃᄃ	ᄃᄃᄃᄃ	4.
.....	ᄃᄃᄃᄃᄃ	ᄃᄃᄃᄃᄃ	5.
.....	ᄃᄃᄃᄃ	ᄃᄃᄃᄃᄃᄃ	6.
.....	ᄃᄃᄃᄃᄃ	ᄃᄃᄃᄃ	7.
.....	ᄃᄃᄃᄃ	ᄃᄃᄃᄃᄃ	8.
.....	ᄃᄃᄃ	ᄃᄃᄃᄃᄃ	9.
.....	ᄃᄃᄃᄃ	ᄃᄃᄃᄃ	10.
.....	ᄃᄃᄃᄃᄃ	ᄃᄃᄃᄃ	11.
.....	ᄃᄃᄃᄃᄃ	ᄃᄃᄃᄃᄃ	12.
.....	ᄃᄃᄃᄃ	ᄃᄃᄃᄃ	13.
.....	ᄃᄃᄃᄃᄃ	ᄃᄃᄃᄃᄃ	14.
.....	ᄃᄃᄃᄃᄃ	ᄃᄃᄃᄃ	15.
.....	ᄃᄃᄃᄃᄃ	ᄃᄃᄃᄃᄃ	16.
.....	ᄃᄃᄃᄃᄃ	ᄃᄃᄃᄃᄃ	17.

32

Alkoss az összekevert szavakból mondatokat! Írd le a gyakorló füzetedbe!

ᄃᄃᄃᄃᄃ ᄃᄃᄃᄃᄃᄃᄃᄃᄃ ᄃᄃᄃᄃᄃ ᄃᄃᄃᄃᄃᄃᄃ
 .ᄃᄃ ᄃᄃᄃᄃᄃᄃᄃᄃᄃᄃᄃᄃ ᄃᄃᄃᄃᄃ ᄃᄃᄃᄃᄃᄃᄃᄃᄃ ᄃᄃᄃᄃᄃᄃᄃᄃᄃ
 -ᄃᄃ) ᄃᄃᄃᄃᄃᄃᄃᄃᄃᄃᄃᄃᄃ ᄃᄃᄃᄃᄃᄃᄃᄃᄃ ᄃᄃᄃᄃᄃᄃᄃ
 .ᄃᄃᄃᄃᄃᄃᄃ ᄃᄃᄃᄃᄃᄃ ᄃᄃᄃᄃᄃᄃ ᄃᄃᄃᄃᄃ ᄃᄃ ᄃ ᄃᄃᄃᄃᄃ ᄃᄃᄃᄃᄃ
 .ᄃᄃᄃᄃᄃᄃᄃᄃ ᄃᄃᄃᄃᄃ ᄃᄃᄃᄃᄃ ᄃᄃᄃᄃᄃ ᄃᄃ ᄃ ᄃᄃᄃᄃᄃ ᄃᄃᄃᄃᄃ

33

Fejezd be a szólásokat! Ezeket a szavakat használhatod: kályha, róka, farkas, gyík, bárány, oroszlán, madár, lajhár, mormota, macska, nyúl!

q ytf jmqh
 ,Λxξ
 ,xΛHqθ
 ,ftΛxi
 ,Hcyqx
 ,f4xq1
 ,qyΛmΛ
 ,ot1Λq
 ,ΛxΛxxtξ
 ,ΛxΛxξ
 ,qmqf

34

Írd le a mondókát helyes sorrendben a gyakorló füzetedbe rovásírással!

Litterarum Figura et valor

H r.	J j	q =
Λ s	Δ k	x b
j r	~ k	+ ch
y t	Λ l.	4 cz
x ty	Θ ly.	f d
m u	θ m	z e
h k	o n	⊙ f
m y.	o my	Λ g
h z	o o	z gy
ψ ss	o o	h h.
	o p.	f i

2a á.

Bod Péter betűsora
a XVIII. századból

1. xΛxΛHx ΛmftΛm1
2. xΛxΛxy Hxxξxmco
3. xΛΛxftΛKξ xxiΛi Λm1qξ
4. xHoxHΛKξyξ Hxxξxyxi
5. Hq1 ΛKΛx Hqmxq1
6. xyxyxmξ ΛftΛftHq1
7. xHoxHx Hxxoxo
8. xoxft1 Hxxξxtxt
9. xqξco q HqmxHxξθ
10. xyxmoxq1 ΛmftHqξ
11. xΛxiHx ΛmymΛm1
12. xΛxmξ Λmftm1

35

Keresd meg és színezd be zölddel a Himnusz szavait! Írd le a gyakorló füzetedbe!

H	Y	A	Z	B	T	T	A	C	)	Z	Y	A	T	C	0
M	T	Z	O	C	1	D	Y	H	C	#	C	B	X	X	C
0	T	A	Z	A	A	C	A	Z	X	D	Y	H	A	Z	M
C	M	#	Z	1	C	A	Z	0	A	Y	1	M	D	K	0
I	I	T	H	Y	O	C	Z	Y	H	C	O	I	#	Z	T
Y	0	0	A	Z	A	A	C	A	)	Z	A	A	Z	K	#
C	H	Y	Y	T	O	C	M	X	A	H	C	A	A	C	X
T	H	H	C	Z	I	H	D	I	C	Y	0	T	)	Z	A
Y	Z	T	)	Z	Y	I	Z	A	T	M	Y	Z	C	Z	H
Z	Y	T	Z	Z	)	Y	X	A	Z	B	0	X	O	T	1
A	M	B	C	I	C	)	Y	M	#	M	Z	M	H	C	B
Y	Z	T	)	Z	M	K	1	Y	H	0	A	T	Y	C	Y

36

Írj le 15 magyar folyónevet és városnevet rovásírással a füzetedbe!

37

Keresd a párját, számozd be!

)C H O C X	) Z A Y C	1.
A C X X C A	Z M A Y A	2.
A C I I C)	) C O H C	3.
A C H H M T	A Z I I C	4.
) C I B C I	A Z X X Z A	5.
Z H Z 0	A C A A C 0	6.
Z M Z 0	C H O C D	7.
A C A A C M	A Z H H X Y	8.
A Z B B K H K O	A Z H H C T	9.

38

Bontsd szavakra az egybeírt szöveget, és írd le a gyakorló füzetedbe!

YQXMO4Y)4A4Y)†B4H3X83AMH4840†H3MOYMX4H4848

39

Kiket vinnél magaddal egy lakatlan szigetre? Írd le a gyakorló füzetbe rovásírással!

40

Régies magyar szavak és jelentésük. Számozd be! Alkoss velük rovásírással mondatokat a gyakorló füzetedbe!

..... farkoc	40A4YH3X A344A	1.
..... flastrom	4)3X4A Y4K4K03IK ,Y43A4M3A	2.
..... sajtár	3†30130 †0H30 A3HMH	3.
..... tarsoly	0††30)4A4Y4A38	4.
..... findzsa	3MA3H4YD48H404Y	5.
..... alamizsna	H4A303H3M	6.
..... ványadt	41YH343H XX34) 04M3A	7.
..... toportyán	41YH343H 048H48A4MH4I	8.
..... gulya	D3†33130	9.
..... véka	H33K4H4X ,4A30D3MH4Y	10.
..... ménes	H3)†Y 4H44M 4H48MHIT†	11.
..... csűr	A40H40	12.
..... berzenkedik	I444YX3A	13.
..... süveg	3I3H ,3HAKX	14.
..... kéve	D483)†4 0303H	15.
..... poroszló	Y4)30148	16.
..... sujtás	D4M3A ,3A)3†	17.

41

Ez az öt szó legalább 15 másikat hordoz magában. Keresd meg, írd le!

.3H38 A3A4H†M 3Y43AA38 ,04Y44 A3MAI

42

Alkoss a szavakkal két csoportot! Írd le külön-külön!

„AJOYAAAt „AOLAAAtM „AOLYH „YKYKA „BAttM „MHOBOL
 „AAMtJO „AMHMt „OAAO „AALAAOL „HOAYH „AAOAAJO
 „AAtA „AAtHJ „AAJ „HOD „HOYAX „AAttHAY „OJAAJO
 „HOJO „AAYAA „OAHAAJO „AOLAAAAAt „AOLAAAYH
 tHAAAYH „AALAAAO „AALAJ „AKMAO „OHHO „AALAB

43

Használd az idegen szavak helyett a magyar megfelelőt!

..... ambivalens	AAALAAAYAYO	1.
..... kvalifikált	AAIK	2.
..... lezser	AAAYHAYJO	3.
..... rezsim	AAAYAAAt	4.
..... doktrina	YAYYtAAJO	5.
..... mandátum	HAYAYOH	6.
..... dekorál	tDDKO	7.
..... eminens	AY	8.
..... ukáz	YtYt	9.
..... illúzió	HAYAY	10.
..... releváns	AAADAA	11.
..... hermetikus	AAAYAYOHAYOHAYO	12.
..... ironizál	AAAYAYtXAA	13.
..... potentát	BAAYH	14.
..... gardrób	OttAAODMA	15.
..... summa	AAAYAAAYOHAY	16.
..... labilis	AYAYO	17.

44

Miket vinnél magaddal egy lakatlan szigetre? Írd le a gyakorló füzetbe rovásírással!

47

Igaz és hazug mondatok. Az igazakat Írd le a gyakorló füzetbe!

1. .ᐃᐃᐃᐃᐃᐃ ᐃ ᐃᐃᐃᐃ ᐃᐃᐃᐃᐃᐃ ᐃ ᐃᐃᐃᐃᐃᐃᐃᐃᐃ
2. .ᐃᐃᐃᐃᐃᐃᐃ ᐃᐃᐃᐃᐃᐃᐃᐃᐃᐃᐃᐃ ᐃᐃᐃᐃ ᐃᐃᐃ ᐃ ᐃᐃᐃᐃᐃᐃᐃ
3. .ᐃᐃᐃᐃᐃᐃᐃ ᐃᐃᐃᐃᐃᐃᐃᐃᐃᐃᐃᐃ ᐃᐃᐃᐃ ᐃᐃᐃᐃ ᐃ ᐃᐃᐃᐃᐃᐃᐃ
4. .ᐃᐃᐃᐃ ᐃᐃᐃᐃᐃ ᐃᐃᐃᐃ ᐃᐃᐃᐃᐃᐃ ᐃᐃᐃᐃᐃ
5. .ᐃᐃᐃᐃ ᐃᐃᐃᐃ ᐃᐃᐃᐃ ᐃᐃᐃᐃ ᐃᐃᐃᐃᐃᐃ ᐃᐃᐃᐃᐃ
6. .ᐃᐃᐃᐃ ᐃᐃᐃᐃᐃ ᐃᐃᐃᐃ ᐃᐃᐃᐃᐃᐃᐃᐃᐃ ᐃᐃᐃᐃ ᐃᐃᐃ
7. .ᐃᐃᐃᐃ ᐃᐃᐃᐃ ᐃᐃᐃᐃᐃᐃᐃ ᐃᐃᐃᐃᐃᐃᐃᐃᐃ ᐃᐃᐃᐃ ᐃᐃᐃ

48

Használd az idegen szavak helyett a magyar megfelelőt! Számold be!

anonim	ᐃᐃᐃᐃᐃᐃᐃ	1.
inspiráció	ᐃᐃᐃᐃ	2.
trezor	ᐃᐃᐃᐃᐃᐃᐃ	3.
kooperál	ᐃᐃᐃᐃᐃᐃᐃ	4.
szlogen	ᐃᐃᐃᐃ	5.
protezsál	ᐃᐃᐃᐃᐃᐃᐃ ᐃᐃᐃᐃᐃ	6.
uniformis	ᐃᐃᐃᐃᐃᐃᐃᐃᐃᐃᐃᐃ	7.
dialógus	ᐃᐃᐃᐃᐃᐃᐃᐃ	8.
partner	ᐃᐃᐃᐃᐃᐃᐃᐃᐃᐃ	9.
irritál	ᐃᐃᐃᐃᐃᐃᐃᐃᐃᐃ	10.
kurzus	ᐃᐃᐃᐃᐃᐃᐃᐃᐃ	11.
enervált	ᐃᐃᐃᐃᐃᐃᐃᐃᐃ	12.
tréner	ᐃᐃᐃᐃᐃᐃ	13.
rekonstruál	ᐃᐃᐃᐃᐃ	14.
variáció	ᐃᐃᐃᐃᐃᐃᐃ	15.
prognózis	ᐃᐃᐃᐃᐃᐃᐃᐃᐃ	16.
extrém	ᐃᐃᐃᐃᐃ	17.

Régies magyar szavak és jelentésük. Számozd be! Írj velük mondatokat a gyakorló füzetbe!

..... csucsocka	ΛCΘHΘM†	1.
..... zsombor	ΛCΘHΘXHC†	2.
..... guzsaly	HCΘH	3.
..... dümmög	ΘYDΘHΘH	4.
..... szattyán	ΘΛHΘHΘCΘD	5.
..... cudar	Θ††HΘHΛHΘH	6.
..... tilinkó	†CΘΛCΘX	7.
..... csippentyű	HΘΛCΘX ΛHΘHΘH	8.
..... zseze	HΘΛCΘD HΘHΘHΛHΘ	9.
..... böllönködik	ΘDΘΛHΘH	10.
..... hitves	HΘH HΘHΘHΘCΘD	11.
..... gúnya	ΘHΘHΘΛHΘH	12.
..... csapász	ΘHΘHΘH ,††Λ	13.
..... golyhó	ΘD††HΘY	14.
..... zegernyés	HΘH ΘHΘH	15.
..... suttyomban	HΘHΘCΘY†Y	16.
..... bodobács	HΘ††HΘ HΘHΘHΘ††	17.
..... szütyő	ΛHΘYΛHΘHΘH	18.
..... durákol	ΘY††ΛHΘH	19.
..... csiriz	Θ†† ΛCΘHΘH†MΘH	20.

Futárbot Ausztráliából (Johannes Friedrich: Geschichte der Schrift, 1966)

A Q, X, Y, W, DZ, DZS nem tartoznak a magyar betűkészletbe. A rovásírásban az alábbi módon használjuk őket. Számold be! Írd le a gyakorló füzetbe!

..... Queen	Λ᠑Λ0†ᑭ ΛX†	1.
..... Quartz	I᠑I0HᑭI0	2.
..... xilofon	ᑭ1ᑭ1ᑭ1	3.
..... taxi	†I0ᑭY	4.
..... foxi	I0)†ᑭI	5.
..... Szfinx	ᑭᑭ†)†M0ᑭ	6.
..... yoghurt	)᠑ᑭ᠑Λ†I0	7.
..... Reykjavik	ᑭYHᑭM0	8.
..... papaya	†I0᠑ᑭ	9.
..... Ady Endre	YHᑭᑭΛ᠑I	10.
..... Kölcsey Ferenc	0†MᑭI0IᑭH	11.
..... Ybl Miklós	)ᑭᑭM0	12.
..... Xerxész	†)ᑭHᑭᑭ ᑭᑭHΛK0	13.
..... Weöres Sándor	ᑭH†)ᑭ ††ᑭ	14.
..... Wesselényi Miklós	ᑭY†)ᑭΛ	15.
..... Volkswagen	0H᠑I Mᑭ)	16.
..... Wagner	H᠑†)ᑭΛ ΛᑭHᑭᑭM	17.
..... edző	ΛᑭΛ)ᑭY†	18.
..... madzag	Λ᠑Λ0†ᑭ †᠑᠑ΛᑭΛΛᑭM	19.
..... bodza	)ᑭΛᑭMΛ0Λ᠑M	20.
..... dzsungel	ᑭᑭ†᠑X	21.
..... lándzsa	ᑭᑭ†ᑭ	22.
..... New York	Hᑭ)ΛᑭM	23.
..... Aquincum	Λᑭᑭ†ᑭᑭ	24.

51

Használd az idegen szavak helyett a magyar megfelelőt! Számold be!

..... vitalitás	ΛϷϷΗϷΛϷϷ	1.
..... tradíció	ϷϷϷϷϷΛϷϷϷ	2.
..... totális	ϷϷϷΛϷϷϷ	3.
..... korrekció	ϷΗϷϷΛϷ	4.
..... tusol	ϷϷΛϷϷϷϷ	5.
..... szelektál	ϷϷϷϷϷϷϷ	6.
..... tanulmányoz	ΛϷϷϷϷΛϷϷϷ	7.
..... rükkver	ϷϷϷϷϷϷ	8.
..... publikum	ϷϷΛϷΛϷ	9.
..... dekoncentrált	ΛϷΛϷϷϷϷ	10.
..... blőd	ϷϷϷΛϷϷϷ	11.
..... analizál	ϷϷϷ ϷϷϷΛϷ	12.
..... irracionális	ϷΛϷϷϷϷ	13.
..... honorárium	ΛϷΛϷϷ	14.
..... szponzor	ϷϷϷΛϷ	15.
..... intuíció	ϷϷϷϷ	16.
..... obligát	ϷϷϷϷϷϷ	17.

52

Összekeveredett az írók vezetéke és személyneve. Rendezd, írd le a gyakorló füzetbe!

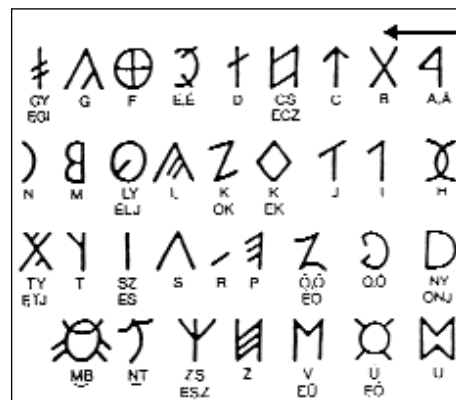
Keresztnevek:

Vezetéknevek:

ϷϷϷ ϷϷϷΛϷ ϷϷϷΛϷ
 ϷϷϷϷ ϷϷΛ ϷϷ ϷΛϷΛ
 ϷϷ ϷϷϷ ϷϷϷΛϷ
 ϷϷϷΛϷ ϷϷΛϷ ϷΛϷϷ
 ϷϷϷΛϷ ϷϷϷ ϷϷϷ
 ϷϷϷ ϷϷϷ ϷϷϷ
 ϷϷϷΛϷ ϷϷϷ ϷϷϷΛϷ

ϷϷϷ ϷϷϷ ϷϷϷ ϷΛϷ
 ϷΛϷϷϷ ϷΛϷϷ ϷϷϷϷ
 ϷϷϷ ϷϷϷΛϷ ϷϷϷϷ
 ϷϷϷϷ ϷϷϷΛϷ ϷϷϷϷ
 ϷϷϷ ϷϷϷΛϷ ϷϷϷ
 ϷϷϷ ϷϷϷΛϷ ϷϷϷ
 ϷϷϷ ϷϷϷΛϷ ϷϷϷΛϷ

..... A halat úszni tanítja.
 Más tüzhénél melegszik.
 Kiadja az obsitot.
 Kiporolja az irháját.
 Egy korpán híznak.
 Ne pipázz, ha nincs dohányod.
 Nem enged a 48-ból.
 Nem teszi ki az ablakba.
 Pedzi, mint agár a nyulat.
 Beleharap a savanyú almába.
 Árkot ás valakinek.
 Aki kutyával fekszik, bolhával kel.
 Kiugrasztja a nyulat a bokorból.
 Eben gubát cserél.
 Az ingét is odaadná.
 Vág az esze.
 Élére rakja a garast.
 Belé bújt az ördög.
 Fabatkát sem ér.
 Felöntött a garatra.
 Lyukas a marka.
 Kákán is csomót keres.
 Vaj van a fején.
 Ha magyar kenyeret eszel, becsüld a magyart.
 Magyar ember nyelvén hordja a szívét.

*A botnaptár ábécéje
a XII.–XIII. századból.
(Forrai Sándor, 1994)*

*A germán runaírás jegyei
(Tolnai Új Világlexikona, 1929)*

1. .Y1A3A38 398H30#3 Y3A9tH9A A3 YD3A3I 1.

2. ,A30 H3009 3 ,A3I030 H30t8 2.
 .A30 09H H30A98 ,I3A3 H3I#3
 ,A9889A A1A38 ,3H4Y 33Ht3
 .A9tA9 3YtI 09H3t39M 9

3. 9A9 Y3033HtY 33I ,9I90Y3A3 03H30 3.
 9A9HtM Y303MYK 39A9 Y3033HtY 33I
 30H3A3M3A#3K# Y33 39A9HtM Y303MYK
 .30H3H3 #3333I33 3t30H3A3M3A#3K#

09H3 ,0319) ,03Y33 ,0319)33 ,M3
 tA33
 19)

Tedd ábécé sorrendbe az 1920-ban, a trianoni döntés alkalmával elcsatolt délvidéki helységneveket, és írd le a gyakorló füzetedbe! Gyűjts még hozzá a történelmi atlaszból!

,H9M3A3X ,9DH3Y09H ,9Mt3A3A9 ,Y9X83I9H38
 ,A3A3I3tH33 ,03I3 ,tYI9H93 ,9H93t9A ,H9M3H9t
 ,9t9 ,90t9X9I ,H9X ,H3X83H ,YH98AKHKM ,39tH3X
 ,3H3XOKHKY ,3H3X3 ,9Yt390H9#98 ,9Y33 ,03t3M1W
 ,D3Y33 ,093t8Y33I99#98 ,3DH3H99#98 ,9t3t0t0#93
 ,A9A9I9H9Mt3 ,t3A3M ,033H9A9MA9Y33H3Y ,D38tH
 .9H9M3M30 ,9tH3Y39Y33H3Y ,A3A3H33 ,A9H93A

59

Tedd ábécé sorrendbe az 1920-ban, a trianoni döntés alkalmával elcsatolt felvidéki helységneveket, és írd le a gyakorló füzetedbe! Gyűjts még hozzá a történelmi atlaszból!

„HQA, BCOB, AHYTD, DCOY, OXQAHXIACMT, BCOHQBCCO
 „ADQXTXBAXA, ATACOCQI, ALAQO, COYCH, YQXBCOI#Q)
 „XHX, AXIHXX, ACOOTBYDIXIYIT, OHQBACCO, COHCOHY
 „HX#XB#Q), TCOHY, AYQACQA, AXICIT, QACOCY, QOYHQCX
 „THAMTD, TXAXAX, OXAYO, ALAQOCIT, DCOHQC, QMAC
 „YQXBCOIQBTH, TCOQI, QIHCOBA, QIT#Q), QHQBQOACQ
 „TXHYOAHYQY, QMACAHQAMH, ADQXCOCXHX, QMACOCY
 „XDHXHAITY, OXHXHM, OCOY, AKIQXBCO

60

Fejtsd meg Miskolci Csuják Gáspár 1654-ből származó feljegyzését! Ellenőrizd a 81. oldalon.

Marc. Aug. Rom Imp:
 Unus ex pluribus Civit. varum vito ex civit. et aut in propria pa-
 rta plurimum facit
 Apr. 2. p. 10.
 QCOYCOB HQ BOCQ TCOYCOY AS QACACACACAC TCOB LX TCO
 QACACACAC

(Sebestyén Gyula, 1909)

61

Az 1526-ban épült dálnoki református templom feliratának még nincs egyértelmű megfejtése. Próbáld meg, talán neked sikerül!

Diagram showing a cross-section of a dome with a semi-circle on top. Below the dome is a row of letters: A H E T H A. Below that is a row of symbols: a square with a cross, a square with a cross, a square with a cross, a square with a cross, a square with a cross, a square with a cross, a square with a cross, a square with a cross. Below the symbols are numbers: 6, 5, 4, 3, 2, 1, 1, 2. Below the numbers are letters: B, (7) T, B, 5, 4, 3, 2, 1.

(Forrai Sándor, 1994)

Őseink számrovásának még számtalan megoldatlan rejtélye van. Pedig szkíta, hun, pártus elődeink, akik az akkori világ leggazdagabb nemzeteit alkották, pontosan tudták nem csak lovaik, szarvasmarháik, juhaik és egyéb földi javaik számát, értékét, hanem a földrajzi, csillagászati és műszaki ismeretekhez szükséges számításoknak is birtokában voltak. A megoldatlan kérdésekért ősműveltségünk elpusztítói a felelősek.

Rovásszámjegyeink leírása „fonetikus”, azaz ahogyan kiejtjük, úgy írjuk le sorban.

X	IIII	IIIV	IIIV	IV	V	IIII	III	II	I
10	9	8	7	6	5	4	3	2	1
✱	✱	XV	V	XX	VX	IX			
1 000	100	60	50	20	15	11			
✱✱		✱✱		✱✱		✱II			
1 000 000		100 000		10 000		2 000			

A feladatok megoldását a 81-82. oldalakon találod.

1

Írd be a számok párját a kockába!

	III	IIIV		X	IIV			V	II
4			8			1	6		2

2

Írd be a hiányzó számokat!

✱		IIV		XXX	IIII		III	IV
	XXXXV		IIIV		IIIV	XX		II
✱II	IIIXXXV	IXV	XV	XXXX		IXX	X	IIIV

3

Keresd a párját, számozd be!

8.	7.	6.	5.	4.	3.	2.	1.
IIIVV	IIXXX	IIIIXXXX	IIVXXXV	XV	XXV	IV	IIIVX
87	44	19	60	51	70	59	32

4

Írd le rovásszámjeggyel:

	8704803MYK
...	
	12345678901234567890
...	
	12345678901234567890
...	
	345678901234567890
...	
	9481234567890
...	

5

Keresd a párját, számozd be!

5.	4.	3.	2.	1.
XXXXVXIIIV	IIIVVXIIV	VXXXIIV	IIIVVX	IVXIIV
759	651	157	980	725

6

Írd le rovásszámjeggyel!

	9481234567890
...	
	12345678901234567890
...	
	9481234567890
...	
	12345678901234567890
...	
	345678901234567890
...	

7

Igaz? Nem igaz? Javítva írd le!

VX = III + X
 XXXX = XXX + X
 IXXXV = IIIIX + IIXV
 XXXX = V + IVXX
 IIXX = III + IIIVXXXXV

8

Keresd a párját, számozd be!

4.	3.	2.	1.
I*IXXXXV	V*III*I	I*III*I	III*IIIV
9004	91001	51350	12301

9

Keresd a párját, számozd be!

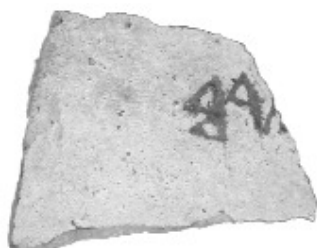
4.	3.	2.	1.
XXXXV*	III*I*IIIV	*V*XXXXV	I*XXXX*IIIV
90500	100090	930001	900103

Számrovásbot (Kéki Béla: Az írás története, 1971)

Rendezd az Árpádházi királyok uralkodásának idejét. Számozd be! Használd lexikont!
(Dümmerth Dezső alapján)

.....	XV* - IVXXXX*	ᵛᵐᵐᵐᵐᵐᵐ .I	1.
.....	IXXXXI* - IVXI*	ᵛᵐᵐᵐᵐᵐᵐ .I	2.
.....	IIXXVXI* - IIXVXI*	ᵛᵐᵐᵐᵐᵐᵐ .I	3.
.....	IIIVXXX* - *	ᵛᵐᵐᵐᵐᵐᵐᵐᵐ	4.
.....	IIIXV* - XV*	ᵛᵐᵐᵐᵐᵐᵐ .I	5.
.....	IIIXI* - IVXXXXVXI*	ᵛᵐᵐᵐᵐᵐᵐ .I	6.
.....	IXXXXI* - IXXXXI*	ᵛᵐᵐᵐᵐᵐᵐᵐ .I	7.
.....	IIIXVXI* - IIXVXI*	ᵛᵐᵐᵐᵐᵐᵐᵐ .II	8.
.....	IIIXXV* - IIIXV*	ᵛᵐᵐᵐᵐᵐᵐ .II	9.
.....	IVXI* - VXXXXV*	ᵛᵐᵐᵐᵐᵐᵐ .II	10.
.....	IIIXVXI* - IIIXVXI*	ᵛᵐᵐᵐᵐᵐᵐᵐ .III	11.
.....	VXI* - IIIXI*	ᵛᵐᵐᵐᵐᵐᵐ .II	12.
.....	IIVXXV* - IIIXXV*	ᵛᵐᵐᵐᵐᵐᵐᵐ .III	13.
.....	IVXXXXVXI* - IIXVXI*	ᵛᵐᵐᵐᵐᵐᵐ .III	14.
.....	IIXVXI* - IXXXXI*	ᵛᵐᵐᵐᵐᵐᵐ .I	15.
.....	VXXXXV* - IIVXXV*	ᵛᵐᵐᵐᵐᵐᵐ .III	16.
.....	XXVXI* - VXXXXXI*	ᵛᵐᵐᵐᵐᵐᵐ .II	17.
.....	XXXXVXI* - IIXVXI*	ᵛᵐᵐᵐᵐᵐᵐ .III	18.
.....	IXI* - XXXXVXI*	ᵛᵐᵐᵐᵐᵐᵐᵐ .V	19.
.....	IIXVXI* - IIXVXI*	ᵛᵐᵐᵐᵐᵐᵐ (ᵛᵐᵐᵐ) .III	20.
.....	VXXXXXI* - VXI*	ᵛᵐᵐᵐᵐᵐᵐ .III	21.

Két cseréptöredék az Újpesti Helytörténeti Gyűjteményből
Leírásuk a Tászok-tetőtől a bosnyák piramisokig című könyv 78. oldalán.

Milliós és milliárdos számjegyek leírása rovásszámjegyekkel

A szakirodalomban az áll, hogy a 999 999-nél nagyobb számokat rovásszámjegyekkel leírni nem lehet, valamint a nulla hiánya miatt műveletek végzésére sem alkalmasak. Természetesen az, hogy mi most erre nem vagyunk képesek, nem jelenti azt, hogy őkseink sem tudták.

Néhány éve Pécsen tartottam előadást és a rovásírás alapfogalmairól szóló részben említettem ezt a gondot, egyúttal bemutattam az 𐌹 (1000), 𐌹𐌶 (10 000), 𐌹𐌶𐌹 (100 000) leírását.

Az előadás végén jelentkezett egy fiatalember, Vér Csaba, aki azt mondta, hogy a fenti sort folytatva leírhatjuk az egymilliót is a következő módon: 𐌹𐌶𐌹, hiszen ezerszer ezer az egymillió.

Ez az egyszerű és nagyszerű ötlet valószínűleg azért nem jutott eddig a kutatók eszébe, mert a 𐌹𐌶𐌹-t gyakran használták a 2000 lejegyzésére. Régebben jómagam is alkalmaztam ezt a hibás megoldást. 3000-tól azonban már így írtuk: 𐌹𐌶𐌶.

Az eddig előkerült számrovásos emlékeken a 𐌹𐌶𐌹, azaz egymillió nem található, tehát régészeti lelettel ezt a feltételezést nem tudom alátámasztani.

A milliós, sőt milliárdos számjegyek leírásának lehetőségével mégis óriási távlatok nyílnak meg előttünk és egyúttal nagy lépést tettünk előre őkseink igen fejlett észjárásának megértése felé! Tehát:

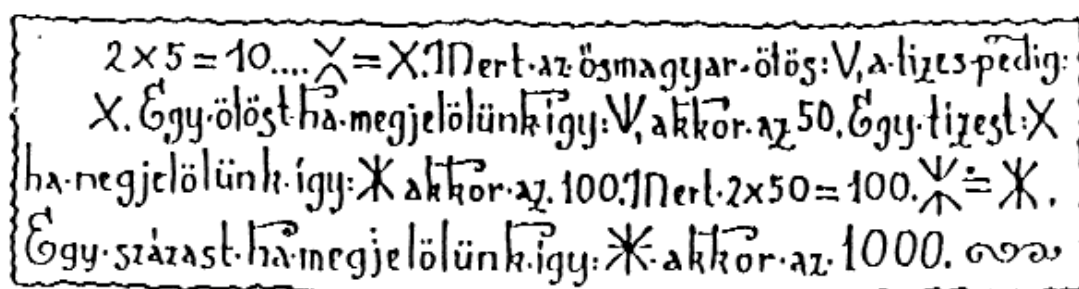
1 000	=	𐌹
10 000	=	𐌹𐌶
100 000	=	𐌹𐌶𐌹
1 000 000	=	𐌹𐌶𐌶
1 000 000 000	=	𐌹𐌶𐌶𐌹

Hogy biztosan ne olvassuk kétezernek, vagy háromezernek: egymillió, egymilliárd esetében elétehetjük az I-et. További példák:

1 200 000	=	𐌹𐌶𐌶𐌹𐌹
6 500 000	=	𐌹𐌶𐌶𐌹𐌶𐌹
50 000 000	=	𐌹𐌶𐌶𐌹

A kerekített számok esetében láthatjuk, hogy egyik rovásszámjegy sem áll több jelből, mint az arab szám, sőt.

Megjelent: Arany Tarsoly - 2005. augusztus

Számrovás ismertetés (Magyar Adorján, 1970)

Ki állítja, hogy a rovásszámjegyekkel nem lehet számtani műveleteket végezni? A helyiértékes számokkal játszani könnyedséggel végezzük el a számtani alpműveleteket (ha muszáj), hiszen ezt az iskolában (remélhetőleg) megtanultuk, begyakoroltuk. Elődeink mindennapi életében is fontos szerepe volt a számtannak-mértannak. Az ősi írások nem helyiértékes számrendszereivel, mint például az ősi magyar rovásírás számaival, az etruszk vagy a római számokkal, természetesen ugyancsak kellett – és ebből következően lehetett – összeadni, kivonni. Ez nekünk ma már nem megy olyan könnyen, hisz elfeledtük, vagy soha nem is tanultunk rá módszereket. Sebaj, fogjunk hozzá!

Megszámolom, hány labdám van! Használok az ujjaimat, kergesgélés közben el ne felejtsem, hol tartok. Egy pöttyös az udvaron (𐌶), egy a szomszéd kertjében (𐌵), egy foci a virágágyásban (𐌴), egy pattogós a táskámban (𐌳), ja, és egy, ami a kútba pottyant tavaly (𐌲). Hohó, itt egy similabda a búcsúból (𐌲𐌴)! A fiókban négy pingponglabda – hol is tartok? – hét (𐌲𐌴𐌵), nyolc (𐌲𐌴𐌶), kilenc (𐌲𐌴𐌷) és tíz (𐌲𐌴𐌸). Hogyan tovább, mindkét kezem összes ujjá foglalt. Cipő, zokni le? Nem, jobb lesz, ha az eddigieket leírom egy papírra, el ne felejtsem, így felszabadulnak a kezeim. A vonásokat ötösével csoportosítva írom le és vízszintesen áthúzom – ahogy nagypapa szokta – így könnyebb lesz kiolvasni a végén (𐌲𐌴𐌸𐌴𐌸𐌴𐌸). Újabb labdák – a gombfoci készletből két darab (𐌲𐌴), teniszlabda három darab (𐌲𐌴). Ezt is leírom a papírra, mert azt hiszem, nincs több (𐌲𐌴𐌸𐌴𐌸𐌴𐌸). De nem, várjunk csak: egy marcipánlabda a tortámról (𐌲). És a kutya játéka? Ez elég rossz bőrben van, de kellő jóindulattal még labdának nevezhető (𐌲). Elfogytak, nincs több, leírom a kettőt is (𐌲𐌴𐌸𐌴𐌸𐌴𐌸𐌴𐌸). Mennyi is összesen? 17 labda, ha nem tévedtem. 17 vonás kellett a szám leírásához. Lehetne ezt rövidíteni? Az ötös – „egy kéznői” – csoportok jelölésére a rovásírásból megismert ötöst használom: (𐌲𐌴𐌸𐌴𐌸). Már csak 5 jel. Két ötös összeadva egy tizes, rovás-tizessel jelölöm: (𐌲𐌴𐌸𐌴𐌸). Így már csak 4 jel kellett.

A labdaszámolás több nagyon fontos tanulsággal szolgált. Először is megállapítást nyert, hogy igazi labda-nagyhatalom vagyok. Másodsorban kiderült, hogy a 17-et, mint mennyiséget, többféleképpen is ábrázolhatom írásban. Egészséges lustaságom azt súgja, hogy lehetőleg minél kevesebb jelet kelljen használni. A harmadik: ha én többféleképpen írhatom le ugyanazt a mennyiséget, akkor más is – ez bizony félreértésekre ad lehetőséget. Szükség van tehát a leírás módjának szabályozására. Végül – ha már lúd, legyen kövér – szeretnék (majd..., később..., esetleg...) számtani műveleteket is elvégezni a leírt számokkal, és ehhez módszerek kellenek, s újabb szabályok...

Szusszanjunk egyet, mielőtt nekigyürkőznénk a számírási szabályok és a műveletek tárgyalásának. A soproni egyetemen járta ez a vicc: a matematika tanszék vezetőjéhez, Moór Artúrhoz benyit a titkár-nője, és azt mondja: „Professzor úr, egy koldus áll a bejáratnál és kéreget!” A válasz nem késik: „Adjon neki három algebra feladványt!” Nos, én is adok pár játékos feladatot „pihentetőnek”: mind-egyik feladatban egyetlen gyufaszál elmozdításával tegyék igazzá az egyenletet! Ügyeljenek most is a helyes olvasási irányra! A megoldásokat a 82. oldalon megtaláljátok. Kellemes fejtörést!

a)
$$\text{𐌲𐌴𐌸𐌴𐌸} = \text{𐌲𐌴𐌸} - \text{𐌲𐌴}$$

b)
$$\text{𐌲𐌴𐌸𐌴𐌸} = \text{𐌲𐌴𐌸} - \text{𐌲𐌴𐌸𐌴𐌸}$$

c)
$$\text{𐌲𐌴𐌸𐌴𐌸} = \text{𐌲𐌴𐌸} + \text{𐌲𐌴𐌸𐌴𐌸}$$

d)
$$\text{𐌲𐌴𐌸} - \text{𐌲𐌴𐌸𐌴𐌸} = \text{𐌲𐌴𐌸𐌴𐌸}$$

A rovásszámjegyek és a számok írása

A rovásírás számai nem helyiértékes, hanem összeadási (additív-Brrr!) számok. A bennük szereplő minden jel értéke állandó, függetlenül a számban elfoglalt helyétől, a szám értékét pedig a jelek értékének összeadásával kapjuk. A forrásokból ismert jelek két csoportba oszthatók.

Alapjelek és értékeik: I(1), X(10), 𐌰(100), 𐌸(1000)

Segédjelek és értékeik: V(5), 𐌵(50), 𐌶(500)*

* Az írásos emlékekben alig találjuk meg az 500-as jelét. Pedig a rovásszámok képzésének logikájából az következik, hogy kellett és kell lennie. Hogy szabadabban szárnyalhassunk a matematika tiszta kék egén (Hmm!), ajánlok egy jól valószínűsíthető segédjelet az 500-as értékre: 𐌶 Bevezetésével már ezres számkörben tudunk műveleteket végezni. Megerősítésre találtam Bárczy Zoltán könyvecskéjében, az ott közölt ábécében található hasonló jel, ihletője feltehetően a tászoktetői kőfelirat. Tovább tárgyalhatna mozgásterünk az alap- és segédjelek sorának további bővítésével, ám félő, hogy egyre kevesebben tartanának velünk szárnyalásunkban (Hmm!), ezért a további jel-ötleteimet megtartom magamnak „házi használatra”. Ugyanezt javaslom Nektek is, ha pl. a számtani műveletek végzése közben olyan értékkel találkoztok, melyre nem találtok jelet az ábécékben.

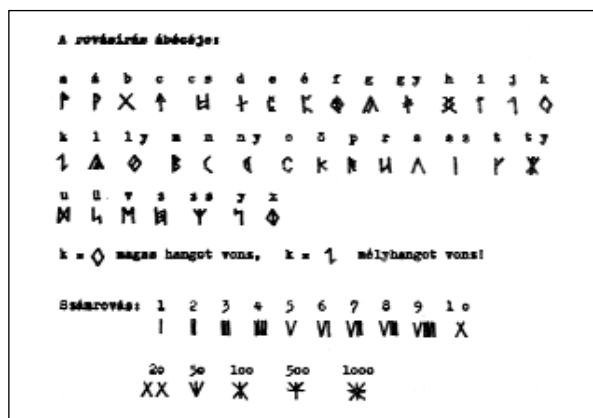
Az ábécék jelei és az általam ismert forrásokban található kevés – és általában kétezernél kisebb – szám írásmódja alapján 3 nagyon egyszerű számtani szabályt lehet felállítani a rovásszámok képzésére:

1. A jelek – a betűírás irányának megfelelően – jobbról balra csökkenő sorrendben állnak.
2. Az alapjelekből legfeljebb 4 állhat egymás után (hiszen pl. a IIIII jelölése már V).
3. A segédjelek mindig egyenként állnak (hiszen pl. a VV jelölése már X).

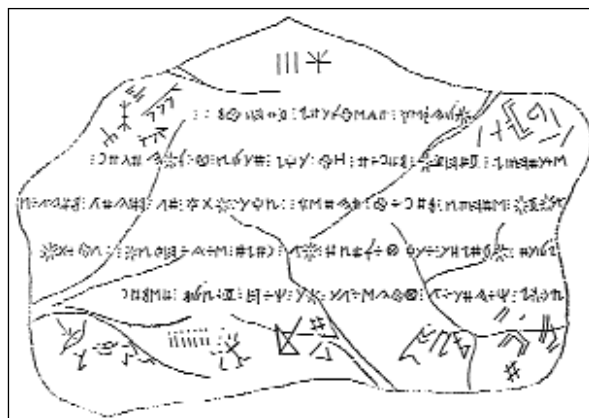
E számtani szabályok szerint az ismert jelek (és az 500-as) felhasználásával a leírható legnagyobb szám a IIIIVXXXXVXXXXVXXXX, vagyis a 4999. Az így felírt számokkal ebben a számtartományban elvégezhető a 4 számtani alpművelet is. Játék: hogyan változik a számtartomány, ha ideiglenesen bevezetjük az ötezresre az (𐌶), a tízezresre a (𐌰) jelet? A fenti szabályokat alkalmazva a felírható legnagyobb szám: IIIIVXXXXVXXXXVXXXX𐌶XXXX, vagyis a 49999. Ha van kedved, folytatd!

Friedrich Klára fentiekkel nem teljes mértékben ért egyet, ő a kiejtés szerinti (fonetikus-Brrr!) írásmódot alkalmazza a 2000, és az annál nagyobb számok lejegyzésére. A módszer nagyon jól használható, a legtöbb természetes szám leírható vele, pl. a 12675 (tagolva: tizen_két_ezer_hat_száz_hetven_öt) így fest rovásszámokkal: V_XXV_X_IV_𐌰_II_X, vagyis VXXVXIV𐌰IIX.

Ha azt tapasztalod, hogy egy kiejtés szerint felírt számmal nem tudsz elvégezni valamilyen számtani műveletet, akkor a számot alakítsd át a számtani szabályoknak megfelelő alakúra, végezd el a műveletet, az eredményt pedig visszaírhatod kiejtés szerintire. Ha találkozol az 5000, 10000, stb. értékekkel, ezekhez egy-egy alkalmi jelet használj.

Bárczy Zoltán ábécéje az 500-as jellel
(Magyar rovásírás, 1971)

A tászoktetői 18. sz. kő
(Bárczy Zoltán rajza)

Összeadás-kivonás

Jöjjenek (végre) a számtani alpműveletek. Vigyázat! Tudomány következik, kőkemény rettenet! Bátrak, tartsatok velem! Buksi mackók, irány a játszótér!

Az összeadás nagyon egyszerű szabályokra épül:

1. Az összeadandók (tagok) azonos értékű jeleit adom össze egymással: „ujjakat ujjakkal”, stb.
2. Egyszerűsítek a jelek összevonásával az egyesekkel kezdve: $IIII=V$, $V+V=X$, $XXXXX=V$, és így tovább.
3. A jeleket nagyság szerint jobbról balra csökkenő sorba rendezem: megvan a végeredmény.

Számoljuk ki, mennyi $78 + 49$! Rovásszámokkal írva: $? = IIIIVXXXX + IIIVXXV$ A számokat alkotó jeleket csoportokra bontva könnyen tudjuk elvégezni az összeadást. Leírok minden lépést, aki ügyesebb, az több műveletet fejben elvégez és nem ír annyit. A részeredmények nem „szabályos” számok!

	I	V	X	V	X
1. Felírom az 1. tagot – IIIIVXXV – „széthúзва”: Felírom a 2. tagot – $IIIIVXXXX$ – „széthúзва”:	III	V	XX	V	
	IIII	V	XXXX		
2. Összeadom az azonos értékű jeleket:	IIIIII	VV	XXXXXX	V	
3. Elvégzem a lehetséges összevonásokat: „Beváltva”:	IIIIII IIV	VV X	XXXXXX XV	V V	
4. Helyükre rendezem a jeleket:	II	V	XX	VV	
5. Elvégzem az V-esek összevonását: „Beváltva”:	II II	V V	XX XX	VV X	
6. Helyére rendezem a X-as jelet: Rendezem a számot, az eredmény:	II	V	XX		X IIVXXX

Egy másik módszer, elvét tekintve az előzőhöz hasonló, ki-ki döntse el melyik tetszik neki jobban:

1. A megfelelő jeleket összeadom: $\leftarrow IIIIIIVVXXXXXXV \leftarrow IIIIVXXXX + IIIVXXV$
2. Az egyeseket összevonom: $\leftarrow IIVVVXXXXXXV \leftarrow IIIIIIVVXXXXXXV \leftarrow$
3. A ötösöket összevonom: $\leftarrow IIVXXXXXXV \leftarrow IIVVVXXXXXXV \leftarrow$
4. A tízeseket összevonom: $\leftarrow IIVXXVV \leftarrow IIVXXXXXXV \leftarrow$
5. Az ötveneseket összevonom: $\leftarrow IIVXXX \leftarrow IIVXXVV \leftarrow$
6. Nincs több összevonható tag, **az eredmény:** $IIVXXX \leftarrow$

A kivonás szabályai is egyszerűek, következnek az összeadásnál leírtakból. A kisebbítendő és a kivonandót is alkotó részeire bontom és táblázatot készítek. Jöjjön ismét egy példa. Százás nagyságrend mehet? Rajta! $477 - 161 = ?$ Rovásszámokkal felírva (jobbról olvasva): $? = IXVX - IIVXXVXXXX$

	I	V	X	V	X
1. Felírom a kisebbítendő – $IIVXXVXXXX$: Felírom a kivonandót – IXVX:	II	V	XX	V	XXXX
	I		X	V	X
2. A kisebbítendőből elhagyom azokat a jeleket, amik a kivonandóban is szerepelnek:	I I	V	XX X	V V	XXXX X
3. Leírom a megmaradt jeleket: Rendezem a számot, az eredmény:	I	V	X		XXX IVXXXX

Ugye, milyen egyszerű? Na persze, hiszen egy cikkíró igyekszik olyan számokat keresni, amelyeknél a dolgok „simán mennek”. De mi van akkor, ha ez nem sikerül?

Kivonás-haladóknak

Előfordul, hogy a kivonandó valamelyik jelét nem tudjuk kivonni, mert a kisebbítendőben nincs annak megfelelő jel, vagy kevesebb van, mint a kivonandóban. Ilyenkor a nála egyel nagyobb jelet „fel kell váltani”. Ha nincs eggyel, akkor a kettővel nagyobb jelet kell megkeresni, és a „felváltás” két lépcsős.

A szabályok: $V=IIII$, $X=V+V$, $V=XXXX$, $X=V+V$, és így tovább. Nézzünk egy ilyen esetet, kicsit babrás lesz, de hajrá! $477 - 198 = ?$ Rovásszámokkal felírva (jobbról olvasva): $? = IIIVXXXXVVX - IIIVXXVXXXX$

	I	V	X	V	X
1. Felírom a kisebbítendőt - $IIIVXXVXXXX$:	II	V	XX	V	XXXX
Felírom a kivonandót - $IIIIVXXXXVVX$:	III	V	XXXX	V	X
2. Kiejtem a mindkettőben meglévő jeleket:	II	V	XX	V	XXXX
	III	V	XXXX	V	X
3. Az egyszerűsítés után a kisebbítendő:					XXX
Az egyszerűsítés után a kivonandó:	I		XX		
4. A kisebbítendő egyik X-asát „felváltom”:				VV	XXX
	I		XX		
5. A kisebbítendő egyik V-esét „felváltom”:			XXXXX	VV	XX
	I		XX		
6. A kisebbítendő egyik X-esét „felváltom”:	IIII	V	XXXXX	V	XX
	I		XX		
7. Elvégzem a kivonást:	IIII	V	XXXX	V	XX
(Kiejtem a mindkettőben meglévő jeleket)	I		XX		
8. Leírom a megmaradt jeleket:	IIII	V	XX	V	XX
Rendezem a számot, az eredmény:				IIII	IVXXVXX

Számrendszerek, számolási módszerek, számolást segítő eszközök

A maják 20-as, a babiloniaiak 60-as számrendszert használtak (1óra=60perc=60•60mp). A 12-es számrendszerre utal a germán nyelvekben a „tucat” fogalma. Eltérő számrendszerekben ugyanazokra a feladatokra eltérő módszerek alakultak ki. Melyik a jobb? Attól függ, melyiket „gyakoroltuk be”. A szokatlan gyakran félelmetes, de nem kell megijedni.

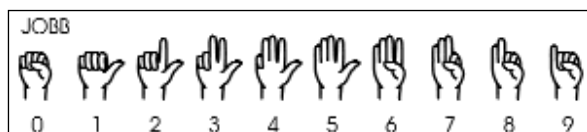
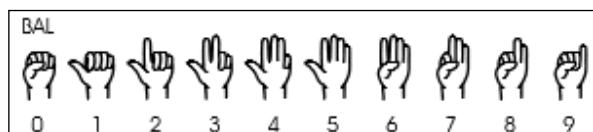
Az iskolában megtanultunk egy módszert a szorzásra. Ennek tökéletességébe és egyedüliségébe vett hitünk erős bátyaként „védi” agyunkat. (Ne ijedj meg, nem lerombolni szeretném, csak bejutni!) Ám léteznek más módszerek, olyanok is, amikkel ki-ki esetleg könnyebben, gyorsabban boldogulna, érdemes tehát próbát tenni. A nem-helyiértékes rovásszámokkal való szorzásra a tanult eljárás nem alkalmas.

Elődeink sok mindent használtak számoláshoz: kavicsot, indát, pálcikát, csontokat, bármit, ami – az ujjakon kívül – a kezük ügyébe került. Gyakran kőbe vésték, fába rótták... Később kialakultak a számolást megkönnyítő, „gépiesítő” módszerek és eszközök. Egyes afrikai törzseknél ha a férj vadászni indult, vágott két indát, s mindkettőre annyi csomót kötött, ahány napig távol kívánt maradni. Az egyiket elvitte, a másik a feleségnél maradt. Minden nap kibontottak egy csomót, így tudták a hazatérés napját. Az inkák csomóírást, kiput használtak feljegyzésre. A kavicsokkal történő számolásból fejlődött ki az abakusz, majd ebből a szorobán. Ezeknél rúdra fűzött golyók helyzete egy-egy számjegyet, a rudak egy-egy helyiértéket jelöltek. 1980-ban Moszkva legnagyobb áruházának pénztárosai még ezzel számoltak - döbbenetes gyorsasággal. A logarléc még ötven évvel ezelőtt is a mérnökember „varázspálcája” volt, egymás mellett elcsúsztatható logaritmus skálájú vonalzók segítségével gyorsan és pontosan lehetett vele számolni. A zsebszámológépet pedig már nem kell nektek bemutatni.

Következzen most néhány szorzási módszer, „trükk”.

Ujjaink - mint számológép

Alighanem a legősbibbi módszer, de ma is komoly vetélytársa az iskolai szorzótáblás módszernek. Az ujjainkkal fogunk számolni, egy kezünkön 0-tól 9-ig, az ábra szerint. Egyik kezünk a szorzandó, másik a szorzó lesz. Mennyi $9 \cdot 7$? Bal kezeden számolj el 9-ig úgy, hogy közben egyesével nyitod az ujjaid 5-ig, majd zárod 9-ig. Most a jobb kezeden ugyanígy számold ki a 7-et. Ezután bal kezeden a nyitott ujjakat (1:) megszorozod a jobb kezeden nyitott ujjakkal (3:) és az eredményhez hozzáadod az összes csukott ujjad számának tízszeresét. A módszer kizárólag ötnél nagyobb számok összeszorozására használható.

A „Gelosia módszer”

Feltehetően Indiából származik. Az ábra szerint egy táblázatot készítünk és beleírjuk a szorzandót és a szorzót. Mindkettő számjegyeit összeszorozzuk egymással, a részeredményeket beírjuk a megfelelő oszlop-sor kereszteződésekbe, az egyeseket az alsó háromszögbe, a tizedeseket (ha nincs, akkor nullát) a felsőbe. Ezután az átlós mezőben lévő számjegyeket átlónként külön összeadjuk a jobb alsóval kezdve, úgy, hogy a maradékot (ha van) hozzáadjuk a következő sáv összegéhez. Elmagyarázni bonyolultabb, mint megcsinálni, érdemes kipróbálásra. $214 \cdot 89 = 19046$

a) az üres tábla	b) a mezők kitöltése	c) az átlós sávok összeadása

Az „orosz módszer”

Már ismert volt Egyiptomban is, a rész-szorzatra bontás módszeréből alakulhatott ki. Az eljárás menete: írjuk le egymás mellé a szorzót és a szorzandót. Az egyiket – célszerűen a kisebbet – soronként megfelezzük, ha maradék van, azt elhagyjuk. A másikat ugyanabban a sorban megduplázzuk. A műveleteket addig ismételjük, amíg a „felezős” oszlopban elérünk 1-ig. Ezután megnézzük, hogy a „felezős” oszlop mely soraiban állnak páros számok. Ha találunk ilyeneket, akkor abban a sorban mindkét számot kihúzzuk. Végül a „duplázós” oszlop megmaradt számait összeadjuk, ez a szorzás eredménye. Mennyi $35 \cdot 63$?

1. lépés felezés duplázás	2. lépés párosok kihúzása	3. lépés összeadás	Egy táblázatban
35 63	35 63	63	35 63
17 126	17 126	126	17 126
8 252	8 252		8 252
4 504	4 504		4 504
2 1008	2 1008		2 1008
1 2016	1 2016	2016	1 2016
		2205	2205

Szorzás rovásszámokkal

Eljutottunk a szorzás gyönyörűségéhez. Az „orosz módszer” lesz segítségünkre, mivel „számrendszer-független”, a felezés-duplázás műveletei egyszerű összeadások, melyeket „fejben” tudunk elvégezni.

Kis gyakorlással ez még a nagyobb számok esetén is viszonylag könnyen és gyorsan megy. Próbáljuk ki: végezzünk el egy szorzást rovásszámokkal. A felezésnél-duplázásnál használjuk az összeadás-kivonás szabályait! Mennyi $26 \cdot 13$, vagyis: $IIIX \cdot IVXX$. Remélem értékelitek, hogy barátságosan kicsi számokat választottam. Nagyobb számokkal bizony sokáig el lehet bíbelődni, én ilyenkor az egyes soroknál a rész-számításokat külön végzem el, és csak az ellenőrzött részeredményeket írom be a táblázatba.

felezés:	duplázás:
IIIX	IVXX
II	II
III	IIIX
I	IIIVXX
IIIVXXXXXX	

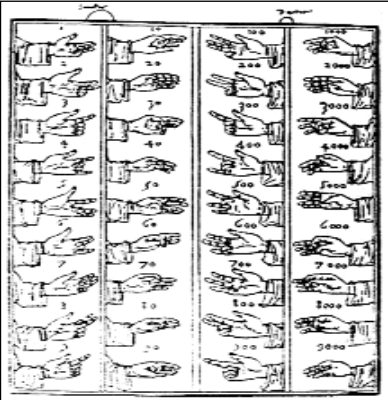
Osztás

Tudunk osztani is az orosz módszer „megfordításával”! Nézzük, mennyi $2146 : 58$? Talán könnyebb átlátni a módszert először arab számokkal a bal oldali táblázatban. Az 1. oszlop: legföldre beírom az osztót (58) és duplázom egymás alá addig, amíg az eredmény nagyobb nem lesz az osztandónál (3712). A 2. oszlop kitöltése: legalulra beírom az osztandót (2146). Megkeresem az 1. oszlopban az osztandóból még kivonható legnagyobb számot (1856), elvégzem a kivonást. A maradékot (290) beírom a megfelelő sorba és a 3. oszlopban ebbe a sorba 1-est írok. Lépek tovább felfelé, keresem a 290-ből kivonható legnagyobb számot (232) és így tovább... ..amelyik sorban nem tudok kivonni, oda „-” jelet teszek. Végül a 4. oszlop kitöltése következik: legalulra „-” jelet írok, majd minden sorba az alatta lévő szám kétszeresét és hozzáadom a 3. sor 1-esét is, – ha van. A 4. oszlop legelső száma az osztás eredménye, a 2. oszlop tetején találjuk az esetleges maradékot. Nekünk most is szerencsénk volt... ;-)

Köszönöm Meggyesfalvi Istvánnak a módszer kidolgozásában nyújtott segítségét.

1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.
58	–	1	37	IIIV	–	I	IIIVXX
116	–	–	18	IVXX	–	–	IIIVX
232	58	1	9	IIXXXXX	IIIV	I	IIIV
464	–	–	4	IIIXVXXXX	–	–	IIII
928	–	–	2	IIIVXXXXXXV	–	–	II
1856	290	1	1	IVVXXXXV	XXXXVXX	I	I
3712	2146	–	–	IIXXXXVXXX	IVXXXXXXX	–	–

Tudunk tehát számolni a rovásszámokkal és megismertünk néhány módszert, mely segíthet az arab számokkal vívott csatáinkban is. Várom észrevételeiteket, segítő ötleteiteket a bartbox@t-online.hu címre.

(L. Pacioli: *Summa de arithmetica...*, Velence, 1494)

Kipuval számoló maja

Fent: sorobán
Lent: logarléc

A rovásírásban az egyetlen nehézséget a K betű jelenti, amelyből kettő van. Legalább hétféle szabályt állítottak fel használatára a kutatók. Sajnos rovás emlékeink egyik elméletet sem igazolják maradéktalanul. A kakukk szónál is látható, milyen furcsaságok jönnek létre e szabályok alkalmazásával.

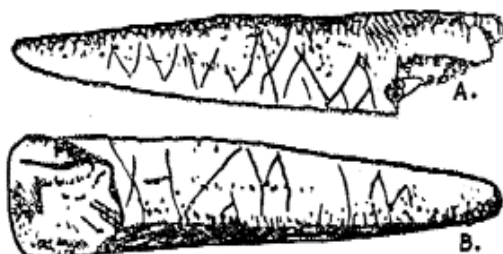
Az igazi K nagy valószínűséggel a $\diamond$ jel, az EK, mivel ez illik a régi, elől ejtett E-vel sorolt betűrendbe: A, Á, EB, EC, ECS, ED, E, É, EF, EG, EGY, EH, I, Í, EJ, EK, EL, ELY, EM, EN, ENY, O, Ó, Ö, Ő, EP, ER, ES, ESZ, ET, ETY, U, Ú, Ü, Ű, EV, EZ, EZS.

A zavar elkerülése végett használjuk írásunkban csak a $\diamond$ jelet. Szamosközy István (1570-1612) történész is csak ezt használta, pedig ő még látott a firenzei nagyhercegi könyvtárban egy szkíta betűs könyvet.

A „vég” K – $\downarrow$ – esetleg a többes szám jele lehetett valamikor, de ezt még nem volt időm bizonyítani. A kakukk szó részemről ajánlott írása tehát: $\diamond\diamond\downarrow\diamond\downarrow$

Hogyan írjuk le a KAKUKK szót rovásírással a kutatók álláspontja szerint?

1. $\downarrow$ a szavak elején és végén, ha „A” magánhangzó következik utána!
Thelegdi János $\diamond\diamond\downarrow\diamond\downarrow$
2. A $\downarrow$ a szóvégi „AK” szótag jelölésére szolgál.
Sebestyén Gyula $\diamond\diamond\downarrow\diamond\downarrow$
3. A $\diamond$ -t csak szóban, a $\downarrow$ -t csak szó végén (szó elején?).
Magyar Adorján $\downarrow\diamond\downarrow\diamond?$
4. Az előző elmélet, ha úgy gondolta, hogy a szónak két vége van.
Magyar Adorján $\downarrow\diamond\downarrow\diamond\downarrow$
5. Mély magánhangzók mellett $\downarrow$, magas magánhangzók mellett $\diamond$ (msh-k mellett?)
Forrai Sándor $? \downarrow \downarrow \downarrow \downarrow$
6. Mélyhangrendű szavakban $\downarrow$, magasban $\diamond$ (vegyesben?).
Libisch Győző $\downarrow \downarrow \downarrow \diamond \downarrow$
7. Mélyhangrendű magánhangzók után $\downarrow$.
Für Zoltán $\diamond \downarrow \downarrow \downarrow \diamond$

A Kárpát-medence eddig megtalált legrégebb írásemléke.
Leírása az *Ősök és írások* című könyv 45. oldalán.

Az Előszóban már írtam, de ismét hangsúlyozom, hogy szkíta – pártus – hun – avar őseinknek voltak könyvei, amelyeket a szkíták által feltalált pergamenre rovásírással írtak. A rövidítést és összerovást többnyire a botokon alkalmazták, feljegyzéseknek, emlékeztetőknek, vagy a futárok hírvivő botjain.

Rövidítés magánhangzó kihagyással

Mint a kakukk szó leírásánál láttuk, régen elől ejtett E hanggal sorolták a mássalhangzókat, tehát a rovásírásos mássalhangzóink elé az E hang odaértendő. Így a rovásbetűknek szótag, sőt némelyeknek szó értékük is van, pl.: X = EB, ʃ = Egy, ʌ = EL, ʒ = EZ. Tehát íráskor az E hang kihagyható, de ha szó végén áll, mindig ki kell írni, mert hiánya értelemzavaró lehet.

gyermek = ʌ ʒ ʃ ʃ
gyermeke = ʒ ʌ ʒ ʃ ʃ
gyermekeim = ʒ ʃ ʒ ʌ ʒ ʃ ʃ

Más magánhangzót is ki lehet hagyni, ha ugyanabból több van a szóban, de mivel csak az E kihagyása magától értetődő, ezért a más magánhangzóból az elsőt és a szó végén állót mindig ki kell írni, pl.:

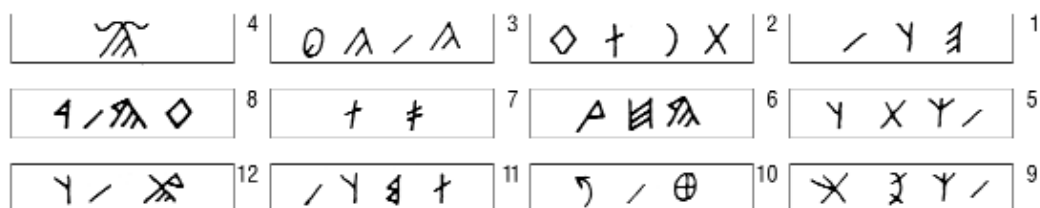
hatalmas = ʌ ʒ ʌ ʃ ʃ
hatalma = ʃ ʒ ʌ ʃ ʃ
hatalmasak = ʌ ʌ ʒ ʌ ʃ ʃ

Csak olyan rövidítéseket alkalmazzunk, amelyek nem ellenkeznek az iskolában oktatott helyesírási szabályokkal! Ezért nem javaslom sem a torlódó mássalhangzók, sem a hosszú mássalhangzók egyik tagjának elhagyását.

Rövidítés összerovással

Mind a gyermek, mind a felnőtt rovásírók kedvencei a játékos, talányos, szellemes összerovások, betűkötések, idegen szóval ligatúrák. A legfontosabb, hogy a szó önállóan is értelmezhető legyen, szövegkörnyezet nélkül. Thelegdi János, a tudomásunk szerinti első rovásírás tankönyv írója felhívja figyelmünket, hogy a szótagolás rendjét igyekezzünk figyelembe venni. Pl. helyesebb a „magyar” szót az a) ábrán látható módon összeróni, mint a b) módon:

a) ʌ ʒ ʃ ʃ b) ʌ ʒ ʃ ʃ

*L. F. Marsigli által másolt Árpád kori botnaptárról néhány név rövidítéses rovásírással. (Forrai Sándor 1994)
A nevek olvasatát megtalálod a Megoldások fejezetben.*

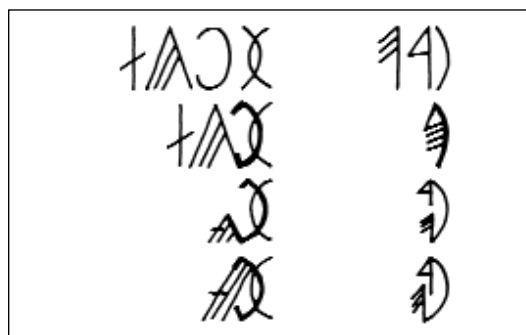
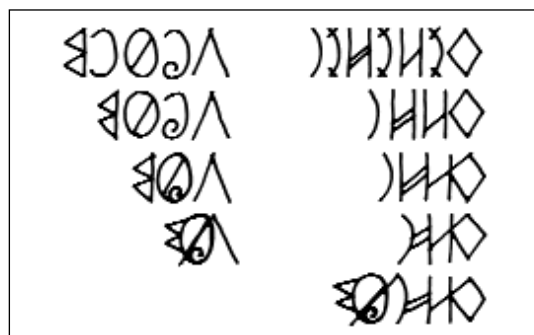
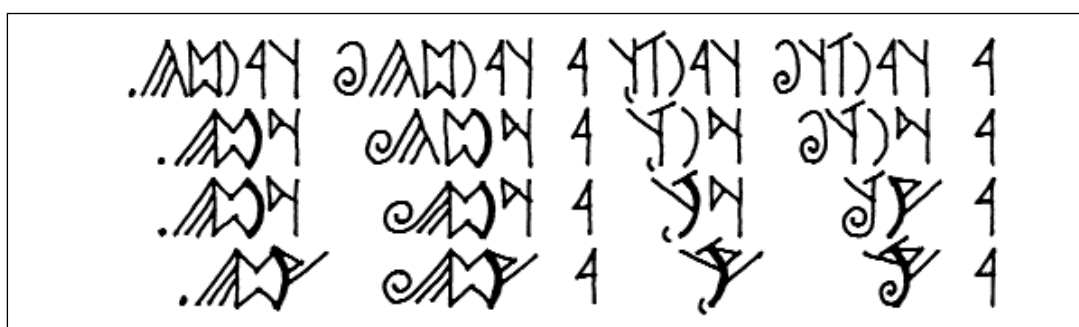
Forrai Sándor, Dittler Ferenc és jómagam ötleteiből mutatok be néhány összerovási lehetőséget. Lejegyzésükre az igen szépen „rovásíró” Dittler Ferenc építéset kértem meg, mivel a számítógép nem tudja követni ősi írásunk összerovásának változatos lehetőségeit. Ötletességét, szellemességét csak az emberi agy és kéz tudja kifejezni.

Példák (Megoldás a 81. oldalon)

Véleményem, és a frissen, befolyásmentesen gondolkodó gyerekek véleménye is, hogy a Φ jel hangértéke nem US, hanem NNY, azaz hosszú NY. Ennek megfelelően került be a rövidítések közé is.

Ha bizonytalanok vagyunk egy szó rövidítésében, vagy összerovásában, inkább írjuk ki teljesen. Ne erőltessük mindenáron, aki olvassa, hálás lesz érte.

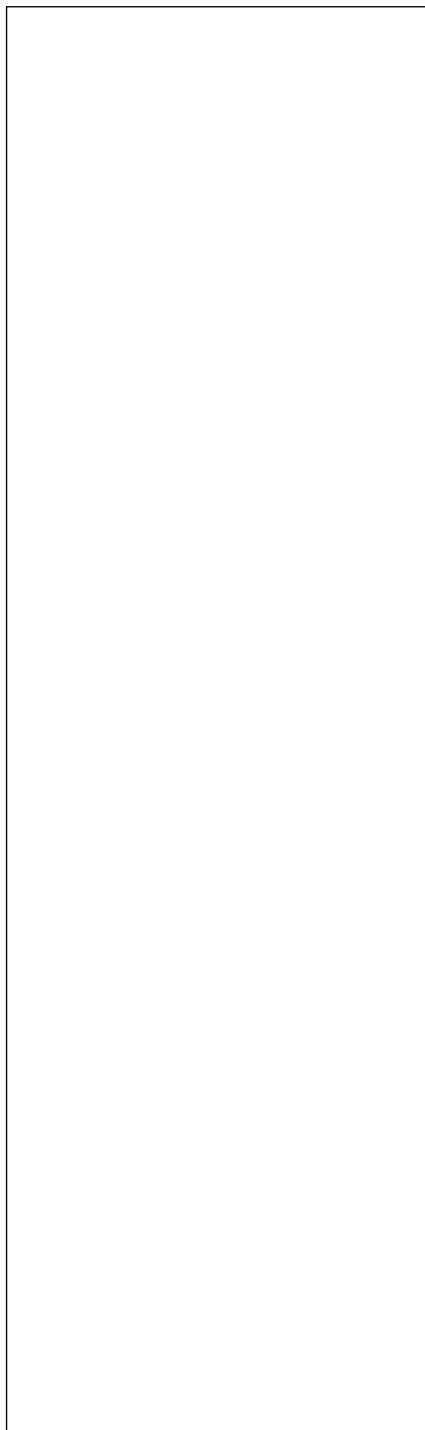

1

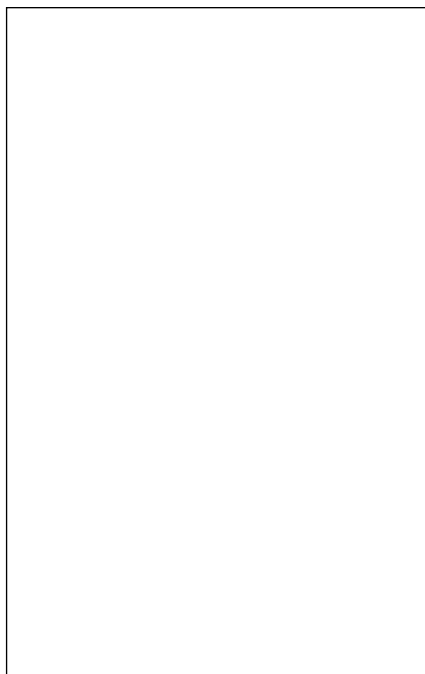
Móra Ferenc: Zengő A B C. Másold le a gyakorló füzetedbe!

Rajzold ide az állatokat,
amelyekről olvasol!

↑ X 9 2A)3H :1)3H30 4H38

.3333A9 98A9D9H9
 .33333 1AKH 9 A3X 1H4X
 .13H3A3 9111 A38H1↑
 .13H3M33 301H A3A33H
 .A3H1A3K1 Y9H91 ,3A331
 .A31 9 1M3 ,3A3 01A3
 .A3H3H13 30H33 1YΛ43
 .A3H3A33 X89A9A ,3A3H3A
 .19A91 013 A333 Y3K3K3 833
 .19A93 A91193 A3Y98H93
 !H9Y9M1H 9 H98 39M Y3↑
 .H909 Y31 ,9D9 H9 31
 .Y3A3010 9 Y1H1M10
 .Y3A1A 9 13A A3A3M3A
 .3Y3033 03H93 A9033
 .3Y30A38 ,3A38 ,3A38
 .1H333A A31 9 Y919)
 .1H3333 Y3A43 9 A3D
 .301338 393933A3H3
 .301H3 33H3H3H3H3K
 .H3Y1111 33YH9309Y93

.ከጋ ሃተከተዕ ሓጠብ ሓዕጋከ
.ከሓተሓጸለሓለ ዕጋለ ሓ ለጋጽጋለ
.ለለሓ ሓዕከሓ ሓከሓፀሓጠለተ
.ለሓተጸለጸጽ ጋጋለከሓ ሀጽከሓሃ
.ለሓተጸከሃሓ ጋጋዕከሓ ስሓ ዕጠጽ
!ጋጽ ,ሓጽጋጽ ,ለጸጸ ተተከ ,ጋተተጋ
.ጋተሓለ ሓ ሃሃጋለጋፀ ሃጋለከሓ
.ሃሃጽለጸጸጋተ ለጋተተጠ ጸከከጋጠ
.ሃጽተጸፀለሓጠ ሓ ዕተሃጸለከጽ
.ሃጽሃጸሃ ሓ ዕተከጸፀጸተተሃ

2

Kányádi Sándor: Kicsi faluból való vers

ለከጸጠ ጋለሓጠ ለጋጽጋለሓፀ ተከተዕ :ከጋተሓለ ተተሓፀሓፀ

ጸሓጽጋዕ ጸጽ ቶጸ ጋሓጠ ጸተ 4. ለጋከሓጠቶሓ) ,ለጋከሓጠቶሓ) 1.
ጸጋዕሓከሓጽ ተከተዕ ሃጋዕ ለ ሓተከሓ ለተ ሃጠ ስሓ ለጋጽ
ዕሓለጽሃ ሓጽ ,ዕጋጋለጋለጠጽ ,ተጋከሓ ሀጋሃጸከጸ ሃሃጋ
ጸጋጋለሓጠ ጸጸጸለጸጸ ለጸ .ሓጽሓጋዕለተ ለተ ጋጸ

ለተ ዕጋጋከተለ ለጋጸ ጋሓጠሓ 5. ,ዕጋጋጋጸ ለሓለለጋጸሓጠለተጠ 2.
ሓሃሓጠ ጸጸለ ተዕጋጸለ ሓጽ ጸጋለጸ ጽለጸ ከጋዕተጸ
ጸጸሃሃጸፀጸ ሓጋከሓ ተዕ ለ ዕጋጋለጋተጋጸ ጸጸለ ሃጽተተ
?ሓጽዕጋሓጋዕለተ ተጸ ሓ .ጸሃለጸ ሃሃጋተለሓ ጋጸተተጸ

ለጋከሓጠቶሓ) ,ለጋከሓጠቶሓ) 6. ተጸጋጸጽ ጋጋ ዕጋጋዕለጠጸ 3.
ጸጸለጋጸ ጸሃ ለሃተጽሓጸ ጸ) ለጋከሓጠቶሓ) ,ለጋከሓጠቶሓ)
ለተጸጋሃለጋጽ ዕጋተሓከሓጸ ዕጋጋለሓፀ ለተዕ ተጸ ሓ ሃከጸጸ
.ጸጸሃሃጸለሃ ለጋጽሓ ,ሃሃተ ለጋከሓለ ዕጋከተጽ ከጋተዕጋለ

[illegible]

40H9+98 t19M9Y #3 33XΛ†Λ†3 4
 Λ30333 33331 3989††M 03
 09ΛX9 #3 33Λ3 030 4 0†Λ†D†0 #33
 .Λ3Λ30 Λ393 tΛ3 9H9Λ9† Λ3

40ዘፋተፋፃ ለተዕ ለጀምተጀዕ ጀሃ ሃለጋፃ ገጸጸተፀ
 ተጀጸጸ ሀጸጸጸጸ ሃተፃፃ , ፋዘዘፋ
 ፋዘጸፋ-ጸጋዘጸፋ ፃፋጸፋ ፋ ጸጸፋጸጋሃ ተተጸጸ
 !ዕጸጸጸጸጸጸ ጸፋጸፋ ፋ ዕፃጸጸጸጸጸ ተተፋጸጸ

4H4H4X-444H40 4 0044H4444M
 4H040 4 ,4H00000 4 ,4H04444 4
 4H440DX44 00000 00004444M
 !4H400000 444 4 44X444444440

030A0A0B 00Y0X 00 Y0A0M 0X00
 A01 0 A0A0A0B 0M0H 0X00
 030A0K0 0 Y0000M ,Y0000A0
 !A0 0Y000A00 00 000A ,000A

333) 001111111, 001111, 011111
 00111111 1111 11 00111111
 1111111111 111111 011111111111
 !00111111 1111 111111111111

4H4H4X-444H40 4 0044H4444M
 4H040 4 ,4H00000 4 ,3H0343X 4
 4H4B0DX4A 000X 0000B0HH4M
 !4H400H00 403 4 04X44X444H0

7

Pilinszky János: A kőszívű király (részletek)

(0343A03H) 04H40 0M40X0 4 :A0044 4044444

,404110 40X ,440 40X 5.
 ,4A4A44440 3H40M A4B
 4M40X44B04 ,3M43X0
 .44A0H4M 34A3AA3B

,04H40 43 H3443 4A0M 1.
 ,A44440 A0 4A0M 404
 ,3M44 4 4A0M A0X00 34
 .44A44 A0 4000A

A3B 34H3B444 330 34 6.
 ,3A0A3A30 M404
 440A40 00444A04
 .3A0A3 44MX 3MA00

00A4044X 0A404KA 2.
 H3443 404444M 403B43
 A0 A4M4444X 04AA04
 .A3003X3 A44B04H0M

44X4AA04 4 H0004 7.
 3H4AAK0 4 40 3M43M3A
 A0 4444A4H 00H40
 .340KA40 0000440 4

,4H0 A00A44 4 4A44KH 3.
 ,A4M4H40 A3H0M 4 4AK A0
 ,40 3A034 4 440400
 .A4M444 4 44MX 03443444

44 03M0 0AA4 40X 8.
 ,3M43M40B44 440A0000X
 44 03M0 0AA4 40X
 .3H3B43430 4A3A 330

4A0H0X 10 A4B4444X 34 4.
 ,4H0044M A343A03H 4
 ,04H40 4 443M04A3
 .4H4M 44 4H 4A4A44 330

ሃሃፋፋ ዐጋጠፋፋ ለጀድጋ 12. ድጋጸ፤ ሃህጽ ዐጀድጋ፤ 9.
 ,ጀጠ፤ ፋጽፋፋ ለፋፋፋ ,ዐጋጋጀጀፋ ዐፋፋ ,ዐጋጋጀጀፋ
 ፋተፋ ለተፋ ጀዐተተፋ ,ፋፋተፋ ፋ ሃሃጸጸጸጸፋ
 .ጀጸጸ፤ ሃተፋፋ ,ሃሃሃሃፋ .ዐጋጋፋ ፋፋፋፋ ዐፋፋፋ

ሃሃተጋዐፋፋ ለፋ ሃፋፋ 13. ዐጋጠፋፋ ፋ ዘዐዐጀ 10.
 ,ሃ ጀጠ፤ ዐጋጋ-ዐጋጋ ለፋፋ ጀጋ፤ ጀዐፋጽ ለጋጋፋፋ
 ,ሃተጀጋ፤ ጀጠ፤፤ ለጽጽጸጸጸጸ፤ ፋ ሃሃጸጸፋ
 .ሃፋጋጋፋ ፋፋፋፋፋፋ .ጀጸጸ፤ ፋፋተፋ ፋ

ሃሃሃሃፋፋ ፋ ሃጋዐተፋ ለ 11.
 ,ዐፋዐጋ፤ ተጋተፋ ዐጋፋጸጸጸጸ
 ,ፋፋተፋ ፋ ሃተፋ ዐፋፋ ,ሃተፋ
 .ዐፋዐጋጠፋፋ ፋ ጋፋፋፋ

8

Petőfi Sándor: Magyar vagyok (részlet)

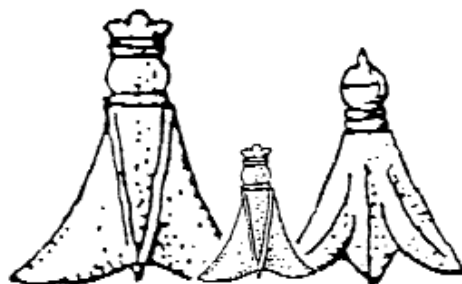
(ሃጸጠ፤) ዐጋፋፋ ፋፋፋፋ :ዘተፋፋ ተፋፋፋ

ፋፋፋፋ ለፋፋፋ ጸጸጸጸፋፋ .ዐጋፋፋ ፋፋፋፋ
 ጋፋፋፋፋፋፋ ፋፋፋ ጋፋፋፋፋፋ ሃጽ ፋፋ
 ,ፋፋ ተዐዐፋ ዘተፋ) .ፋፋፋ ለፋፋፋ ለተፋ ፋፋ
 ጋፋፋፋፋ ለፋተፋፋ ለጋጋፋፋ ፋ ዐፋፋፋ
 ሃጋፋ ሃፋፋፋተፋፋፋ ፋፋፋ ,ተፋፋ ፋፋፋፋ ጋፋፋ
 ለፋፋ ለተ ጋተፋፋፋፋ ፋፋፋፋ ተፋፋፋ ፋ
 ሃጋፋፋ ተፋፋፋ ፋ ፋፋፋፋ ፋፋፋፋፋ ለፋ
 ለፋፋ ጀጠ፤፤ ዐጋ ,ጋጋፋፋፋፋ

ፀፃከተዕ ጋጃ ላላጋዝ :ፃከላጠ ደተከተጎዝፀ

-በገዛዝጋጋ ተፀጎ ለጋ ለጋሃጋሃተጋሃ ተፃከጋፀ ጎዝተጋጎ ዘጋሃተገ
 .ፈጋዘፀፃከተዕ ጋጃ ላላጋዝ ዘክጋፈጎ ጸላሃጋጠፈላጎ ለጋሃጋሃተጋጎ
 ተፈጎጎጎጎጎ ፋ .ሃፈጋጠ ላገጎጎጎጎጎ ፋፈተሃሃ ላላጋዝ
 ,ለላጋዝ ,ፋጠጋጎ ,ፋፈተፈጋዝ ,ፋፈጋዝ ,ፋጋዝ ዐጋዝተሃጎጎጎጎጎጎጎ
 ሃሃጎጎጎጎ ዐጋጋጃ ተተገፈፈ ፋ .ዐተሃተፈጎጎ ጎጎጎጎ ለፋፈተጋጎ
 ጋጎጎጎ በፋጋዝ ቶጎ ለጋ ዐጎጎጎተፋፋዝ ጠጋዝ ,ፋጋዝ ,ለላጋዝ ,ለፋጋዝ
 .ሃጋዐጋፈጎ ተፈጎጎ ሃሃጎጎጎ

-ተጋጎ .ጎጎጎጎ ዐጋጋጃ ፋ ሃፈጎጎጎ ጎጎጎጎ XXXVIII ላላጋዝ
 ፋ ለጎጎጎጎጎጎጎ ተፋተፋጎጎጎጎ ለጋ ተፈጎጎጎጎጎጎ ተፈጎጎጎ
 ጎጎጎጎጎጎጎ ጋጃ ፋ ተዐ ጎጎጎጎጎጎጎጎ ፋፈጎጎጎጎጎጎጎጎጎ
 ቶጎ ዐጎጎጎጎጎጎጎ ፋፈጎጎጎ ጎጎ ለጎ ለጎጎጎጎጎጎጎጎ .ሃተፋፋሃሃጎጎ
 .ሃላዐጎጎጎጎጎ ሃጎጎ ጎጎጎጎጎጎጎጎጎጎጎጎጎ ጋጃ ተፈጎጎጎጎጎጎጎ
 .ሃፈጎጎ ጎፃከጋፀ ፋዐጎጎጎጎጎጎጎ ሃጎጎጎጎ ጎዝተጋጎ ዘጋሃተገ
 ዐጋለፋዝጎጎ ፋ ,ለጎጎ ሃፋጎ ለጎጎጎጎጎጎ ለጋ ጎፃከጋፀ ላላጋዝ
 ጎዝተጋጎ ዘጋሃተገ .ጎጎጎ ላሃጎጎጎጎጎ ጎፃፈፈተጠ ሃጎጎጎጎ
 ጎፃከጋፀ ለተ ጎጎጎ ተፈጎጎጎጎጎጎጎ ፋ ቶጎ ,ጎጎጎጎጎጎጎጎጎጎ
 .ሃሃፋፋ ዘፋጠ ፋ ቶፋጠ ,ጎጎጎ ተፈጎጎጎጎጎጎ ፋ ,ጎፋጠ
 ጎጎጎጎጎጎጎጎ .ጎጎጎጎጎጎጎጎጎጎጎጎ ሃጎጎጎጎ ለጎጎ ዐሃፈጎጎጎጎ
 ፋፈተሃሃ ,ጎጎጎጎጎጎጎ ዐጋጋጃ, ፋፈጎጎ ገፋ ላላጋዝ ዘተ
 .ጎጎጎጎጎጎጎጎ ጎጎጎጎ “ፀፃከተዕጎጎጎ

*Hun cikádák – méltóságjelző süveg- és ruhadíszek
 (Bóna István: Hunok és nagykirályaik, Corvina 1993)*

(ÓZYZALON) NYÖSSZÁRTÁRÓ 4 :ALYAL TATHY

VALYALYON TIJ TALIHCOTTH
 ,OYTY YTHYOLAZB JXOZYHKOY
 ALYALYOTYQ YBQ YB ,SZÁRTÁRÓ
 .OYALYALYB MÖST YLYM TÁTI

TALHÓO YOCOH YTO ,TOYTT MÖST
 ,YCYTXQH OYTY IYALYMTM AYB #
 JXZBI OYXOM ,YHÖY YQYTY
 .OYTY YALYTYMO BY YHATTO AT YB

,SZÁMI OOOO OYMF ,TOYTY YBT
 ,YOCOMÖY HTYHYB OYMALY OYLYALYB
 YBAYTYHHC OYLYX OYALYTY Y TO
 .YB ZYTYM MZHÖY JXOMTI OMAY

,ALYTHO OYBI ,TOAYTY JK1 AY
 ,JOM JXTM BT TÖHMA YALYX AY
 YHÖY MOCOLYMTM YALYALYBI Y
 .YJZBY YZAI AYLYLYAYM Y

,AYB YTHYB BQ HCIDYX MXTTHTO YZAI
 ,OCOH JYHÖYOMBY AYMY OYH
 JXHÖ BY YJTBHBT YMMHHCY HCIDYX
 .TOYOMBY JOX AYCYLYALYMTM

,ՕՉԳԻ ԱԿՈՒՅԿ ԼԶՄԻՆՆԵՐ ԾՉԻՊԵՐԻ Գ
 ,ԴԵՐ Գ ԿՈՒՅ ,ԼԳՆԻՊԵՐԵՐ ԵԼԳԻՊԵՐԻ
 ՕՒՇԵՐԵՐԵՐ ԼՆՆԵՐԵՐ ՃԻՆԿԵՐԻՆԵՐ
 .ՕՉԳԵՐԵՐ ՃԻՆԵՐԵՐ ԶԵՐԻՆԵՐԵՐ Գ

,ԳՆԵՐԵՐԵՐԵՐ ԶԵՐԵՐ ԿՉՈՒՅ ԻՊԵՐ ԵՐ
 ,ԿՉՈՒՅ ՕՉԿԵՐԵՐԵՐ ԳՐ ,ԼՆԵՐ ԼԼԵՐԵՐԵՐ ԿԵ
 ՕՉԾԵՐԵՐ ԿԵՐԵՐԵՐԵՐ ԵՐԵՐԵՐԵՐԵՐԵՐ
 .ԿԵՐԵՐ ԼՆԵՐ ,ԶԵՐԻՆԵՐ ԵՐԵՐ ԼՆԵՐ ԻՊ

ՆՉԵՐ ՕՉԻՆԵՐԵՐ ԶԵՐ ,ԿԵՐԵՐ ԼՆԵՐ
 ԼԵՐԵՐԵՐ Գ ԼՆԵՐ ԶԵՐԵՐ ԳՆԵՐԵՐ
 ԿԵՐ :ՃԵՐԵՐԵՐԵՐԵՐ ԵՐԵՐԵՐ Գ Լ
 .ԼԵՐԵՐԵՐ ՕՐԵՐ ԼՆ ԼԵՐԵՐԵՐԵՐ

11

Székely Himnusz - Csanády György eredeti verse. Kríza Ildikó: A Székely himnusz születésének háttere című könyvéből (Budapest, 2004.)

ԼՆԵՐԵՐ ԵՐԵՐ :ԶԵՐԵՐ ԻՊԵՐԵՐ

:ԿԵՐԵՐ Գ ԼՆ ՃԻՆԵՐ ,ՃԻՆԵՐ ԳՆԵՐ ԻՊ
 .ՃԵՐԵՐԵՐ ԿԵՐԼ ,ԵՐԵՐ ԼԼԵՐԵՐԼ
 ,ԻՃԵՐ ՃԵՐԵՐԵՐԵՐ ԵՐԵՐ ԼՆԵՐ ԻՊԵՐԼ
 .ՃԵՐԵՐԼԼԼԼԼԼԼԼԼ Գ ԻՊԵՐԵՐ ԳՐԼ
 ԳՐԵՐ Գ ԿՈՒՅ ,ՕՒՇԵՐԵՐ ԵՐԵՐ ԻՊԵՐԼ
 ,ՃԻՆԵՐԵՐ ԵԼԼԼԼ ԼՆԼԼԼԼԼԼ Գ ՕՉԿԵՐ
 !ԵՐԵՐԼԼԼԼԼԼ ,ԿՉԻՆԼԼԼ ,ԿՉԻՆԼԼԼ ԼՆ ԻՊԼԼԼ

IMC8tX 3A)9H

H9#98 3A)9H ,H9#98 3A)9H
 H9#98 3A)9H M9Y9M 3Mt8
 3Y #9M H9t98 Yt909I M9H99
 .3MY983Y9M ,3MY9Y9M9M9

M9Yt999M9Y 9X9YIM9 #9
 M9Y99M9) 09)99IH0 Y9098
 t9998 3A ,t9)99IH0 3A Y908
 .t9H M9t9)9A 93Y9t H9 99 09H

80D ,YTH0X9X M99D 93A9t
 90t909D 090H0999 I9M0
 t9)0# ,t9M9099) I9Y 89)
 .t9900t98t 99M99D t9D9

,09YI9M 9M08 8993Y9t 9)
 09YI9M9M9 t8 A ,09t9098H9#
 09Y9tH9 09t999 Y9098
 .Y909Y9M99D 99I 09Y9tYIM9M9

99IH0H9#98 M99 998 0M9M998
 ,t9M9998 9t 3Y 09Y93Y9tH9
 ,09999M9HKDK0 09M999H #98
 .09999t9999 99 t9I9M99 A

,099#9M 09H9#98 9t t8 YH98
 ,09M9t909I M9X9tY9 998
 ,9Yt999 9909M9H09 93Y9tH9
 !t9YtI9M 99 M9 Y9A)9H D999I

Hitvallás... (részlet) Pap-Váry Elemérné Sziklay Szeréna (1881-1923) a trianoni igazságtalan döntés után írta Hitvallás című versét. 1920 és 1945 között minden magyar iskolában ezzel kezdődött a tanítás:

(YŹMIOH)...Λ9ΛΛ9MYtŹ
 ,)9X9H9Ź #Ź 0ŹItŹ ,)ŹX)ŹYΛ† #Ź 0ŹItŹ
 ,)9XΛ9ΛH9Λ† 0KHK †)ŹYΛ† #Ź 0ŹItŹ
 .)9X9Λ9†9Ź9YΛŹ0 Λ9IHŹH9#9Ź 0ŹItŹ
 .)ŹŹ9

A „Magyar Hiszekegy” iskolai füzet borítóján 1920 és 1945 között

Sokat tettek a rovásírás fennmaradásáért, ne felejtjük el Őket !

Ábécé, vagy időrendi sorrendben írd le nevüket rovásírással a gyakorlófüzetedbe!

Magyar Adorján	(1887–1978)	néprajzgyűjtő, művelődéstörténész
Torma Zsófia	(1832–1899)	a világ legelső régésznője
Csallány Dezső	(1903–1977)	régész, múzeumigazgató
Thelegdi János	(1574–1647)	a Rudimenta...c. rovásírással írt tankönyv írója
Forrai Sándor	(1913–2007)	tanár, írástörténész, rovásírás oktató, kutató
L. F. Marsigli	(1658–1730)	olasz térképész, hidrológus, botanikus, hadmérnök,
Debreczeni Miklós	(19–20. sz.)	bíró, rovásíráskutató, történész
Fischer Károly Antal	(1842–1926)	katonatiszt, rovásíráskutató
Szamosközy István	(1570–1612)	Bocskai István fejedelem történésze
Tar Mihály	(1851–1938)	juhász, a számrovás, a botra rovás tudósa, őrzője
Petrovay János	(19–20. sz.)	Tar Mihály barátja, a rovásírás őrzője
Kiszely István	(20. sz.)	antropológus, régész, történész
Kájoni János	(1629–1687)	csíksomlyói ferences rendi szerzetes
Harsányi János	(17. sz.)	egyetemi hallgató, a rovásírás ábécéjét eljuttatja Oxfordba, ahol könyvben jelenik meg
Bod Péter	(1712–1769)	református pap, író
Lakatos István	(18. sz.)	csíksomlyói plébános, történetíró
Kapossy Sámuel	(17–18. sz.)	erdélyi, gyulafehérvári főiskolai tanár
Bél Mátyás	(1684–1749)	evangélikus püspök, kora legnagyobb tudósa
Dr. Esze Tamás	(20. sz.)	református presbiter, a rovásleírások gyűjtője
Horvát István	(1774–1846)	művelődéstörténész, felismerte, hogy a magyar nyelv ősnyelv
Makfalvi Farkaslaki Mátyás	(17. sz.)	rovásírással feljegyzése maradt fenn 1624-ből
Zakariás János	(1720–1772)	Peruban térítő jezsuita szerzetes
Fáy Dávid	(1721–1767)	Brazíliában térítő jezsuita szerzetes
Sebestyén Gyula	(1864–1943)	néprajzkutató, múzeumigazgató
Rettegi István	(18. sz.)	földrajztudós
Kriza János	(1811–1875)	unitárius püspök
Tetétleni Szabó Gyula	(20. sz.)	a debreceni rovókör szervezője
Szekeres Lajos	(20. sz.)	parajdi sóbányász és fafaragó
Miskolczi Csuják István	(1575–1645)	református prédikátor, Bethlen Gábor udvari papja
Miskolczi Csuják Gáspár	(17. sz.)	István fia, a rovásírás terjesztője, őrzője
Fehérné Walter Anna	(1915 – ?)	emigráns történész, szerkesztő. Nagy műve Az ékírásról a rovásírásig című összefoglaló munka.
Baranyai Decsi János	(1560–1601)	a marosvásárhelyi Református Főiskola tanára
Szabó Károly	(1824–1890)	történész, bibliográfus

Jakubovich Emil	(1883–1935)	nyelvész, a Nemzeti Múzeum könyvtárigazgatója
Németh Gyula	(1890–1976)	nyelvész, turkológus, őstörténész
Fehér Mátyás Jenő	(1913–1978)	domonkos rendi történész, emigrációban élt író
Fadrusz János	(1858–1903)	szobrász, a kolozsvári Mátyás szobor és a zilahi ro- vásírást Tuhutum emlékmű alkotója
Szentkatolnai Bálint Gábor	(1844–1913)	nyelvtudós, őstörténész, rovásírás gyűjtő
Csepregi Ferenc	(20. sz.)	rovásírást köveket, palatáblát örökölt őseitől
Gödri Ferenc	(18. sz.)	sepsiszentgyörgyi polgármester
Musnai György	(17. sz.)	az erdélyi, énlakai unitárius templom rovásfeliratának készítője, pap.
Muzsnai Jenő	(20. sz.)	Musnai György leszármazottja, svájci állampolgár, a svájci hunok történetét írta meg
Dernschwam János	(1494–1567)	német pénzverő, utazó, könyvgyűjtő, író
Keteji Székely Tamás	(16. sz.)	a Konstantinápolyi Felirat rovója
Somogyi Antal	(1811–1885)	rovásírást könyvet adott ki „Régi magyar énekek” címmel, emiatt hamisítással vádolják
Barátosi Lénárth Lajos	(1892–1968)	a tászoktetői sziklafeliratok egyik leírója
Pataky László	(20. sz.)	mérnök, rovásíráskutató
Andrássy Kurta János	(20. sz.)	szobrász, rovásíráskutató
Geleji Katona István	(1594–1649)	református püspök, a gyulafehérvári tanár
Dezsericzky Ince	(1763–1774)	nyitrai kegyesrendi szerzetes, a csíkszentmihályi fel- irat közlője
Lisznyai Kovács Pál	(1630–1695)	székely krónikás, főiskolai tanár
Jerney János	(1800–1855)	utazó, őstörténész, nyelvész
Kémenes Antal	(19–20. sz.)	Csíkszeredai gimnáziumi tanár, a tászoktetői kövek egyik leírója
Vitéz Szakonyi István	(1911–1974)	rovásíráskutató, emigráns, a Margit-szigeti rovásfel- iratos kő megmentője
Orbán Balázs	(1830–1890)	művelődéstörténész, néprajztudós, az énlakai rovás- felirat felfedezője
Badiny Jós Ferenc	(1909–2007)	történész, sumerológus, író
Wass Albert	(1908–1998)	író, költő, Hagyaték című könyvében méltó emléket állít a táltosoknak és rovásírásnak
Vén András	(19. sz.)	tordosi tanító, Torma Zsófia segítője
Szilágyi Sámuel	(18. sz.)	a csíkszentmártoni templomfelirat egyik másolója
Balázs András	(20. sz.)	unitárius esperes, a Székelyderzsi rovásírást téglá felfedezője
Madarassy László	(1880–1943)	a kiskunhalasi rovásbotok leírója, néprajzgyűjtő
Király Pál	(1841–1902)	Tanítóképző igazgató, rovás emlékek gyűjtője
Mikrai nevű strázsamester	(18. sz.)	a csíkszentmihályi rovásírást kórusdeszkák megfejtője
Szőke István	(20. sz.)	a homoródkarácsonyfalvi felirat egyik felfedezője
Cherven Tamás	(19. sz.)	besztercebányai kanonok, a Túróci Fakönyv megfejtője
Józsa Sándor	(20. sz.)	ditrói tanító, a tászoktetői kövek első leírója
Rétyi Péter	(18. sz.)	a Rudimenta fogarasi másolatának készítője

Kovács István	(1880–1955)	régész, a Tászkok-tetői kövek leírója
Ernyei József	(20. sz.)	felvidéki rovás emlékek gyűjtője
Benczédi Székely István	(1510–1563)	krónikás, református prédikátor
M. Szanchi László	(17. sz.)	a Rudimenta giesseni másolatának készítője
Kónya Ádám	(1935–2008)	helytörténész, sepsiszentgyörgyi tanár
Ferenczi Géza	(1924–2007)	régész, múzeumigazgató
Mandics György	(1943–)	matematikus, író, írástörténész

ab	X	K	irt	YH	K	rt	YH	K
al	X M	A K	it	T	K	si	Λ	M
albet	X	M	la	YA	M	sk	Λ	M
an na	9	M	lt	YA	Cs	sm	Λ	Cs
ar	HP	K	nc	↓N	5M	sp	Λ	M
art	YH?	Sz	ncs	lA)	N	st	Λ	N
be	X	M	nd	X (and)	N	sta	Λ	B
bet	X	M	3M	3Cs	3K		Λ	B
bo	XX	X M	ngy	8	N	szt	Y?	M
ck	↓N	8 M	nk	X (unk)	N	ti	Y?	M
csi	U	Cs		8	M	tya	X	Cs
da	4	M	nap	3	KJ	ul	Λ	M
dej?	7	E	nt	Y N	5 T M	ur	HW	Cs
derzsi	T	D	entel	Λ	M	va	M Cs	MSz
du	M	M	os	3	D	zer	HW	Cs
go	Λ	M	rcsi	U	Cs	zt	Y	N

5. ábra. Az emlékekben előforduló ligaturák jegyzéke.

Az N, D, M, Cs, K, B, E, Sz, T, KJ betűk az emlékek névének rövidítései, vö. pl. a VI. melléklet felírásait. A jegyzék nem tartalmazza Talszoni ligaturáit (l. 8. ábra), továbbá Szamosközy latin szövegének ligaturáit, sem a kétes eseteket, mint a konstantinápolyi felíratnak különben nagyon figyelemre méltó összetett jeleit a *várattáq* szóban.

Németh Gyula: A magyar rovásírás, 1934

Eszközsükséglet:

1. A Forrai féle ábécé minden gyereknek. Ebből mindig legyen több tartalékban.
2. Egy sorozat A4-es méretű rovás betűkép, egyik sarkában kis méretben a latin betűk. Ezt a szakkörvezető készíti el.
3. Kartonlapok, vonalzó, olló, filctollak a tanulói betűkártyák elkészítéséhez.
4. Egy doboz gyurma tanulónként.

Feladatok:

A feladatokat az alábbi sorrendben, a tanulók haladásának megfelelően osztjuk be.

1. Beszélgetés az írásról, jelentőségéről.
Milyen régi az írás?
Kik hozták létre az első írásokat?
Milyen írásfajtákat ismerünk?
(Gyűjtőmunka, kutatómunka a könyvtárban)
2. A rovás ábécé bemutatása, kiosztása a gyerekeknek.
Ismertetés: a rovásírás a magyarok őseinek az írása. A legrégebb írásfajták közé tartozik, amelyben nyelvünk minden hangjára volt és van jel. A X.-XI. század táján a latin betűs írás szorította ki, amelynek kisebb betűkészletével nem lehetett 13 hangunkat (Ty, Gy, Ny, Ly. SZ, ZS, CS, J, K, Á, É, Ö, Ü) lejegyezni.
Szabályok ismertetése (lásd 7-8. oldal)
3. *Beszélgetés:* milyennek találják a rovásírást, összehasonlítva a többi ábécével?
4. SZ, Í, I, D, J, T, TT, GY – I, 1, 1, 1, 1, 1, 1, 1 – mint legegyszerűbb betűk képének elhelyezése a táblán, kiválasztásuk az ábécéből bekarikázással, írásuk gyakorlása.
5. A betűk elkészítése gyurmából. A gyurmabetűk letakarása és felismerésük tapintással.
6. Minden tanuló elkészíti kartonpapírból a saját betűkártyáit.
7. C, ZS, Ö, A, Á, P, M – 1, 1, 1, 1, 1, 1, 1 – betűk képének elhelyezése a táblán, kiválasztásuk az ábécéből bekarikázással, írásuk gyakorlása.
8. A betűk elkészítése gyurmából. A gyurmabetűk letakarása és felismerésük tapintással.
9. Minden tanuló elkészíti kartonpapírból a saját betűkártyáit.
10. B, TY, S, G, L, R, RR – X, X, A, A, A, H, H – betűk képének elhelyezése a táblán, kiválasztásuk az ábécéből bekarikázással, írásuk gyakorlása.

11. A betűk elkészítése gyurmából. A gyurmabetűk letakarása és felismerésük tapintással.
12. Minden tanuló elkészíti kartonpapírból a saját betűkártyáit.
13. CS, CCS, Z, ZZ, V, U, Ú – H, HH, H, HH, M, M, M – betűk képének elhelyezése a táblán, kiválasztásuk az ábécéből bekarikázással, írásuk gyakorlása.
14. A betűk elkészítése gyurmából. A gyurmabetűk letakarása és felismerésük tapintással.
15. Minden tanuló elkészíti kartonpapírból a saját betűkártyáit.
16. N, NY, H, O, Ó, Ő, E, É – J, D, X, C, Q, Z, S – betűk képének elhelyezése a táblán, kiválasztásuk az ábécéből bekarikázással, írásuk gyakorlása.
17. A betűk elkészítése gyurmából. A gyurmabetűk letakarása és felismerésük tapintással.
18. Minden tanuló elkészíti kartonpapírból a saját betűkártyáit.
19. LY, F, Ű, Ü, K, AK – Ø, Ø, Å, L, Ø, L – betűk képének elhelyezése a táblán, kiválasztásuk az ábécéből bekarikázással, írásuk gyakorlása.
20. A betűk elkészítése gyurmából. A gyurmabetűk letakarása és felismerésük tapintással.
21. Minden tanuló elkészíti kartonpapírból a saját betűkártyáit.
22. Most már minden betűt ismerünk, játszunk a betűkártyákkal!
A) Hangoztatom a betűt, a gyerekek felmutatják a megfelelő kártyát.
B) Felmutatom a kártyát, a gyerekek hangoztatják a betűt.
C) Tíz rovásjeles betűkártya húzása, ezekből a betűkből minél több szó alkotása, leírása.
23. Táblára 6–7 rovásjel írása, ki tud többet leírni emlékezetből.
24. Egymás hátára írjuk ujjunkkal a betűket, felismerés.
25. Szó- és képkártyák készítése, szó- és képkártyák egyeztetése.
26. 3–4 szókártya húzása, ezekkel mondatalkotás, majd leírás.
27. A táblán 6–8 szó rovásírással, majd letöröljük, ki tud többet leírni emlékezetből.
28. A tanulók eltakarják a szemüket, közben a táblára szavak, vagy mondatok kerülnek.
A) Ki tudja hamarabb elolvasni.
B) Ki tudja hamarabb leírni.
29. Tollbamondás utáni írás, majd egymás munkájának javítása.
30. Szépírási verseny.

31. *Szólottó.* Két darab A4-es lapra ugyanazokat a szavakat fénymásoljuk latin betűkkel és rovásírással, kb. 25-öt. Az egyiket a szavak szerint szétvágjuk, összekeverjük. Ezeket minden tanulónak kiosztjuk. Az győz, aki hamarabb befedi a szavakat a párjukkal. Több ilyen lapsorozatot lehet készíteni.
32. *Csoportosítás*
Szókártyák szétválogatása főfogalom szerint, pl. növény, állat stb.
33. Tréfás feladatokat tartalmazó mondatok húzása, amelyeket el kell végezni, pl. húzd meg a padtársad fülét stb.
34. Mondatok húzása, lemásolása, átírása latin betűre.
35. Írás gyorsasági verseny.
36. Olvasás gyorsasági verseny.
37. Hangos olvasás mondatonként. Aki nem tudja folytatni, zálogot ad.
38. Válogató olvasás: például csak olyan szavakat olvasunk fel, amelyekben egy bizonyos gyakorlandó betű van, vagy csak az élőlényeket jelentő szavakat stb.
39. A tanulók előtt lévő hosszú rovásírásos szövegből néhány szót felírok a táblára, karikázzák be! Ki találja meg leghamarabb?
40. Nem írom fel a keresendő szót, csak kimondom. Karikázzák be!
41. Szétvágott, összekevert mondatok rendezése, leírása.
42. Mondatokra vágott, összekevert történet időrendi sorrendbe rakása.
43. Rovásírásos keresztrejtvények szerkesztése.
44. Fénymásoljuk régi rovás emlékek képeit, a gyerekek keressék ki rajtuk a megtanulandó betűket vagy próbálják megfejteni!
45. Rovásfeliratok készítése gyöngyből, gabona magvakból, apróra tépett színes papírból: kartonpapírra halványan ráírjuk a szavakat. A vonalakat bekenjük ragasztóval és ebbe illesztjük a magvakat, gyöngyöket, vagy a színes papírdarabkákat. Kiállítás készülhet belőle.

Számrovás gyakorlása

46. Rovásszámok másolása, olvasása, tollbamondás utáni írása tízes, húszas, ötvenes, százaz, ezres, tízezres, százezres, millió körben.
47. Hangoztatom a számot, a tanulók felmutatják a kártyát a rovásszámjeggyel.
48. Felmutatom a rovásszámot, a gyerekek hangoztatják.

49. Rovásszámjegyes számkártyák húzása, a tanulók írják le arab számmal.
50. Arab számok húzása, a tanulók írják le rovásszámjeggyel.
51. Rovásszámok hangos olvasása feladatlapról.
52. A gyakorló füzetben a keltezés leírása minden foglalkozáson rovásszámjeggyel.
53. A tananyagban szereplő költők, írók, stb. születési, halálozási idejének leírása rovásszámjegyekkel.

Házi feladatok

1. Átírások rovásírásról latin betűre, latin betűről rovásírásra, szó- betű- és számkártyák készítése.
2. Napló vezetése rovásírással.
3. Rovásemlékek fénymásolatban kiosztott képeinek lerajzolása és megfejtési kísérlete.
4. Képregény készítése, az alakok szájából induló buborékba rovásírással szövegek írása.
5. Találjanak ki a gyerekek új, ötletes feladatokat a rovásírás gyakorlására. Ötletversenyt is lehet rendezni szavazással, ahol az ötleteket és a szavazatokat rovásírással kell leadni.

Magyar Adorján rovásírás ábécéje (Fehérné W. A., 1975)

Tanítás helye: Budapest, XVII. ker. Zrínyi Miklós Általános Iskola

Tanítás időpontja: 2006. március 30.

Gyerekek kora: 10 év, 4. osztály

Foglalkozás jellege: szakkör

1. Betűfelismerés (táblán) Λ 0 Λ Ɔ 4 4 8 1 1 0 0

2. Alkoss három szót a betűkből ! Λ 4 0 Ɔ Λ , 1 4 8 Ɔ 1 , 1 4 0 4 0

Kik ők gyűjtőnéven?

PÁSZTOROK

Ki mire vigyázott?

KANÁSZ - DISZNÓ

JUHÁSZ - JUH

GULYÁS - SZARVASMARHA

Csoportosítsd a szavakat az állatokhoz!

1 4 0 , 4 0 Ɔ Λ , 8 8 1 4 1 , 4 1 0 0

0 0 1 1 1 - 1 4 0 4 0

0 0 1 1 1 - 8 8 1 4 1 , 4 1 0 0

4 8 1 4 8 Λ 4 1 1 1 4 1 - 4 0 Ɔ Λ

8 Ɔ 1 - 1 4 0

Mi a különbség a csürhe és a konda között? Keresd meg az Értelmező Szótárban!
(Magyar Értelmező Kéziszótár - Akadémiai Kiadó 1985)

3. Találd meg a szótagok párját! (táblán)

4 1 1 0 1 1 8 Ɔ - - 1 0 1 1

Λ 0 0 0 0 1 8 0 Ɔ - - 0 0

1 8 0 Ɔ Λ 0 0 Λ 0 0 - - 0 0

4 0 Ɔ Λ 4 1 - - Ɔ Λ

8 Ɔ Λ 1 1 4 0 - - Λ 1

Mi a különbség a csorda és a gulya között? Keresd meg az Értelmező Szótárban!

Melyik a kakukktójas?

ÜLLŐ

Mely foglalkozáshoz köthető?

KOVÁCS

Célkitűzés: A mai órán régi foglalkozásokat elevenítünk fel rovásírás segítségével!

4. 6 borítékban rovásszavak; a gyerekek ennek megfelelően 6 csoportban dolgoznak.

Csoportosítsd, mely foglalkozásra ismersz?

Válassz a kiállított tárgyak közül, ami jellemző a foglalkozásokra!

Mutasd be pár mondattal a foglalkozást!

Keress O. Nagy Gábor Magyar szólások és közmondások c. könyvéből (Talentum Kiadó 1996) egy ideillő közmondást!

1. cs. H404Y = 3014M YH302MKI 3A3A1Y 3AHC 4003H 04YMA
2. cs. A403H40 = 03YLA30 Y3H3 3T33302Y3A3 H31M3 A33H30 A444
3. cs. H3Y141 = 4XMA D3H3H 40M3M3 H4H3A3X 333A30 A3030 403Y4A
4. cs. 4AH4M 4T443H3H = M3340H4A 3Y 43H3T 404Y40 H4 H3X
5. cs. H4M30 = H3Y 330 3Y4Y1M0 30Y41 3AA4 0KHK3
6. cs. H43A33 = 04Y Y1A 3033A43 33A43 03M3 4HMX 403M

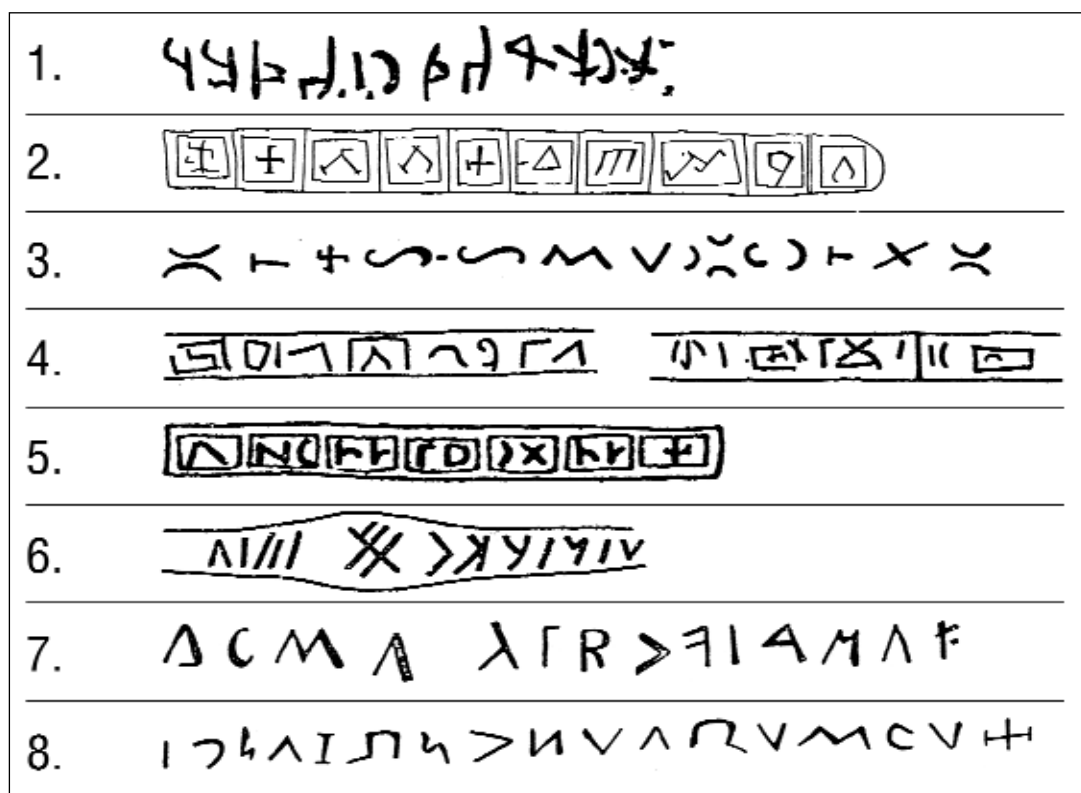
5. Táblázat kirakása – a Szóóbúvár című könyv használata

Régi foglalkozások:

Hordókat, kádakat készít	H4333X, H4440, H3Y3T3
Szövással foglalkozó iparos	H404Y
Disznópásztor	1440
Pásztor munkáját segítő legény	H4Y13X
Gulyát őrző pásztor	A40MA
Fodrász	03XH3X
Csizmakészítő	4T443H3H
Cipőt készít	4AH4M
Kerékgyártó	H43A3X
Patkolást készít	H4M30
Lábbelit javított	13T3T
Kardkészítő, élesítő	H41T3H
Kereskedő	H43A40
Szőrméből bundát készít	H3I
Bőrkikészítő	H43T3Y
Iskolai hivatalsegéd	A3AA3T33
Gyógyszerész	A30T441
Búzát őröl	H43A33
Kést élez	A3H3K30
Fényképész	A304H3A3Y30
Szülésznő	4X4X

6. Ismert mesékből részletek rovásírással. Olvasd el!
Melyik mese? Mely foglalkozást rejt?
Kisnyúl (mészáros) A kiskondás (disznópásztor)
A rátóti csikótojás (csősz) Gergő juhász kanala (juhász)
7. Népdalok gyűjtése, amelyekben régi foglalkozások szerepelnek. Egy kiválasztása:
Nézd meg lányom, nézd meg jól... (Negyedik daloskönyvem – Apáczai Kiadó 2005)
8. A tanulók által készített könyvjelzők átadása a vendégeknek. A rajta lévő idézet szövege
Gub Jenő: Üres kalász fenn hordja a fejét (Erdélyi Gondolat Könyvkiadó - Székely-
udvarhely 2004) című könyvéből.

„Hőzöyítő ydxi oxi+ixΛx..
HőzöyHőK# oxi+ixixHőx)
“!HőxΛ xHxHx #xΛ x) HxMyΛxY

Rovásfeliratos gyűrűk kiterített rajzai:

1. Battonya (avar kor) 2. Deszk, 3. Székesfehérvár,
4. Klárafalva, 5. Kunkerekkegyháza, 6. Pomáz-Klissza,
7. Ladánybene (Árpád-kor)
8. Hódmezővásárhely (XIV. század)
(Fehérné Walter Anna, 1975)

Ha valaki olyan ismeret, tudás birtokába jut, amely nemzetének hírnevét öregbíti, kötelessége ezt másokkal is megismertetni. Fokozottan érvényes ez a rovásírásra, amely a magyarságnak legrégebb és legértékesebb szellemi kincse, nemzeti büszkeségének alapja, az pedig a fiatalokra, gyermekekre jellemző természetes igény, hogy megszerzett tudásukat összemérjék hasonló érdeklődésű társaikkal.

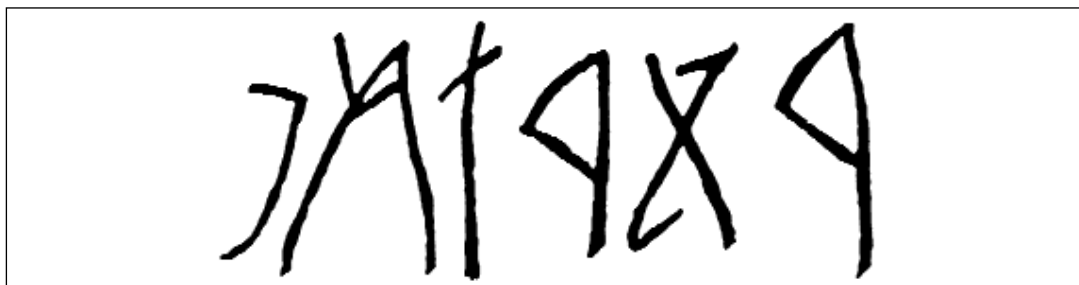
Az első versenyt **1997**-ben szűkebb hazámban, Budapest XVI. kerületében szerveztem. Feleségemmel, Friedrich Klárával, aki a feladatokat készítette, nem is számítottunk akkora sikerre, hogy a kerület általános- és középiskoláiból csaknem száz tanuló nyújtott be dolgozatot. A döntőt 1998 márciusában tartottuk, a verseny győzteseit a XVI. kerületi önkormányzat Kulturális- és Sport Bizottsága négynapos erdélyi utazással jutalmazta, amelynek során több rovásfeliratos székelykaput fényképezhettek le.

Ennek a versenynek köszönhetjük Forrai Sándor tanár, írástörténész atyai barátságát, aki levélben keresett meg jókívánságaival.

1999-ben a Magyar Cserkész Szövetség versenyén vettünk részt tanulóinkkal szép sikerrel.

2000-ben az összefogás és a szélesebb körű terjesztés reményében a Magyar Cserkész Szövetség és az Ómagyar Kultúra Baráti Társaság képviselőit is meghívtuk versenyünkre. A helyszín ismét a XVI. kerület lett, közelebbről a Móra Ferenc Általános Iskola, amelynek igazgatónője, Dr. Jeszenszky Gábor Gabriella azóta is helyet biztosít a rendezvénynek. Fővédnökünk Forrai Sándor tanár úr volt. A 95 versenyzőből 28-an ideiglenes határainkon túlról (Felvidékről, Kárpátaljáról, Erdélyből jöttek), dolgozataikat 25 fős, hozzáértő bizottság értékelte. A sikeres rendezvény hatására fogalmazódott meg Forrai Sándorban a Magyar Rovók és Rovásírók Országos Szövetségének létrehozása. Elképzelését még ebben az évben megvalósítottuk, a szervezet vezetésével engem tisztelt meg. A feladatokat Friedrich Klára készítette.

2001-ben a Délvidék és Horvátország is bekapcsolódott a versenybe, zentai, eszéki diákokkal. Ismét közöttünk volt Forrai Sándor, akinek 1975-ben összeállított rovásírás-történeti vándorkiállítását a helyszínen bemutattuk, akárcsak Csepregi Ferenc rovásíró táltosköveit és XVI. századi palatábláját. Az értékelő bizottság elnöke Zomoráné Cseh Márta, erdélyi felkészítő tanár volt. A feladatokat Friedrich Klára készítette.

A bögyözi református templom XV. századi felirata, amelyet védelem hiányában a felelőtlen látogatók már csaknem teljesen "letapogattak" a falról. Megfejtése: Atyaisten

A **2002-es** Kárpát-medencei Rovásírás Versenyünkön a résztvevők száma 113-ra nőtt 18 kísérelővel, közülük 93-an vették igénybe a szállást az önkormányzat napközis táborában. A 89 esztendő Forrai Sándor idős kora miatt személyesen már nem tudott megörvendeztetni bennünket, így a fővédnökségre felkért Dr. Molnos Angéla nyelvész tudós tisztelt meg jelenlétével. Ő indította el azt a nemes mozgalmat, hogy csak magyar szavakat használjunk, népszerű Magyarító könyvecskéjéből minden tanulónak és kísérelőnek hozott ajándékkal és okulásul. A feladatokat Nagy Gyula zalaszántói tanár, az értékelő bizottság elnöke állította össze. Az értékelésben már két erdélyi középiskolás, Bartha Mihály és Tasnádi Márton is részt vett. Füzék Erzsébet felvidéki, rozsnói Csemadok vezető felkérésére ebben az évben szerveztem meg és nyertes pályázatom eredményeként évekig sikeresen működött a gombaszögi rovásírás tábor, amelyben a Magyar Rovók és Rovásírók Országos Szövetségének néhány tagja a helyszínen előadóként szerepelt, több gyermek pedig részt vett budapesti versenyünkön.

2003-ban az addig támogató Illyés Alapítvány Dr. Veress László helyett ösműveltségünket kevésbé értékelő elnököt kapott. Nem csak támogatásukat vonták meg, hanem arról csak a verseny előtti napon értesítettek. Bár a családi pénztárat ki kellett üríteni, nemzeti érzelmű honfitársaink segítőkészségében sem csalódva, minden versenyzőnek téríteni tudtuk az útiköltségét. Ismét Molnos Angéla nyitotta meg a versenyt és tanulságos műveivel ezúttal is megajándékozta a résztvevőket. Az értékelő bizottság elnöki tisztét, egyben a feladatok készítését Szebellédyné Lévai Éva, debreceni tanárnő vállalta.

2004-ben az V. Kárpát-medencei Versenyt a Magyar Rovók és Rovásírók Országos Szövetségének örökébe lépett Forrai Sándor Rovásíró Kör szervezte. Mivel névadónk nemzetmentő munkájáért hivatalos elismerést soha nem kapott, nevének felvételével tisztelgünk előtte. A kör jelmondata Friedrich Klára 1998-ban megjelent oktató füzetének címe lett: Tanuljuk és tanítsuk a rovásírást! Új feladatot is bevezettünk az addigi hangos olvasás, a latin betűről rovásra, rovásról latin betűre történő átírás, az összerovás és a botra rovás mellé Tudod-e magyarul ? címmel, hogy a gyerekek figyelmét felhívjuk nyelvünk gazdagságára és visszaszorítsuk az idegen szavak elburjánzását. A feladatok elkészítése ez évben az értékelő bizottság elnökére, Kis Berta Teréz felvidéki, nagykaposi tanárnőre hárult.

A **2005-ös VI. Kárpát-medencei Versenyünk** fővédnökéül Laki Károly néprajzi mentőt, Budapest XVI. kerületének díszpolgárát kértük fel. A versenyzők megnövekedett létszáma, a verseny népszerűsége ekkor már felvetette az elődöntők szükségességét, ami sajnálatos módon ebben az évben még nem valósulhatott meg. Ennek következtében csak nagy szívfájdalommal tudtam a kezelhető létszámon felüli jelentkezőket eltanácsolni, ellentétben a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumával, ahol nem csináltak lelkiismereti kérdést pályázatunk elutasításából. Ismét ösműveltségünk iránt elkötelezett támogatóink segítettek. A verseny idején indult a Forrai Sándor Rovásíró Kör honlapja, amelyre többek között felkerülnek a versenyek eredményei, fényképei, ajánlott kiadványok, rovásírással, történelmünkkel foglalkozó cikkek. A verseny feladatait Tisza András és Kállay László, a Móri Rovásírók Baráti Körének vezetői készítették, egyúttal ők voltak az értékelő bizottság elnökei is. Örvedetes tapasztalat, hogy a gyermekek évről évre kisebb hibaszámmal dolgoznak, egyre többen adnak be hibátlan megoldásokat, amikor is a felhasznált idő dönti el a helyezést. A verseny és az eredményre való várakozás ideje alatt tanúsított magatartásuk pedig példás.

2006-ban Tatabányán a Móra Ferenc Ált. Isk. (Rákász Mihály tanár), Püspökladányban a Karacs Ferenc Gimnázium és Szakközépiskola (Nemesné Nagy Erika tanár), Egerben a Ráózsaszín Rovásíró Kör (Csatlós Csaba és Nagy Endre József vezetők), Budapesten a XVII. ker. Zrínyi Miklós Ált. Isk. (Bothné Kósa Erika tanár) közreműködésével a magyarországi, a délvidéki Zentán a Stevan Sremac Ált. Isk. (Sárosi Gabriella igazgató) és az Egészségügyi Középiskola (Nagy Abonyi Zoltán igazgató), a felvidéki Alsóbodokon a Vállalkozói Magán-Szakközépiskola (Z. Urbán Aladár, a felvidéki Palóc Társaság elnöke) segítségével első ízben zajlottak az elődöntők. Ilyen válogatóra a muravidéki Lendván (a Magyar

Nemzetiségi Művelődési Intézet munkatársa, Patyi Zoltán vezetésével) nem volt szükség, míg Erdélyből (a szamosújvári Csetz János cserkészcsapatának társelnöke, Kasza Tamás szervezésében) már eddig is csak a legjobbak vehettek részt a budapesti (XVI. Móra Ferenc Ált. Isk., Jeszenskyné dr. Gallai Gabriella igazgató) döntőn. Az elődöntők feladatait Magyar Istvánné (noszlopi tanár), a már említett Z. Urbán Aladár és a Csetz János Cserkészcsapat készítette.

A döntő védnökségét Halzl József, a Rákóczi Szövetség elnöke, az értékelő bizottság elnöki teendőit Sárosi Gabriella látta el, a feladatokat Szondi Miklós tanár állította össze. Az összerovás és a Hogyan mondjuk magyarul? feladatokat hagyományosan Friedrich Klára, míg a botra rovását Lénárth András, a Forrai Sándor Rovásírók Jászberényi Körének vezetője vállalta. A magyarországi elődöntő 127, az elszakított területek 390 résztvevője közül a döntőbe összesen 43 Kárpát-medencei település 95 tanulója jutott.

2007-ben az elődöntők szervezését a korábbiak mellett Szolnok (Dobó Szilárd), míg Felvidéken a Vásáruiti iskola (Elek Ilona) vállalta. Az elődöntőkön Magyarországról 183, az elszakított területekről 514 tanuló indult, a döntőben 81 település 95 résztvevőjének tudását 38 értékelő bírálta el. A feladatokat Hódos László, Forrai Sándor rovásírás kiállításának felújítója készítette.

A döntő védnökségére Radics Géza, az USA-ban élő történetkutatót, díszvendégnek Professzor Ucsiraltu-t, a Belső Mongol Tudományegyetem Mongolisztikai Főiskola dékánját és Dr. Obrusánszky Borbála keletkutatót kértük fel. A szövegátírási feladatokat Dr. Tarnóczy Zoltán mezőúri, a Hogyan mondjuk magyarul-t Vajdáné Bene Ildikó, míg az összerovást Friedrich Klára, a botra rovást Lénárth András tanárok készítették.

2008-ban az elődöntők szervezői: Bothné Kósa Erika Budapesten, Dobó Szilárd Szolnokon, Tisza András és Marika Móron, Budaházy Éva Debrecenben, Nagy Bianka és Kovács Máté középiskolások Pécsen. Délvidéken Sárosi Gabriella és Nagy Abonyi Zoltán iskolaigazgatók, Erdélyben Kasza Tamás cserkészvezető, Felvidéken Z. Urbán Aladár, a Palóc Társaság elnöke szervezte az elődöntőket.

Az elődöntők feladatait Bartha Imréné, a döntőét Tisza András készítette. A döntőben ebben az évben vezettük be kötelező feladatként a főbb rovás emlékek ismeretét, a feladatokat Friedrich Klára állította össze. A botra rovás feladat végzését Lénárth András vezette és értékelte. A júniusi döntő fővédnöke Botos László, több történelmi tárgyú könyv szerzője; díszvendége pedig Z. Urbán Aladár volt. A döntőben Magyarországról 60, Délvidékről 7, Felvidékről 12, Horvátországból 3, Erdélyből 14 gyermek vett részt. 28 alsó tagozatos, 39 felső tagozatos és 29 középiskolás.

2009-ben az elődöntők Budapesten, Szolnokon, Debrecenben, Móron, Sükösdön és Sopronban zajlottak. Külön köszönet Koprivanacz Istvánné sükösi tanárnőnek és a Sükösi Általános Iskola igazgatójának, Tóthné Késmárky Máriának, akik a rendezést az utolsó pillanatban visszamondó iskola helyett átvállalták a lebonyolítást. Az elődöntők feladatait Budaházy Éva tanárnő készítette. Az elődöntők létszámai igen biztatóan alakultak: 2006-ban 127, 2007-ben 183, 2008-ban 217, 2009-ben 300 gyermek jelentkezett a trianoni határokon belül.

A döntőt hagyományosan a XVI. kerület Móra Ferenc Általános iskolában rendeztük, ahol a X. Kárpát-medencei Verseny alkalmával avattuk az iskola rovásíró névtábláját, amelyet Tara Zoltán készített, és Varga György Horvátország-Baranya háromszögi református lelkész és felkészítő tanár szentelte fel. Az értékelő bizottság elnöke és egyúttal a feladatok készítője Koprivanacz Istvánné sükösi felkészítő tanár volt. Az alelnöki feladatokat Bothné Kósa Erika tanárnő látta el. A rendezvény védnöke Tomory Zsuzsa magyarságkutató, díszvendége pedig Petrőczy Tibor, a XVII. kerületi Zrínyi Miklós Általános Iskola igazgatója volt. A döntőn 91 versenyző vett részt, 36 a trianoni határokon túlról.

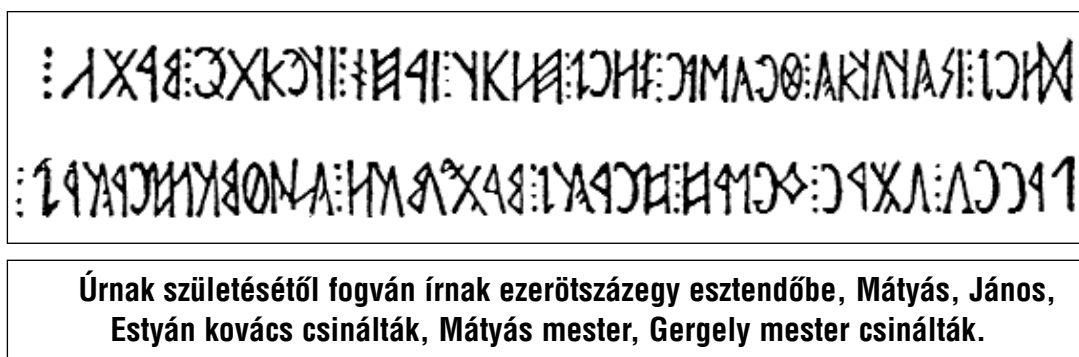
2010-ben az elődöntők 7 körzetben, Budapesten, Püspökladányban, Mórton, Sükösdön, Szolnokon, Balassagyarmaton és Alsópáhokon zajlottak. A döntőt a Bp. XVI. ker. Móra Ferenc iskolában tartottuk, védnökségre Kovács Péter polgármestert kértük fel, a díszvendég Aradi Éva indológus és Kvaszta Csilla Tünde volt, aki Tar Mihály leszármazottja. A döntőbe 103 tanuló jutott, Délvidékről 8, Erdélyből 15, Kárpátaljáról 8, Muravidékről 4, Magyarországról 51 és Németországból 1 cserkész. Az elődöntő feladatait Hegyi Károlyné, Marika tanárnő, a döntőben az összerovás feladatokat számítógéppel Hódos László, a többi feladatot Imre László XVII. kerületi tanár készítette.

2007-ben alapítottuk Friedrich Klárával a **Szkitá-Hun-Pártus-Avar-Magyar Nemzeti Örökség Díjat** méltatlanul elhallgatott tudósaink számára. Ezt 2007-ben Forrai Sándornak, 2008-ban Torma Zsófiának, 2009-ben Fischer Károly Antalnak, 2010-ben Tar Mihálynak ítéltük oda, hogy emlékezetüket fenntartsuk. A díjakat mindig a rovásírás versenyeken adjuk át posztumusz, amennyiben megtaláljuk a leszármazottakat, akkor nekik. A díjat Dittler Ferenc építész tervezi és készíti, Szabó Klára festőművésznő pedig megfesti a díjazottak képét.

2000-től kezdve minden évben kiadok egy 50-60 oldalas füzetet a versenyről, amelyet a gyermekek és felkészítőik egyaránt megkapnak, abból felidézhetik a versenyt, elérhetik azokat, akikkel ott kötöttek barátságot, a füzet egyben a következő évi felkészülés alapja is lehet. Az elődöntők és a döntők ünneplőességét erősítik a műsorok, amelyek az értékelés közbeni várakozás óráit hivatottak megkönnyíteni, pl. jurta állítás, nemezelés, pólófestés, gyermek- és felnőtt néptánc, sólyomröptetés, pásztorkutya bemutatók, a vendéglátó iskola tanulóinak műsora, stb. Emlékezetes volt a budapesti XVI. ker. Móra Ferenc Ált. Iskola tanárnőjének, Kassné Szalay Erzsébetnek Nagyanyáink öröksége című szőttes kiállítása. Versenyeinken nevezési díj nincs, minden tanuló, kísérő, értékelő bizottsági tag útiköltségét igény szerint térítjük. Köszönettel vesszük, hogy ezt egyre több iskola, szülő vállalja át. A XVI. ker. Önkormányzat pályázataink támogatásával, szálláslehetőséggel, mások a kedvezményes étkezés biztosításával, ajándékokkal, anyagiakkal, a rendezvényeknek helyt adó iskola munkatársai pedig a lebonyolítással segítik versenyeinken keresztül, hogy a gyermekek minél jobban megismerjék saját történelmüket.

Terveink közé tartozik, hogy a versenyekbe valamennyi elszakított területen élő magyar testvérünket, a későbbiekben pedig a nyugati magyarságot is bevonjuk. Hiszen a cél nem csak a versengés, hanem közös ősműveltségünk megismerése és az egymástól olykor határokkal elválasztott magyarság kézfogása.

2011. március

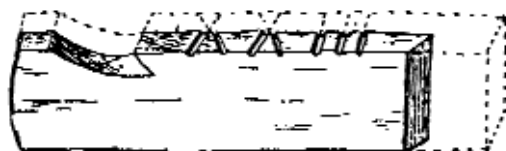

A csikszentmártoni felirat Sebestyén Gyula által javított szövege 1501-ből

Az 1998 és 2010 közötti versenyeken első helyezést elért tanulók:

Feik Tamás, Vavra Gabriella, Koncz Klára, Katona Előd, Léczfalvi András, Balogh Emese, Bálint Ágnes, Tóth Gergely, Varga Tímea, Kozma Annamária, Horváth Bálint, Tasnádi Márton, Takács Dóra, Tokár Beáta, Soós Alexandra, Hegedűs Levente, Vass Lőrinc, Pápai Enikő, Szohánszky Réka, Szilágyi Enikő, Tokár Ingrid, Fábíán Csilla, Gáspár János, Nagy Adrienn, Béres Klaudia, Jordán Anikó, Ádám Zita, Pál Beáta Mária, Gráczl Szilvia, Lénárth Ádám, Kartosonto Károly, Molnár Erzsébet, Csillag Katalin, Kormos Krisztián, Illés Gábor, Barabás Karola, Illyés Enikő, Szalay Szabolcs, Vincze Eszter Beáta, Szilágyi Róbert, Szalánczi Fanni, Szvoboda Kinga, Holocsi János, Siteri Regina, Erkedí Beatrix, Unferdorben Zsuzsanna, Váradi-Czáka Ágnes, Kis Balázs, Szeleczy Mária, Polyák Imre, Balázsik László, Kovács Miklós.

qjcyqo, qhqao ntcjo, qaahtxql qhmqm, lqbyy ofxo
ytmqx, xaxx xaoqx, lqhth qmaohtcml, txax
qthqbyo qbyo, qxty qhmqm, oxahxla xyty, lxoqx
hqoty, qhwt hqoty, cyhqb tthlty, ytmqx xyqmhox
llqm, xyxmml axtxaxx, qhtqioxm qaox, qyqx
xotx tfaqtl, qoxl todyxo, xotx tqyq, tthxm
#q), loqy hqqlqx, qaatl qtxqo, tthlt hqoty
mq, qyt qyq, xoty qtho, qthqao lxm, cythty
qyq xyhqo, qtmatl mthql, qthqb qyqx
qthqyqo lqaatl, yxxyh hqaox, oho cyoahqyqo
qaox lqxhqx, hoxql loatl, qththo loxho
tfaqtl, qyqx hxyx ntcjtm, hmxql tqql, xotx loox
loqy thoxo, qat qtoxm, tto qthql, yhxoh
qyqy yxhoxthox, tothyqx tthox, qthl thytl
qthqb tohtxal, yqqlx lo, lxoqx qoht-tthqm
loox hqmo, qml otyqqlx, xht oqoty

Magyar adó-rovás 1507-ből
Sebestyén Gyula:
Rovás és rovásírás (1909)

Székely ábécze										
Hang- érték	Ielegdy János, 1598.	Kajoni, 1679.	Harsányi, 1678.	Kaposi (Bél M.)	Anonym., 1680.	Dobai, 1661.	Udvarhelyi 1661.	Dézi, 1661.	Oertelius, 1719.	Hang- érték
a, á	4	4	4	4	4	4	4	4	2	a, á
b	x	x	x	x	x	x	x	x	x	b
c	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	c
cs	h	h	h	h	h	h	h	h	h	cs
d	f	+	+	+	+	+	+	+	+	d
e	3	3	3	3	3	3	3	3	3	e
é	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	é
f	⊗	⊗	⊗	⊗	⊗	⊗	⊗	⊗	⊗	f
g	Λ	Λ	Λ	Λ	Λ	Λ	Λ	Λ	Λ	g
gy	†	†	†	†	†	†	†	†	†	gy
h	⊗	⊗	⊗	⊗	⊗	⊗	⊗	⊗	⊗	h
i	†	†	†	†	†	†	†	†	†	i
j	7	7	7	7	7	7	7	7	7	j
u, ú	◊	◊	◊	◊	◊	◊	◊	◊	◊	k (u, ú)
ü, ü	1	1	1	1	1	1	1	1	1	k (ü, ü)
ly	Λ	Λ	Λ	Λ	Λ	Λ	Λ	Λ	Λ	ly
m	⊙	⊙	⊙	⊙	⊙	⊙	⊙	⊙	⊙	m
n	B	B	B	B	B	B	B	B	B	n
ny	C	C	C	C	C	C	C	C	C	ny
o, ó	⊗	⊗	⊗	⊗	⊗	⊗	⊗	⊗	⊗	o, ó
ö, ő	⊗	⊗	⊗	⊗	⊗	⊗	⊗	⊗	⊗	ö, ő
p	E	E	E	E	E	E	E	E	E	p
r	H	H	H	H	H	H	H	H	H	r
s	I	I	I	I	I	I	I	I	I	s
Sz	Λ	Λ	Λ	Λ	Λ	Λ	Λ	Λ	Λ	Sz
t	Y	Y	Y	Y	Y	Y	Y	Y	Y	t
ty	⊗	⊗	⊗	⊗	⊗	⊗	⊗	⊗	⊗	ty
u, ú	⊗	⊗	⊗	⊗	⊗	⊗	⊗	⊗	⊗	u, ú
ü, ü	⊗	⊗	⊗	⊗	⊗	⊗	⊗	⊗	⊗	ü, ü
v	⊗	⊗	⊗	⊗	⊗	⊗	⊗	⊗	⊗	v
z	M	M	M	M	M	M	M	M	M	z
zs	⊗	⊗	⊗	⊗	⊗	⊗	⊗	⊗	⊗	zs

Történelmi betűsorok Debreczeni Miklós könyvéből
(Az ősmagyar írás néhány hazai s oroszországi emléke, 1914)

A rovásírás nem csak szent örökség, hanem elsajátítása a magyar nemzet minden tagjának – életkorra és foglalkozásra való tekintet nélkül – nemes feladata. A fejletlenebb latin betűs írás ránk kényszerítése előtt a magyarok ősei között nem volt írástudatlan, a juhász gyerekektől a fejedelmekig mindenki írástudó volt. Míg Nyugat-Európában a 8. században a Frank birodalom császára külföldről volt kénytelen írástudó szerzeteseket hozatni, addig itt a Kárpát-medence területén, őshazánkban, már az újkőkorból, 6–7000 évvel ezelőtt – talán az egész világon először – szervezett olvasás-írás tanítás folyt, mint ahogyan ezt Torma Zsófia régész nő több ezer, Maros parti rovásjeles agyagkorongja és cseréptöredéke bizonyítja.

Legyünk büszkék őseinkre, az ő útjukon egyetlen lépés sem vész kárba!

Friedrich Klára

A maros-vásárhelyi kéziratban található rövidítések:³⁾

A szavak elején:

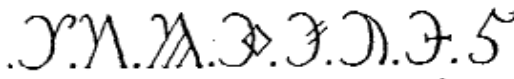

 lo le la hi he ha go gi ga bo bi ba

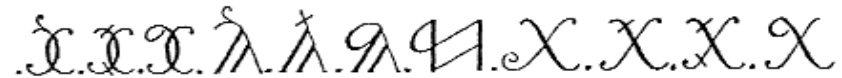
 za si se sa ru ri ra

A szavak végén.

 nt st lt nk ngy ng nd ncz

A Kájoni-féle rövidítések:³⁾

 ho he ha go ge ga csa bo bi be ba

 za st so se sa rt ru ro ri re ra

A Kaposi-féle rövidítések:³⁾ Az Oertelius-féle rövidítések:

 bo bi be ba bo bi be ba

A csik-szent-miklósi fölírat összerótt betűi:

 rcs grg st sm tyá ll ud nd er ti ur

 ISTEN ÁLDÁSA LÉNGJEN A MAGYAR NEMZET FÖLÖTT

Fischer Károly Antal könyvéből (1889)

Az olvasás-írás feladatok megoldásai

36. oldal Légy hű mind haláliglan és teneked adom az életnek koronáját
49. oldal A botnaptáron szereplő összerótt nevek latin betűvel: 1. Péter, 2. Benedek, 3. Gergely, 4. Antal, 5. Erzsébet, 6. Lázár, 7. Egyed, 8. Klára, 9. Erzsébet, 10. Ferenc, 11. Demeter, 12. Albert
50. oldal Ember, gyermek, felelet, mellette, kereskedelem, anya, anyu, apa, apu, atya, baba, haza, haza, út, új, úr, tud, túl, múlt, csak, csúcs, nyúl, duda, turul, nyugat, nyugat, Gyuri, Gyula, Zsuzsa, ma, Mari, Csaba, egy, agy, ágy, nagy, így, gyík, idő, dió, is, sima, itt, itt, inda, indul, rovásírás, holnap, nyár, nyír, öt, köt, tök, hal, hal, hall, olló, olló, kell, kert, menny, mennyi, annyi, könny, paripa, szkíta, hun, avar, avar, magyar, vár, vár, ez, az

A számrovás feladatok megoldásai

- 1.
IIII	III	IIIV	IIIV	X	IIV	I	IV	V	II
4	3	9	8	10	7	1	6	5	2
- 2.
X	III	IIV	IIV	XXX	IIII	I	III	IV
X	XXXXV	IIIV	IIIV	X	IIIV	XX	IIV	II
XII	IIXXXXV	IXV	XV	XXXX	IIIX	IXX	X	IIIV
- 3.
IIIVV	IIXXX	IIIIXXXX	IIVXXXXV	XV	XXV	IV	IIIVX
59	32	44	87	60	70	51	19
- 4.
- IVXXX , IIX , IIIVXX , IIIVXXV , IIIV
- 5.
XXXXVXIIIV	IIIVVXIIIV	VXXXIIV	IIIVX	IVXIIV
980	759	725	157	651
- 6.
- IXVXI , IIIVXIIIV , IIVXXXXVXIIV , IIIVVX , IVXXXIIV

7.

IIX, IXX, IXXXV, XXXX, IIIX

8.

I*IXXXV	V*IIII*IV	I*IIII*IX	IIII*IIII*V
91001	51350	12301	9004

9.

XXXXV**	IIII*I*IIII*V	*V*XXXXV	I*XXXX*IIII*V
100090	900103	90500	930001

42. oldal

a) $IIIV = II + IV$ b) $X = III - III X$ c) $IX = V + IV$ d) $III = IIIV - X$

ORATIO DOMINICA
 = A JY C D I J X A J D X B # 9 M + O O C 9 X 9 + B
 H 9 A J C X 7 X 7 + J M J C D Y H 9 H 9 A J B O X 1 A J Y
 C X E X O + B + O Y 9 H 9 Z 9 J Y C D # J A + O 1 9 I H C D Y
 A + O X + A X O H J Y + C J E X O C H 9 C X X A J D X B
 B + O X H L C O X B + C C C 9 E + B Y X O C 7 H X D X O + B
 = 7 O X C A J B + 9 Y + E 9 C C 9 E + B Y X O C 7 H X D X O + B
 C O B 9 B 9 X O 9 L I B X + B H 9 A J B + 7 9 H O X A J 9 B O C
 Y X O C + J C 7 X + B H 9 A J B + 7 9 H O X A J 9 B O C
 O C 7 O X A J X X M Y 9 H O X A J B A J B C D E C B + O E C C O X
 O C 7 O X A J X X M Y 9 H O X A J B A J B C D E C B + O E C C O X
 # + O H 9 Y X O C H + B # + M X C A J O C O C O X Y X Y X M
 Y J B A J M Y I C C C A H 9 9 X 9 I C + C X X Y X Y H + A
 A J A X H + + H 9 B O A 9 Y 9 X H 4 X A 9 I I C H 9 + X + Y
 B + C + X I X O X C X I X O X C X O X I X + C + B

A Miatyánk székelly betűs átírása

Oratio Dominica. (Az Úr imádsága.)

Mi atyánk ki vagy menyégben szentel | tessék meg az (ismét: az) te neved:
 jöjjen el az | te országod: legyen te akaratod: miképen | menyégben azonképpen
 it ez földönis: | mi kenyerünket minden napit ad meg nekü | nk ma: és bocsásd
 meg az mi büneinket | miképen mi es meg bocsátunk ellenünk | véteteknek: és
 ne vigy minket az ki | sirtetben: de szaba- (kimaradt: dits meg) az gonosztul:
 mert | tied az ország az hatalom az dicsőség | mind örökön öröké: amen:

A Miatyánk Thelegdi János 1598-ban írt tankönyvének giesseni másolatából. A másolatokban hibák találhatók, mivel a másolók közül többen nem tudtak magyarul, vagy nem ismerték a rovásírást.

- Thelegdi János:** Rudimenta... a hunok régi nyelvének elemei, rövid kérdésekben és feleletekben összefoglalva (1598, Ars Libri-1994)
- Czuczor Gergely-Fogarasi János:** A magyar nyelv szótára (1862, Miskolci Bölcsész Egyesület újrakiadása, 1999)
- Debreczenyi Miklós:** Az ősmagyar írás néhány hazai és oroszországi emléke (1914)
- Fehérmé Walter Anna:** Az ékírástól a rovásírásig (Buenos Aires 1975)
- Fischer Károly Antal:** A hun-magyar írás és annak fennmaradt emlékei (1889)
- Forrai Sándor:** Az ősi magyar rovásírás az ókortól napjainkig (Antológia Kiadó 1994)
- Forrai Sándor:** A magyar rovásírás elsajátítása (Szerzői kiadás 1996)
- Magyar Adorján:** Ős magyar rovásírás (Warren, USA 1970)
- Meixner Ildikó:** A dyslexia prevenció és reedukáció módszere (Budapest 1993)
- Meixner Ildikó:** Én is tudok olvasni I-II. (Tankönyvkiadó 1978)
- Sebestyén Gyula:** A magyar rovásírás hiteles emlékei (M.T.A. 1915)
- Sebestyén Gyula:** Rovás és rovásírás (M.T.A. 1909, Püski 1999)
- Dittler Ferenc:** Az ősi magyar rovásírás és mai alkalmazása (Hun-Idea Kiadó 2006)
- Friedrich Klára:** Tanuljuk és tanítsuk a rovásírást (Magánkiadás 1998)
- Friedrich Klára:** Rovásírás gyakorlatok nem csak gyerekeknek I-II. (Magyar Ház 2000)
- Friedrich Klára:** Rovásírás tankönyv és szakköri ötlettár (Magánkiadás 2003)
- Friedrich Klára:** Írástörténeti áttekintő magyar szempontból (Magánkiadás 2010)
- Friedrich Klára-Szakács Gábor:** Kárpát-medencei birtoklevelünk a Rovásírás (Magánkiadás 2003)
- Friedrich Klára-Szakács Gábor:** Kőbe vésték, fába rótták... (Magánkiadás 2005)
- Friedrich Klára-Szakács Gábor:** Rovásírás játék nem csak gyerekeknek (Magánkiadás 2005)
- Friedrich Klára-Szakács Gábor:** Tászk-tetőtől a bosnyák piramisokig (Magánkiadás 2007)
- Friedrich Klára-Szakács Gábor:** Ősök és írások (Magánkiadás 2008)
- Szakács Gábor:** Tájékoztató füzetek a Kárpát-medencei rovásírás versenyekről (Szakács Gábor kiadása, 2000-2010)

Krétai lineáris B írás (Elizabeth Hering, 1960)

Függelék: Rovásírás játék nem csak gyerekeknek

Oktató játék az ősi magyar rovásírás tanulásához és gyakorlásához

Friedrich Klára – Szakács Gábor 2005

A rovásírás játékot fejlesztő tanári tapasztalataim alapján állítottam össze. Szakkörvezetők, felkészítő tanárok, és gyerekek visszajelzései alapján hatékonynak és kedveltnek bizonyult, anyagi helyzetünk azonban nem teszi lehetővé újbóli kiadását. Így a játékhoz tartozó, szabályokat, megoldásokat tartalmazó füzetet az V. játék kivételével a tankönyvhöz csatoltuk gyakorlóanyagként. Az eredeti játékban a kártyakartonból készült vágólapokat először fel kellett vágni, összekeverni, majd a játékszabályoknak megfelelően az alaplapon elhelyezni. Úgyes gyerekek és felnőttek kemény papírból az itt látható minta alapján maguk is elkészíthetik A4-es méretben.

Játékszabályok

I. játék: Forma egyeztető – Párkereső

Óvodásoknak ajánlom ezt a hangérték nélküli betűegyeztetést. A gyermeknek nem kell elolvasni, hangoztatni a betűt, csupán a párját, az ugyanolyan formájú betűt kell megkeresnie. Mivel nem szeretnénk, ha a majd 1. osztályba kerülő gyermeknél gondot okozna a rovásbetűk és a latin betűk keveredése, ezért csak 4. osztálytól javasolható a rovásjelek hangértékkel együtt történő használata, tanítása. Addig csak formaegyeztetés szintjén ismerjék meg a gyerekek, ez fejleszti jel-megkülönböztető képességüket és emlékezetüket. Mivel két alaplapon van, ketten játszhatják. Az alaplapon választás megegyezéssel, vagy húzással történik. A választó vonalak mentén felvágdosott, összekevert, lefelé fordított betűhalmazt a játékosok egyenlően osszák el egymás között és igyekezzenek minél hamarabb befedni alaplajukat a párokkal! Ha olyan betűk kerültek hozzájuk, amelyek nincsenek az alaplapon, abból lefelé fordítva képezzenek egy halmazt. Ezt az újból összekevert halmazt ismét osszák el egymás között. Az győz, aki hamarabb tudja befedni az alaplaját.

I. játék: Forma egyeztető – Emlékeztetfejlesztő

A két alaplapon most nem osztjuk ki, hanem a játékosok maguk elé teszik. Felmutatunk két betűt az összekevert halmazból, majd lefordítjuk. Játékosainknak meg kell mutatnia az alaplapon a két betűt. Most játékosainknak mutat fel két betűt és a lefordítás után nekünk kell megmutatni az alaplapon. A betűk számát mindig eggyel növeljük. Lehet kieséses alapon is játszani, de ez hamar véget vet a mókának. Jobb, ha a találatokat egy-egy ponttal jutalmazzuk és meghatározott számú játszma (pl. tíz) után összeszámoljuk a pontokat. Az emlékeztetfejlesztő játékban több gyermek is részt vehet egyszerre, de a pontozás miatt jó, ha egy felnőtt a játékvezető. A lefordított betűket a halmaz aljára keverve újból felhasználhatjuk. A má-

sodik játéktól kezdve már szükség van a rovás és a latin betűk ismeretére, ezért **ezeket iskolásoknak, felnőtteknek ajánlom.**

II. játék: Kép-szókép egyeztető

A játékosok, attól függően, hogy hányan játsszák, húznak egy, két, vagy három alaplapon, majd a lefordított szóképeket egyenlően elosztják és befedik vele a hozzá tartozó képet. A nem megfelelő szóképeket visszateszik középre és meghatározott sorrendben húznak az összekevert halmazból. Az győz, aki leghamarabb fedi be a megfelelő szavakkal képeit, a többiek tovább küzdenek a második, harmadik, stb. helyezésért.

III. játék: Szótag összerakó

Teljesen hasonlóan játszunk az előzőhöz. Neheztett formája, ha nem használunk alaplapon és annak segítségével nélkül rakjuk össze a szavakat. Újabb játéklehetőség, ha az alaplapon nem szereplő új szavakat állítunk elő a szótagokból, pl. „baba”, „fortély”, „torta”, stb.

IV. játék: Szókép-szókép egyeztető

Az előzőekhez hasonlóan itt is az a győztes, aki előbb fedi be az alaplajait a megfelelő szavakkal. Hogy a győztes se unatkozzon, rovásírással mondatokat alkothat az alaplaján lévő szavak kiegészítésével egy vonalas lapra, amíg a többiek folytatják a játékot a helyezésekért.

V. játék: Szó- és mondatalkotó 540 betűvel

A nagy mennyiségű betű lehetővé teszi, hogy akár egy egész szakkör is részt vegyen a játékban. A játékosok számától függően egyenlő számú betűt osztunk a lefordított, összekevert halmazból. A győztes az, aki meghatározott idő alatt több értelmes szót tud kirakni belőlük. Legkevesebb 30-40 betű szükséges, hogy izgalmas verseny alakuljon ki. 70-80 betűből már mondatokat is alkothatunk, amelyek külön jutalmazást érdemelnek.

VI. játék: Számrovás egyeztető

A II-es, III-as, IV-es játékhoz hasonlóan játszunk. Fontosnak tartom megjegyezni, hogy az egymillió és az annál nagyobb rovásszámok leírása régészeti emlékek és kielégítő kutatási eredmények hiányában részéről csupán feltételezés, a számrovás szabályai szerint is.

VII. játék: Rovásemlék összerakó

A győztes itt is az, aki leggyorsabban gyűjti össze alaplajára a szétvágott rovásemlékek lefordított, összekevert halmazban lévő darabjait. Nehezebb, ha alaplapon nélkül játszunk. A játékosok előbb-utóbb „megtanulják” a rovásemlékeket, de éppen ez a cél.

Ezekhez az alapötletekhez még sok változat található ki!

Pihentető időtöltést kíván Friedrich Klára és Szakács Gábor

I 0-131111313 131100
111111111

Forma egyeztető alaplap 1.

Y	1	#	+	†	†	I
Λ	Λ	1	K	1	Y	†
H	H	H	4	X	X	Λ

II 0-131111313 131100
111111111

Forma egyeztető alaplap 2.

◊	8	9	9	M	M	M
2	3	2	2	2	D	3
Q	W	Y	X	Q	Q	Q

Kép-szókép egyeztető 1.

48A9 	0Y19 	04AX9
#9 	A9 	A9Y19
X9X 	0A9 	†H9A9
03YTH0X 	A303X 	3939X
4HWH3† 	3HAKX 	Y0X
303†† 	H38†† 	4H3†
19H 	H00M† 	03††

Kép-szókép egyeztető 2.

4A†H 	0A3H 	009H
0†† 	A98W 	A9AA†H
X0† 	H†† 	0Y†83†
0†H3 	H0A3 	Y3H3
83H0 	0A3 	0DH3
40 	4M3 	A3113
0A30 	03A30 	0†30

Kép-szókép egyeztető 3.

†AK0 	A930 	††30
X8KA 	W8CP 	W8CA
0H0# 	#)K# 	4XH3#
A98 	0198 	0H0#
†A08 	#38 	H98
A9H† 	A)† 	††
A9090 	A31 	#31

Kép-szókép egyeztető 4.

†90 	DCHH40 	Λ9)90
†Λ0†0 	XXIX0 	2†)30
MDK0 	H4A00 	2ΛH00
†)9Λ 	9†9Λ 	9†X9Λ
4HY3Λ 	X9KAA3Λ 	Λ3M3Λ
90H98 	0X0 	2Λ
†9) 	H4Y08 	††38

Kép-szókép egyeztető 5.

80D 	ΛTD 	M0)
2Y)0 	2ΛΛ0 	†M0
MK 	YK 	9H0
†3H3† 	H2 	IX
ΛKXXK† 	H4X0† 	9†††
9†3H 	03Y3H 	2ΛY43H
9XMH 	Y)0H 	2Λ†H

Kép-szókép egyeztető 6.

Λ9Λ 	90†9Λ 	Y†9Λ
XXHKA 	Λ3ΛH3Λ 	H0Y9Λ
Λ9Λ9† 	)9Λ 	0MA
†9† 	)9††9† 	†89Λ9†
2Λ2† 	0)† 	83†
Λ9Y 	2H0† 	Λ3D2†
Λ9†0Y 	2Y3Y 	90Λ9Y

Kép-szókép egyeztető 7.

XX 	)9††Λ2Y 	ΛΛ0Y
Λ9Λ†M 	90H0XM 	0MX
2†9XH0 	YΛY 	Λ3MY
Λ089ΛΛ†M 	9ΛΛ†M 	†9M
2Λ†9H 	HK†KM 	H†M
09Y 	D9XMH 	†000H
3ΛBKY 	X3Y 	0089Y

Szótag összerakó 1.

BARACK 0T4H 4X	BAGOLY 00A 4X	ANGYAL A4# 04
BÁRÁNY D4H 4X	BARLANG A04A H4X	BARÁT Y4H 4X
BETŰ 0Y 3X	BÁSTYA 4X A4X	BÁRSONY D0A H4X
BÚTOR H0Y MX	BOKOR H00 0X	BOGRÁCS H4H A0X
CITROM 80H Y↑↑	BÚZA 4H MX	BÚVÁR H4M MX
CSIZMA 48 H↑H	CSIKÓ 00 ↑H	CSALÁD ↑4A 4H
CSÓNAK 04) 0H	CSOKOR H00 0H	CSODA 4↑ 0H

Szótag összerakó 2.

ÉJFÉL A00 10	EMBER H3X 83	DINNYE 3D D↑↑
FÁCÁN 04↑ 40	FARKAS A40 H40	FALU 0A 40
FESTÉK 00Y A30	FENYŐ 0D 30	FECSCKE 30 H30
FÜZET Y3H 40	FORRÁS A4H H00	FOJÓ 00 00
GÓLYA 40 0A	GITÁR H4Y ↑A	GALAMB X84A 4A
HALÁSZ ↑4A 48	HAGYMA 48 #48	GYEREK 03H 3#
HATYÚ MX X48	HARKÁLY 040 H48	HARANG A04H 48

Szótag összerakó 3.

HUSZÁR H4I 08	HOLLÓ 0A A08	HERCEG A3↑ H38
JÁTÉK 00Y 41	ÍRNOK 000 H↑	INDA 4↑ 0↑
KACSA 4H 40	KABÁT Y4X 40	JUHÁSZ ↑48 01
KECSKE 30 H30	KÁLYHA 48 040	KASTÉLY 00Y A40
KONYHA 48 D00	KIRÁLY 04H ↑0	KERÉK 00H 30
KUTYA 4X 00	KÖTÉNY D0Y K0	KÖRTE 3Y HK0
LIBA 4X ↑A	LEKVÁR H4M 03A	LÁMPA 4↑ 84A

Szótag összerakó 4.

MACSKA 40 H48	MACKÓ 00 ↑48	LOVAG A4M 0A
MÁLNA 4) A48	MALOM 80A 48	MALAC ↑4A 48
MÉNÉS A3) 08	MEZŐ 0H 38	MESE 3A 38
MŰVÉSZ ↑0M 08	MÓKUS A00 08	MOSOLY 00A 08
NÖVÉNY D0M K)	NARANCS H04H 4)	NADRÁG A4H ↑4)
OSTOR H0Y A0	ORSZÁG A4I H0	NYOMDA 4↑ 80D
ÖTVÖS AKM YK	ÖSVÉNY D0M AK	OSZTÁLY 04Y 10

Szótag összerakó 5.

PAPUCS HMI 41	PAPÍR HTI 41	PALACK OTPA 41
PÁFRÁNY DPI 041	PATKÓ DO Y41	PATAK OPI 41
PECSÉT YPI 31	PÁVA PM 41	PÁRTA PI H41
PIPACS H41 11	PEZSGŐ PA Y31	PEHELY O3X 31
RÁRÓ PI 41	PULI 1A M1	PÓLYA PO 01
RIGÓ PA 11	REJTÉLY OPI 131	REGE 3A 31
SÁRKÁNY DPO HPA	RÓKA PO 01	ROKON POO 01

Szótag összerakó 6.

SÖRÉNY DPI KA	SÓLYOM POO 0A	SELYEM PO 3A
SZALMA 4B A41	SZABÁLY OPI 41	SUGÁR HPA MA
SZEKRÉNY DPI O31	SZEKÉR HPO 31	SZEGFŰ MO A31
SZIINA PM A11	SZIKLA PA O11	SZIGET Y3A 11
TANÁR HPD 41	SZOKNYA PD OOI	SZOBOR HDX 01
TÁLTOS AOP A41	TÁBOR HDX 41	TARSOLY OOLA H41
TITOK OOP 11	TENGER H3A 031	TEMPLOM POA 3B31

Szótag összerakó 7.

TÖRPE 31 HKY	TORONY DPI 01	TORNÁC 1PD HOP
TUDÓS AOP MY	TRÉFA PO 011	TÖRVÉNY DPM HKY
TÜNDÉR HOP 041	TÜKÖR HKO 41	TÜCSÖK OKH 41
VARÁZS YPI PM	ÜNNEP 3O 04	UDVAR HPM 1M
VÁROS AOP PM	VÁNDOR HOP 0PM	VARJÚ M1 HPM
VERSENY D3A H3M	VENDÉG AOP 03M	VÁSÁR HPA PM
ZSINDELY O31 01Y	ZENE 3O 31	VEZÉR HPI 3M

Szókép-szókép egyeztető 1.

13Y1+MA4 ALUDTTEJ	4OTPO4 AKÁCSA	0310414 AJÁNDÉK
41HYIM4 AUSZTRIA	41A4HYIM4 AUSZTRÁLIA	A4Y4H4 ARATÁS
A4POAA4 ÁLLOMÁS	YH3OY4AA4 ÁLLATKERT	4DOO4 ÁFONYA
0OY4A4X BALATON	DOH414X BADACSONY	HTMD4MA4 ÁSVÁNYVÍZ
D4MY1DOH1X BIZONYÍTVÁNY	POA41OH1X BIRODALOM	03Y41X4X BÁBJÁTÉK
31OHAKX BÖLCSŐDE	DPOHDOX BOSZORKÁNY	4YOHOOX BOKRÉTA
414HOM1 CUKRÁSZDA	4H3Y11 CITERA	Y13141MX BUDAPEST

Szókép-szókép egyeztető 2.

↑H0X3AAtH	XX3A03H	033H3H
CSILLEBÉRC	CSENGETTYÚ	CSECSEMŐ
3+9A000H	9t+93HtH	19A9AAAtH
CSOKOLADÉ	CSIZMADIA	CSILLAGÁSZ
Y3H0Ht+	X9XtA3t	9000M3t+
DICSÉRET	DÉLIBÁB	DÉDUNOKA
H9D9090M+	000A0X0t	0HKY0t+
DUNAKANYAR	DOBOGÓKÖ	DIÓTÖRŐ
9YA+33Y3#3	98M033#3	A3A10A3
EGYETEMISTA	EGYENRUHA	EGÉSZSÉG
9H00Y13HX0	0DH3A3	Y0903A3
ÉBRESZTŐÓRA	ESERNYŐ	ELEFÁNT
H0tA3110	999A3t0	9D9A3t0
ÉJELLŐR	ÉDESAPA	ÉDESANYA

Szókép-szókép egyeztető 3.

33A3t3130	0A9H9090	33H3Y30
FEJEDELEM	FAFARAGÓ	ÉTTEREM
10300D30	Y310YA30	0A9A9YA30
FÉNYKÉPÉSZ	FESTÉSZET	FELTALÁLÓ
9D0A9A9A	90M0M0	93#93000
GALAGONYA	FURULYA	FOKHAGYMA
AA0YA000A	303Y13A	↑M+X39A9A
GOLYÓSTOLL	GESZTENYE	GALAMB DÚC
33A3H0#	D3MK)30#	00Y91033H3#
GYŐZELEM	GYÓGYNÖVÉNY	GYERMEKJÁTÉK
0YA9A93	H9#0193	3AHAK3Y#
HALASTÓ	HAIÓGYÁR	GYÜMÖLCSLE
0t3A33	A9H9M93	H0H9Y93
HEGEDŰ	HAVAZÁS	HATÁRÓR

Szókép-szókép egyeztető 4.

900Xt	D30tA03	0193#33
IBOLYA	HOLDFÉNY	HEGYMÁSZÓ
33A0Ht	0YD9Ht	A9AM10t
ÍRÓGÉP	IRÁNYTÚ	IFJÚSÁG
3M+33A3A31	H3Y01Y91	0AA9YA+
JEGESMEDVE	JÁTSZÓTÉR	ISTÁLLÓ
D9Yt990	30A9YM1	A9XH33A31
KAPITÁNY	JUTALOM	JELMEZBÁL
9A00990	H3YA33H90	D0H9H90
KÁPOLNA	KARMESTER	KARÁCSONY
3t03330	3#03A30	00Y99H90
KEMENCE	KELENGYE	KÁRPÁTOK
H9900H30	0A3Y13H30	03H3H30
KERÉKPÁR	KERESZTELO	KERECSÉN

Szókép-szókép egyeztető 5.

0YK0t0	A9YtAA9t0	Y310YH30
KIKÖTŐ	KIÁLLÍTÁS	KERTÉSZET
900H00	D9A00Ht0	t009Ht0
KORONA	KIRÁLYLÁNY	KIRÁLYFI
9t+H00M0	A9t003HKO	A0H9YMDKO
KUKORICA	KÖZMONDÁS	KÖNYVTÁROS
A3H00D93A	A9Y9A0Y9A	A9AMH9tX9A
LEÁNYKÉRÉS	LÁTOGATÁS	LABDARÚGÁS
9tH9M0A	9AMt+3M3A	0A3M3A
LOVARDA	LEVEN DULA	LEVEGŐ
D0H9D33	9A0Y93	A9H0H9#93
MENYASSZONY	MAZSOLA	MAGYARORSZÁG
0H0#03	MDK03A33	A9H0DD33
MOGYORÓ	MESEKÖNYV	MENNYORSZÁG

Szókép-szókép egyeztető 6.

†ΔΥ90ΔM8	Δ9ΔΥ9ΔM8	909†998
MUSKÁTLI	MULATSÁG	MONDÓKA
9898#9)	Υ319M88	90†ΥM8
NAGYMAMA	MŰVÉSZET	MUZIKA
Δ9Δ9H9D	909†Δ9)	9†9†#9)
NYARALÁS	NASPOLYA	NAGYPAPA
Δ9M9Δ09	89Δ9ΔMD	D983H3D
OKLEVÉL	NYUGALOM	NYEREMÉNY
†98Δ9IH9	99ΔI9H9	99ΔIH9
ORSZÁGHÁZ	OROSZLÁN	ORGONA
9†9M9	Υ9H99ΥI9	Δ9ΔΔ9MH9
ÓVODA	OSZTÁLYZAT	ORVOSSÁG
9Υ99Δ9†	9ΥH†H9†	H3X83ΔX
PALÁNTA	PACSIRTA	ŐSEMBER

Szókép-szókép egyeztető 7.

90†H†9†	†9Δ9†9†	9Υ9Δ9†
PAPRIKA	PAPAGÁJ	PALOTA
8303Υ3HΥ3†	3D3H3†	9††H9†
PETREZSELYEM	PECSENYE	PARIPA
Δ9ΔΔ9Υ99†	9H9Δ99†	9Υ99Δ††
PONTOSSÁG	POGÁCSA	PISKÓTA
Δ9ΔH9†93H	†Δ3ΔΔ3H	9M†IH99†
RENDŐRSÉG	REGGELI	PORSZÍVÓ
9Υ9Δ9Δ	9ΔX9Υ999Δ	Δ9H†Δ9MH
SALÁTA	SAKKTÁBLA	ROVÁSÍRÁS
D983Υ9Δ	Δ9Υ9M†Δ	Δ9ΔΥ†Δ3Δ
SÜTEMÉNY	SNATAG	SEGÍTSÉG
9†989†	9999Δ9†	Δ9Δ†9X9†
SZAMÓCA	SZALONNA	SZABADSÁG

Szókép-szókép egyeztető 8.

Υ3Υ3H3†	9Δ†3H3†	3H93H3†
SZERETET	SZEREPLŐ	SZERENCSE
ΥM9999K†	I9M889††	Δ3Υ3H3†
SZÖKŐKÚT	SZÍNMMŰVÉSZ	SZERZETES
D98Δ9Δ9Υ	9††9†9†	†ΔK99Δ9†
TALÁLMAŊY	SZÜNIDŐ	SZÜLŐFÖLD
9D††H9Υ	D9MΥ†99	90H†Δ9Υ
TARISZNYA	TANÍTVÁNY	TALICSKA
Υ9H†M9Υ	393H†99	Δ9Δ9H99
TÁVIRAT	TÁNCZENE	TÁJSZÓLÁS
I9H3Δ93Υ	Δ9ΔΥ383Υ	Δ9ΔΔ9M9Υ
TENGERÉSZ	TEHETSÉG	TÁVOLSÁG
ΔXHK†KΥ	Υ3Δ3Υ††	Υ3I98H3Υ
TÖPÖRTYŰ	TISZTELET	TERMÉSZET

Szókép-szókép egyeztető 9.

9ΔH9M†M	83Δ3H9Υ	D989†MΥ
UDVARLÓ	TŰRELEM	TUDOMÁNY
Δ9H99M	9†9IM	9099M
UTAZÁS	USZODA	UNOKA
9H9H9M	ΔK9KΥΔΥ	993999Υ
VACSORA	ŰSTÖRKÖS	ÜNNEPÉLY
Δ9ΥMΔ9M	†99H9Δ9M	9ΔΥ9H9M
VASUTAS	VASÁRNAP	VARÁZSLÓ
Δ9Δ89††M	D983Υ3M	Δ9ΔΔ9†93M
VIDÁMSÁG	VETEMÉNY	VENDEGSÉG
H90393H	99†99H9H	Δ9ΔH99†M
ZENEKAR	ZARÁNDOK	VITORLÁS
Δ99ΔH9MΥ	9†99993Υ	9H9Δ99H
ZSURLÓFŰ	ZSEBKENDŐ	ZONGORA

Számrovás egyeztető 1.

11	IX	IIIIV	III
24	IIIXX	IIIVX	VX
55	VV	IXXXX	IVXXX
81	IXXXV	IIIXXV	IIIVXV
110	XX	III	XXXXV
320	XXIII	VII	V
900	IIIIIV	IIIIIV	XVIIII

Számrovás egyeztető 2.

38	IIIVXXX	IIIVXX	IIIX
64	IIIXV	IIIVV	IXXXX
91	IXXXXV	IIIXXV	IIIXXV
812	IIIXIIIV	IIIVIIII	XXV
6 200	IIIIIV	XVIIII	IIIVV
60 100	IIIIIV	IIIIIV	XVIIII
3 000 000	IIIIIV	IIIIIV	IIIIIV

Számrovás egyeztető 3.

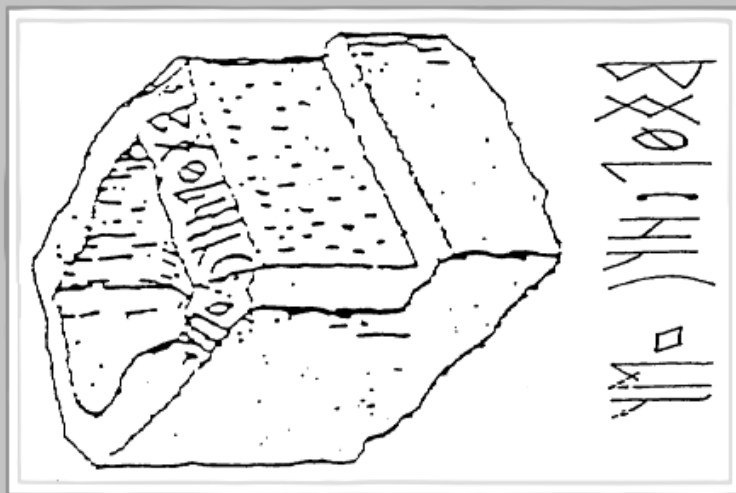
36	IVXXX	IIIVXX	IIIIIVX
68	IIIVXV	IIIVV	IIIXXXX
92	IIIXXXXV	IIIXXXXV	IIIVXXV
830	XXXXIIIV	VXXXIIII	IXV
10 302	IIIIIIIX	IIIVVIIV	XVIIII
253 000	IIIIVIIII	IIIVVIIII	IIIIVIIII
5 000 000	IIIIVIIII	IIIIVIIII	IIIIVIIII

Számrovás egyeztető 4.

33	IIIXXX	IIIVXX	IIIVX
67	IIIVXV	IIIVV	VXXXX
90	XXXXV	IXXXV	IVXXV
905	VIIIIIV	IIIXXXV	IXXXV
10 103	IIIIVIIIX	IIIVVIIIV	XVIIII
900 000	IIIIVIIII	IIIVVIIII	IIIIVIIII
60 000 000	IIIIVIIII	IIIIVIIII	IIIIVIIII

!! 204H3IK 02A83A9MCH
34A34A4

Rovásemlék összerakó 2.
alaplapp

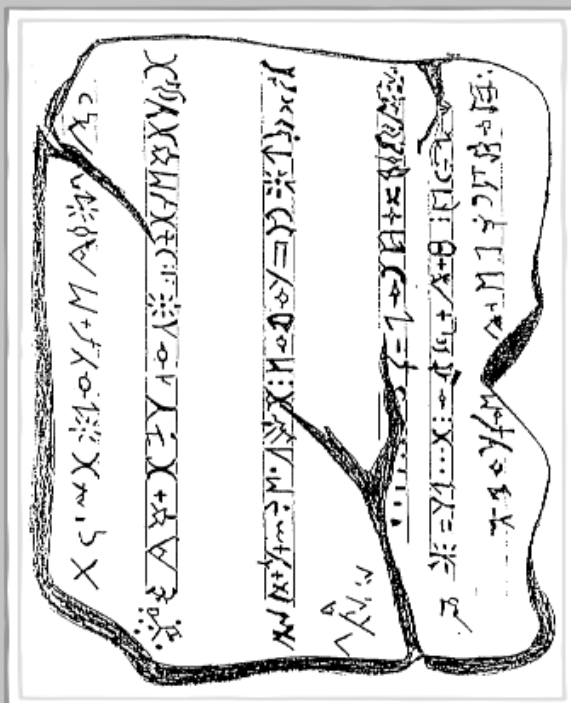

Y M 0) H 1 0 X 2

A vargányi keresztelőlomence felirata a 13. századból

#	Λ	⊕	3	+	H	↑	X	4	AA
GY	G	F	EÉ	D	CS	C	B		
EGI					ECZ				
)	B	⊙	Λ	Z	⊙	T	7		H
N	M	U	L	K	OK	J	I		
					EK				
X	Y	I	Λ	-	3	Z	⊙		D
TY	T	SZ	S	R	P	Q	Q		NY
ETJ		ES				EO			ONJ
	⊙	5	Y	Y	M	U	U		U
	MS	NT	ZS	Z	V	EÜ	EÜ		
			ESZ						

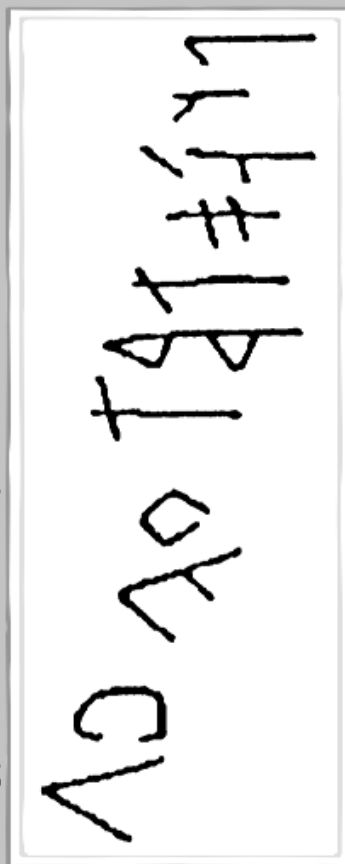
A bolnapiár ábécéje a 12. századból

20. sz.-ban készült rajz egy lászok-leltői kőről

A börgözi templom felirata
a 15. századból

7A79X9

A rugonfalkői templom felirata a 15. századból

A székelkeresztői templom felirata a 15. századból

A Csíkszeredai „Quo vadis Székelyföld?” Konferencia zárónyilatkozata

Székelyföld autonómiáját csakis együtt, közös akarattal érhetjük el. Legyen ennek az útnak első mérföldköve az Isten ajándékeként elnyert székely rovásírás közkinccsé tétele. Kérjük pedagógusainkat és a szülőket, tanítsák gyermekeinket, hogy sajátítsák el e kincset. Kérjük székely településeink önkormányzati testületeit, hogy a helységnév-táblákon tüntessék fel a települések nevét a székely rovásírással is.

Csíkszereda, 2003, június 21-én

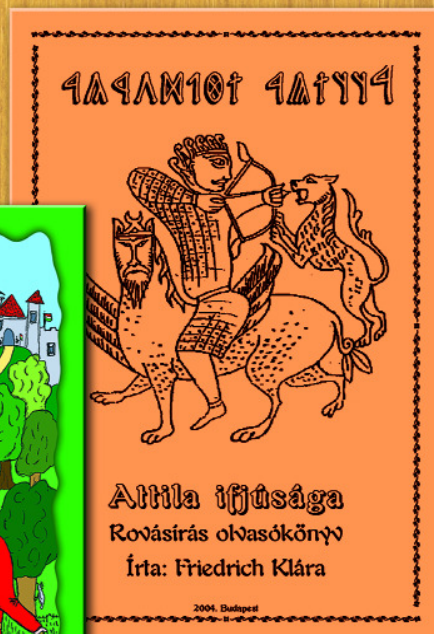
Isten áldása legyen a munkánkon!

E nyilatkozat alapján kezdeményezte Szakács Gábor a székely szervezésű Erdély-Párciumi terület kivételével a Kárpát hazában rovásírásos helységnévtáblák felállítását. 2007-től 32 táblát avattunk. A képeken az első 11 tábla látható. 1. Kunszentmiklós, 2. Szigetszentmiklós, 3. Göd, 4. Pácin, 5. Kosd, 6. Ipolybalog, 7. Vácrátót, 8. Budajenő, 9. Bajna, 10. Ipolynyék, 11. Rákosliget

A tankönyv utáni gyakorlásként ajánljuk az első, teljesen rovás-írással, sőt kézzel írt mesekönyvet, a Roga királyfit, továbbá az Attila ifjúsága című olvasókönyvet.

Az olvasás gyakorlásához és további ismeretek szerzéséhez, kikapcsolódáshoz ajánljuk még:

